

Annemieke Benschop & Ton Nabben

Trends in gebruik van alcohol,
tabak, cannabis en andere drugs.

Antenne 2022

Gooi en Vechtstreek

MET SURVEY UITGAANDERS

Antenne Gooi en Vechtstreek 2022

In Antenne Gooi en Vechtstreek wordt sinds 2017 jaarlijks het gebruik van alcohol, tabak, cannabis en andere drugs in de regio in kaart gebracht. Dit gebeurt op basis van een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve methoden. In 2022 verzamelden we informatie via (1) interviews met een panel van vier professionals en een jongere die vertellen over de leefwereld, vrijetijdsbesteding en middelengebruik van straat- en uitgaansgroepen; (2) een anonieme survey (vragenlijsten) over middelengebruik bij 107 uitgaanders; en (3) analyse van testuitslagen van 276 vrijwillig aangeleverde drugsmonsters bij de Hilversumse testservice. Dit rapport schetst vanuit verschillende bronnen gebruikspatronen en trends in de wereld van genotmiddelen in Gooi en Vechtstreek.

ANTENNE GOOI EN VECHTSTREEK

2022

TRENDS IN GEBRUIK VAN ALCOHOL, TABAK, CANNABIS EN ANDERE DRUGS

MET SURVEY UITGAANDERS

Annemieke Benschop

Centre of Expertise Urban Vitality

Faculteit Gezondheid – Hogeschool van Amsterdam

Ton Nabben

Centre of Expertise Urban Governance and Social Innovation

Faculteit Maatschappij en Recht – Hogeschool van Amsterdam

Antenne Gooi en Vechtstreek 2022 is uitgevoerd door de Hogeschool van Amsterdam, in opdracht van Jellinek Preventie.

Omslagontwerp: Anne Toledo

Omslagfoto: Tim Marshall / Unsplash

Met dank aan: Melissa Boekholt, het veldwerkteam (Celine Reinders, Dana van de Kemp, Emile Mandos, Foz Boersma, Nadesjka Broeke, Robin Polanen, Romy van Zoeren, Saya Omerbella) & Dirk J Korf.

Benschop, A. & Nabben, T. (2023) *Antenne Gooi en Vechtstreek 2022: Trends in gebruik van alcohol, tabak, cannabis en andere drugs*. Hogeschool van Amsterdam.

© 2023

Overname van informatie uit deze rapportage is toegestaan onder voorwaarde van correcte en volledige weergave van de uitkomsten met bovenstaande bronvermelding.

INHOUD

I	Intro	4
II	Panel risicojongeren	10
III	Survey uitgaanders	28
IV	Markt.....	66
V	Samenvatting.....	81
VI	Bijlagen	85

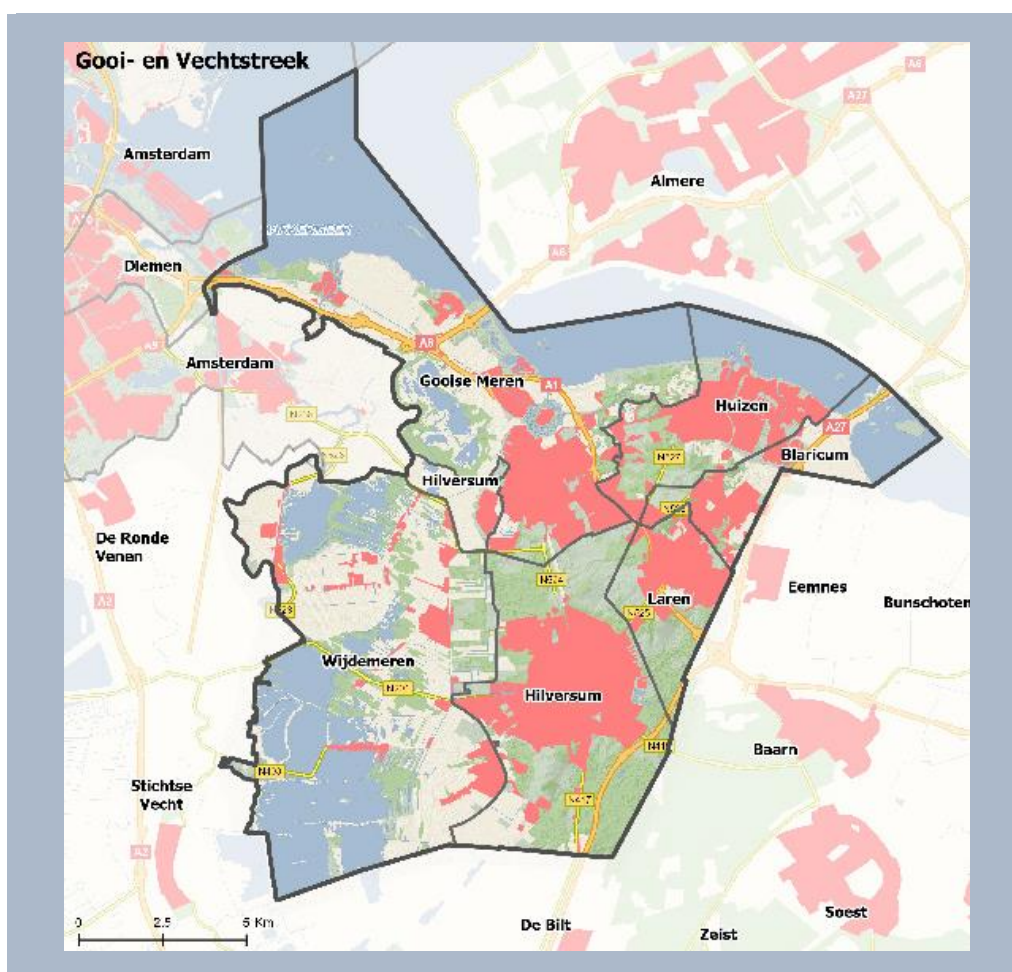
INTRO

Antenne Gooi en Vechtstreek	5
1 Cijfers Gooi en Vechtstreek	6
1.1 Jeugd	6
1.2 Jongvolwassenen	7
1.3 Volwassenen	8
2 De volgende hoofdstukken	8

Antenne Gooi en Vechtstreek

Antenne Gooi en Vechtstreek is het 'zusje' van Antenne Amsterdam, dat al meer dan vijftig jaar trends op de hoofdstedelijke drugsmarkt volgt.¹ Antenne brengt jaarlijks op basis van kwalitatieve en kwantitatieve gegevens het middelengebruik van jongeren en jongvolwassenen in kaart. Sinds 2017 wordt de methodiek van Antenne ook toegepast in de regio Gooi en Vechtstreek.²

Gooi en Vechtstreek is een samenwerkingsverband van de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdemeren. De gemeente Eemnes is gedeeltelijk toegetreten. Tot eind maart 2022 behoorde ook Weesp tot de regio.

Figuur 1.1: Gemeenten in Gooi en Vechtstreek³

¹ Zie: www.hva.nl/antenne-amsterdam.

² Luijk SJ, Nabben T & Korf DJ (2018) *Antenne Gooi en Vechtstreek 2017*. Bongor Instituut voor Criminologie. | Korf DJ, Benschop A & Nabben T (2019) *Antenne Gooi en Vechtstreek 2018*. Universiteit van Amsterdam / Hogeschool van Amsterdam / Jellinek. | Benschop A & Nabben T (2020) *Antenne Gooi en Vechtstreek 2019*. Hogeschool van Amsterdam / Jellinek. | Benschop A & Nabben T (2021) *Antenne Gooi en Vechtstreek 2020*. Hogeschool van Amsterdam. | Nabben T & Benschop A (2022) *Antenne Gooi en Vechtstreek 2021*. Hogeschool van Amsterdam.

³ Bron: *Provincie Noord-Holland, Regionale bestuurskracht Gooi en Vechtstreek*.

Gooi en Vechtstreek kent circa 260.000 inwoners, waaronder ongeveer 27.000 in de leeftijdscategorie 15-25 jaar.⁴ Om zicht te krijgen op het gebruik van tabak, alcohol en andere drugs onder jongeren en jongvolwassenen in de regio worden in Antenne drie deelonderzoeken uitgevoerd: een panelstudie, een survey, en analyse van laboratoriumuitslagen van de drugstestservice.

Door middel van interviews met een **panel** van deskundigen wordt een algemeen beeld geschetst van de leefwereld, vrijetijdsbesteding en middelengebruik van **risicjongeren** in Gooi en Vechtstreek. In het panel zijn professionals vertegenwoordigd, maar sinds twee jaar ook een of meer jongeren die als 'ervaringsdeskundige' reflecteren op hun eigen vriendengroep.

De panelstudie levert rijke verhalen over jongeren in de regio, maar kan geen precieze cijfers leveren over het middelengebruik. Daartoe omvat Antenne Gooi en Vechtstreek ook een jaarlijkse **survey** onder specifieke groepen jongeren of jongvolwassenen. In voorgaande edities waren dat uitgaanders, mbo-studenten en jongeren in de jeugdzorg. In 2020 is wegens de coronapandemie gekozen voor een online survey waaraan iedereen van 16 jaar en ouder kon meedoen. In 2022 is weer een doelgroepensurvey onder uitgaanders gehouden.

Andere kwantitatieve gegevens in Antenne Gooi en Vechtstreek komen uit analyses van de testresultaten van drugs die door gebruikers worden aangeboden bij de Hilversumse **drugstestservice**.

1 Cijfers Gooi en Vechtstreek

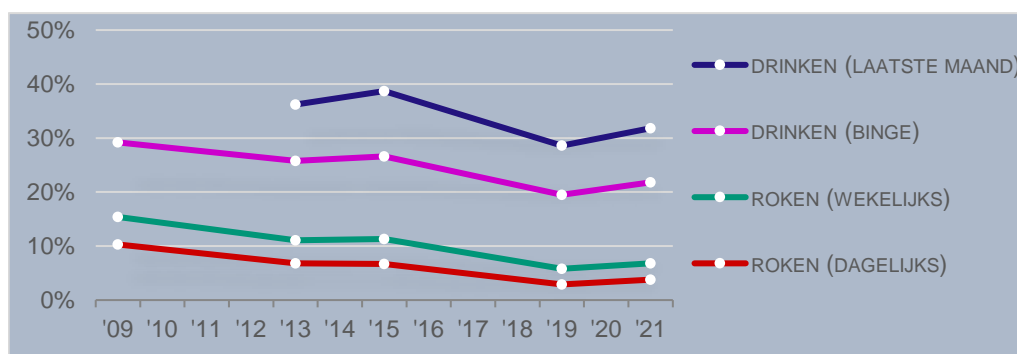
Om een breder beeld te krijgen van de gebruikerspopulatie in Gooi en Vechtstreek, volgt hieronder een kort overzicht met cijfers over middelengebruik in de algemene bevolking.

1.1 Jeugd

De Gezondheidsmonitor Jeugd (voorheen Emovo) levert cijfers over jongeren uit de tweede klas (12 tot 15 jaar) en vierde klas (14 tot 17 jaar) van het reguliere voortgezet onderwijs in Gooi en Vechtstreek. In 2009/2010, 2013/2014, 2015/2016 en 2019/2020 werden vier reguliere metingen uitgevoerd. In 2021/2022 vond een extra meting plaats, met specifieke aandacht voor de impact van de coronapandemie. In de monitor komen vragen aan bod over het gebruik van tabak, alcohol, cannabis en harddrugs. Onder middelbare scholieren in de tweede en vierde klas van 2019/2020 dronk 29% de laatste maand alcohol en 20%

⁴ Bron: CBS Statline, *Regionale kerncijfers Nederland*.

minimaal vijf glazen alcohol bij een gelegenheid (binge drinken). Verder rookte 6% wekelijks en 3% dagelijks. Drinken en roken is niet significant toegenomen in coronatijd. In 2021/2022 dronk 32% de laatste maand alcohol en 22% minimaal vijf glazen alcohol bij een gelegenheid (binge drinken). Verder rookte 7% wekelijks en 4% dagelijks.

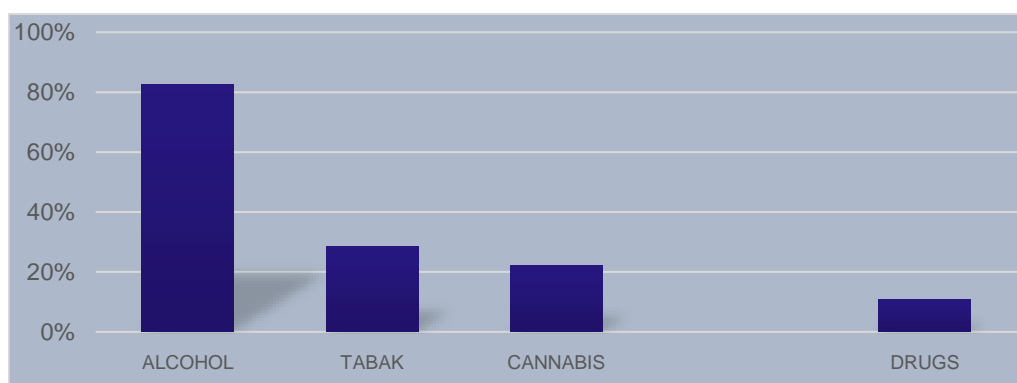

Figuur 1.2: Gebruik van alcohol en tabak scholieren (2^e en 4^e klas voortgezet onderwijs) Gooi en Vechtstreek ⁵

Cannabisgebruik is wel significant afgenomen. In 2019/2020 had 9% van de middelbare scholieren de laatste 4 weken geblowd; in 2021/2022 was dat 6%. Ooit-gebruik van harddrugs (XTC, cocaïne, paddo's, amfetamine, LSD, GHB of heroïne) bedroeg minder dan 2% in 2019/2020. Dit is in de extra corona-editie niet gemeten.

1.2 Jongvolwassenen

In 2022 is een landelijke online Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen opgetuigd, waarvoor 16-25-jarigen zijn benaderd via sociale media en intermediairs. Ook GGD Gooi en Vechtstreek haakte hierbij aan. Bij deze eerste editie had 83% van de jongvolwassenen in de regio de laatste 4 weken alcohol gedronken, rookte 29% weleens (17% rookte dagelijks) en blowde 22% de laatste 4 weken.

Figuur 1.3: Gebruik van alcohol, tabak, cannabis en andere drugs (laatste 4 weken) jongvolwassenen Gooi en Vechtstreek ⁶

⁵ Bron: *Tabellenboek Corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2021*, GGD Gooi en Vechtstreek.

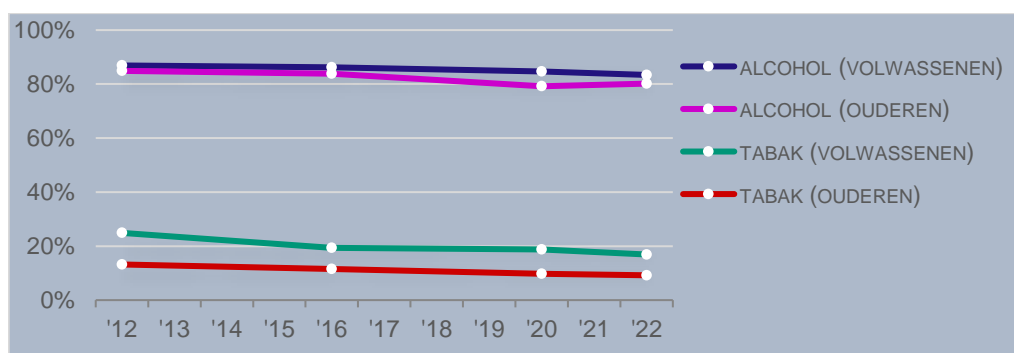
⁶ Bron: *Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2022*, GGD'en en RIVM.

Eén op de negen (11%) gebruikte de laatste 4 weken drugs (anders dan cannabis of lachgas)⁷, waarbinnen XTC (7%), cocaïne (4%) en 3-MMC/4-MMC (2%) de top drie vormden.

1.3 Volwassenen

Sinds 2012 participeert GGD Gooi en Vechtstreek in een landelijk vierjaarlijks gezondheidsonderzoek onder volwassenen (19 t/m 64 jaar) en ouderen (65+ jaar) in de regio. In 2022 is een extra Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen uitgevoerd.

Volgens de meest recente meting drinkt 83% van de volwassenen en 80% van de ouderen in Gooi en Vechtstreek weleens alcohol. Naast drinken in het algemeen, wordt ook gekeken naar overmatig alcoholgebruik.⁸ Dit gold voor 19% van de volwassenen en 26% van de ouderen. Deze percentages liggen hoger dan het landelijk gemiddelde. Roken doet 17% van de volwassenen en 9% van de ouderen. Daarbij valt op dat het aandeel rokers daalt naarmate de leeftijd toeneemt. Ten opzichte van de vorige meting (2020) bleven gebruikscijfers voor alcohol en tabak gelijk.

Figuur 1.4: Gebruik van alcohol en tabak algemene bevolking Gooi en Vechtstreek⁹

In 2020 (maar niet in 2022) is ook gevraagd naar cannabis, lachgas en harddrugs. Het afgelopen jaar gebruikte toen 11% van de volwassenen cannabis, 2% lachgas en 7% drugs als XTC, cocaïne, amfetamine, LSD, GHB, ketamine, 2C-B. of truffels/paddo's. Bij ouderen lag het gebruik van deze middelen onder de 1%.

2 De volgende hoofdstukken

In de volgende hoofdstukken gaan we in op patronen en trends in middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in Gooi en Vechtstreek in 2022. De resultaten van de interviews

⁷ XTC, cocaïne, amfetamine, GHB, ketamine, paddo's/truffels, 2C-B of 3-MMC/4-MMC.

⁸ Voor mannen meer dan 14 glazen per week en voor vrouwen meer dan 7 glazen per week.

⁹ Bron: [Cijferboek Gezondheidsmonitor 2020](#), GGD Gooi en Vechtstreek | [Tabellenboek Gezondheidsmonitor 2022](#), GGD Gooi en Vechtstreek.

met het panel worden in **hoofdstuk II** besproken. De bevindingen van de survey onder uitgaanders worden in **hoofdstuk III** gepresenteerd. Tot slot wordt in **hoofdstuk IV** op basis van informatie uit de panelstudie en de survey, aangevuld met een analyse van gegevens van de testservice, een beschrijving gegeven van de drugsmarkt. In **hoofdstuk V** vatten we de belangrijkste bevindingen samen. Meer gedetailleerde informatie over onderzoeksmethoden en tabellen zijn te vinden in **VI Bijlagen**.

PANEL RISICOJONGEREN

1	Professionals en jongeren	11
2	Werkveld, groepen en problematiek	11
	2.1.1 Groepen en kenmerken	13
	2.1.2 Leefgebieden en risicofactoren	15
3	Uitgaan en middelengebruik	17
3.1	Alcohol	19
3.2	Cannabis	20
3.3	Snus, vapes en lachgas	23
	3.3.1 Snus en vapes	23
	3.3.2 Lachgas	24
3.4	Overige drugs	24
	3.4.1 Stimulantia	24
	3.4.2 Narcosemiddelen	25
	3.4.3 Psychedelica	25
4	Samenvatting	25

1 Professionals en jongeren

In deze zesde meting van Antenne Gooi en Vechtstreek zijn wederom professionals bevraagd over de leefwereld, vrijetijdsbesteding en middelengebruik van groepen risicjongeren. Voor de tweede keer in het panel reflecteert ook een jongere op het middelengebruik in zijn vriendengroep. De panelstudie wil zich blijven richten op risicogroepen en bestaat uit een mix van panelleden die vertrouwd zijn met het veiligheids- en sociale domein als ook het uitgaansdomein.

2 Werkveld, groepen en problematiek

Er zijn vier professionals geïnterviewd (allen face-to-face) en één jongere die vertelt over het middelengebruik in zijn omgeving. De interviews vonden plaats in oktober en november 2022. De panelleden zijn afkomstig uit de hele regio, met het uitgaansgebied de Groest in Hilversum als centraal middelpunt. Een overzicht van de panelleden en de groepen jongeren waarover zij verhalen, staat weergegeven in *Figuur II.1* (pag. 12). De gebruikte namen zijn pseudoniemen.

Panelmutaties

In 2022 hebben 3 panelleden afscheid genomen:

- Politied medewerker Arne werd niet vervangen door een collega.
- Jeugdboa Ismir heeft een andere functie gekregen en werkt niet meer op de Groest.
- Uitgaanders Roel en Frank waren niet meer bereikbaar voor een nieuw interview.

Er werden 2 nieuwe leden verwelkomd.

Paneldeelnemers

We schetsen eerst de werkvelden van de professionals en eindigen met de jongere met gebruikservaring.

Ambulant hulpverlener en **jongerencoach** Nouri (33 jaar) runt een sportschool en coacht jongeren die kampen met een veelzijdige thuisproblematiek. Hij is goed bekend met hun leefwereld en maakt een kordate indruk. Hij toont compassie zolang een jongere ook daadwerkelijk zijn gedrag wil veranderen. Voor jongeren die ja zeggen, maar nee doen, heeft hij geen geduld (meer). Jongeren die bij hem aankloppen weten dat ook.

Jongerenwerker Isaak voelt door zijn jarenlange ervaring met jongerengroepen wat er op straat leeft. Zijn bevindingen worden in het maandelijkse stafoverleg jeugd gedeeld. Dit overleg werkt als een 'barometer' omdat de doelgroepen en knelpunten per wijk besproken worden. Extra aandacht is er voor risicoperiodes (o.a. Ramadan,

zomervakanties, kermis, jaarwisseling) omdat deze events wijk overstijgend zijn en het aanbod (o.a. activiteiten) daarop afgestemd moet worden.

Maatschappelijk schoolwerker Louisa ziet dat het aantal hulpvragen fors is gegroeid in de coronaperiode, maar ook daarna. Er is contact met een multi-etnische groep (250-300 leerlingen; 15-25 jaar). Een verdubbeling met de periode voor corona. In de vorige meting waren er al zorgen over het geringe fysieke contact dat ze met leerlingen heeft. “In een persoonlijk gesprek kun je beter de binnenwereld peilen”, vindt ze. De leerlingen komen binnen via inloopsprekuren en mentoren. De wachtlijst (bij doorverwijzing) is lang met 3 tot 6 maanden. Veel ouders zijn al op de hoogte van de problematiek.

Nieuw panellid Timo (**straathost**) is begonnen tijdens de coronaperiode toen de horeca dicht was en er weinig te beleven viel voor jongeren. Toen hij zijn rondes op de fiets begon, stoven de groepjes nog alle kanten op. Sindsdien is er meer vertrouwen. En het is niet alleen maar ‘kak’ wat hij op straat tegenkomt. Hij spreekt ook jongeren in ‘achterbuurten’. En dan met een knipoog: “superlieve jongens zijn het.” Vroeger was hij ook rebels, dus dat *matcht* prima. Zolang hij maar zichzelf kan zijn in het contact met jongeren. “Maar neem mij niet in de zeik. Ik geef meteen aan dat ik handhaaf en ze iets bij wil brengen.” Een andere uitsmijter van Timo is dat jongeren juist geluk moeten hebben dat ze hem treffen. Er zijn slechteren.

Nieuw is ook **jongere Richard** (19 jaar); de jongste deelnemer die vertelt over zijn vriendengroep waarmee hij uitgaat. De vriendengroep is e afgelopen jaren hechter geworden. Sommigen kennen elkaar van gamen; anderen zijn vrienden geworden op festivals. Vooral hardcore en hardstyle. Ze zien elkaar ook op huisfeestjes en gaan naar raves in Gooi en Vechtstreek en omgeving.

GROEPEN/DOMEINEN	KENMERKEN	THEMATIEK
Jongerencoach Nouri		
Jonge cursisten kickboks school en straatcontacten	Circa 100 jongeren (18-28 jaar, 80% man) multicultureel	Straatjeugd in groepen van wisselende formatie
Jongerenwerker Isaak		
Straat- en hanggroepen	Circa 200-300 buurtjongeren (10-23 jaar)	Thuisproblematiek, cannabisgebruik.
Maatschappelijk schoolwerker Louisa		
Mbo	Circa. 250 scholieren, meerderheid niet-westers	Thuis- en psychosociale problematiek, blowen, LVB, beïnvloeding
Straathost Timo		
Straatgroepen in het Gooi	Jonge mannen (16-26 jaar)	Overlast, lichte delicten, drugshandel
Jongere Richard		
Hardcore, raves en thuisfeesten in en buiten Gooi en Vechtstreek	Circa 15 vrienden (20-24 jaar)	Uitgaan en middelengebruik

Figuur II.1: Overzicht panelleden en groepen jongeren

2.1.1 Groepen en kenmerken

De jongerengroepen die in beeld zijn vertegenwoordigen verschillende werelden en leefstijlen die niet per se een afspiegeling zijn van de doorsnee jeugd in het Gooi. Het gaat hier vooral om groepen met een zekere problematiek (sommige meer dan andere) in de directe omgeving (thuis) en/of sociale omgeving (straatgroepen) of waar sprake is van risicogedrag bij middelengebruik. Louisa (maatschappelijk schoolwerker) ontfermt zich over studenten in het middelbaar beroepsonderwijs. De andere professionals vertellen vanuit hun positie als straathost (Timo), jongerencoach (Nouri) en jongerenwerker (Isaak) over jongeren die ze tegenkomen in hun werkveld. Ze zijn allemaal sociaal gedreven en staan dicht bij de belevingswereld van jongeren.

Nouri (jongerencoach) probeert de 'vastlopers' op zijn terrein met regulatie- en emotietrainingen weer in het gareel te krijgen. Het gaat om jongeren die verkeerde of juist geen keuzes kunnen maken. Isaak (jongerenwerker) kent de hotspots waar straatgroepjes elkaar treffen in een aandachtswijk in Hilversum-Oost. Het bereik van Timo (straathost) loopt vanaf het uitgaansgebied de Groest in Hilversum tot aan de 'rafelranden' van de regio (minder zichtbare plekken waar groepjes jongeren bijeenkomen). Hij komt vooral op hotspots (o.a. snackbars en broodjeszaken) waar veel minderjarigen komen. Soms neemt hij het na een melding voor ze op als hij het probleem zelf ook niet zo ziet. "Moet ik naar een groepje met een speakertje omdat iemand last heeft van de radio?" Hij wil maar zeggen dat er ook veel oneigenlijke meldingen binnenkomen. Sommige inwoners bellen wel tien keer op een dag. Isaak (jongerenwerker), die vaak ook de thuissituatie kent van jongeren, ziet dat corona bij de kwetsbare groep heeft doorgewerkt op het sociale, mentale en lichamelijke vlak. "Hun mentale weerbaarheid is er niet beter op geworden." Tot slot vertelt jongere Richard van 'binnenuit' over zijn vriendengroep.

De verhalen van panelleden over jongerenwerelden in Gooi en Vechtstreek gaan over opgeschoten straat- en hangjeugd, school- en sportgroepjes, boefjes en dealers, en lokale muziekscenes. De aard van de groepen verschilt: sommigen zijn relaxed en toegankelijk, anderen kijken eerst de kat uit de boom, en sommigen mijden het liefst elk contact. Timo (straathost) is goed op de hoogte van verschillende culturen die elk hun eigen plekjes hebben: "Je hebt hier kampers, kakkers, punks en alto's." Richard (jongere) hoorde aanvankelijk bij een straatgroepje in de buurt van treinstation in de regio. Hij stapte eruit toen hij niet meer de hele dag in een roes (vooral cannabis) op straat door wilde brengen.

Visie en aanpak professionals

In voorgaande metingen vertelden professionals over hun werk en aanpak jegens groepen. Jongeren die zich op gevaarlijk terrein begeven moeten vroeg worden gecorrigeerd, zegt

Jongerencoach Nouri. "Om zo erger te voorkomen." Duidelijk regels stellen vindt hij daarom belangrijk. Nouri werkt veel met *streetwise* jongeren. Zijn kracht ligt in de straatcontacten. Hij krijgt vooral energie van jonge cliënten die eigenlijk al zijn opgegeven. Hij probeert ze te motiveren, laat niet meer los en zet sport in voor het ontwikkelen van meer discipline, regelmaat en mentale weerbaarheid.

Tijdens corona waren de hotspots gesloten en leefde iedereen op zijn eigen digitale eiland. Hij zit er nu weer bovenop en is op de hoogte van wat hen beweegt, waar hun interesses liggen en welke 'hobby's' een risico zijn. Hij probeert te achterhalen waarom ze niet goed meekomen op school. Hoewel hij er niet altijd de vinger op kan leggen, ligt problematiek vaak bij misbruik van alcohol en drugs, *sexting* (verspreiden of delen van seksueel getinte berichten, foto's of video's van zichzelf via mobiele telefoon of sociale media), pesten en problematisch gedrag. Een belangrijke aanvulling op zijn werk, is dat de organisatie waarvan hij deel uitmaakt ook actief is op middelbare scholen om uitval te voorkomen. Daarnaast is er een eigen ruimte voor jongeren die dreigen vast te lopen. Corona heeft alles in een versnelling gebracht. In overleg met scholen worden er vijf leerlingen per school geselecteerd die individuele begeleiding krijgen, met als doel meer focus te krijgen op het leren. Het gaat vooral om jongeren die dreigen uit te vallen. "Het straalt ook op de school af als ze hun diploma halen."

Aan het schoolfront voert maatschappelijk werker Louisa vooral gesprekken met jongeren afkomstig uit arme gezinnen met zwakke sociale netwerken. Indien nodig verwijst ze door naar andere hulpverleners. Tenminste als er plek is in de GGZ. Anders blijft ze zo veel mogelijk contact houden ter overbrugging. Ze kunnen nu geen kant op. In coronatijd zijn ze bij hun ouders gaan wonen, maar nu ze weer op zoek zijn naar een eigen stekje kunnen ze niet meer terug. "Onderliggende conflicten in de thuissituatie zijn *killing* voor de schoolprestaties." De aanmelding gaat via de zorgcoördinator als een leerling niet op school komt of zich afzondert. Ze probeert via een gesprek erachter te komen wat er speelt. Het valt haar op dat veel jongeren hun verhaal niet kwijt kunnen. Er is weinig emotionele ondersteuning van ouders en verzorgers.

Vanuit het jongerenwerkperspectief ziet Isaak dat een deel van de jeugd 'blijft steken in de puberteit'. Een chronische problematiek in hun leefomgeving zorgt ervoor dat zij hun heil op straat blijven zoeken. De groep bestaat uit zowel kansrijke als kansarme jongeren. Ook jonge statushouders (o.a. Syrië, Jemen, Eritrea, Irak, Afghanistan) met vaak hele specifieke problemen (o.a. stemmings- en traumagerelateerde klachten, middelengebruik) hebben zijn aandacht.

2.1.2 Leefgebieden en risicofactoren

De professionals hebben zicht op verschillende probleemvelden waar jongeren mee worden geconfronteerd. Voor meer duiding bij het middelengebruik worden panelleden daarom ook bevraagd over risicofactoren in de *directe woonomgeving* (o.a. thuis, woonbuurt) en in de *sociale omgeving* (o.a. vriendenkring, uitgaansgelegenheden, thuisfeestjes). Daarnaast zien professionals ook jongeren die verteerd worden door *psychosociale problematiek*.

Landelijk beeld

De risicofactoren in de directe en sociale omgeving en psychosociale problematiek die de panelleden signaleren bij risicjongeren in Gooi en Vechtstreek, worden ook benoemd in de regiomonitor *Antenne Nederland*, waarin professionals verspreid over het hele land vergelijkbare groepen jongeren beschrijven.¹⁰

Directe woonomgeving

Verschillende professionals in het panel vertellen over spanningen in de thuisomgeving. Onder de mbo-studenten die Louisa (maatschappelijk schoolwerker) begeleidt is vooral huisvesting een groot probleem. Sommigen wonen in onderhuur en worden er zonder pardon uit gezet. De hoge kamerhuur en het geringe aanbod zijn een belemmering voor degenen die zelfstandig willen wonen. Leerlingen die als gevolg van conflicten thuis (o.a. scheiding ouders, ruzies, huiselijk geweld, opvoeding) weg willen, zitten klem. In deze groep zitten ook statushouders die onderdak zoeken. "Het gaat wekelijks om 5-7 jongeren die urgent zijn. Omdat de nachtopvang ook wachtlijsten heeft, slapen sommigen op straat."

Panelleden waarschuwen voor de negatieve invloedsfeer in een groep waar vooral kwetsbare jongeren gevoelig voor zijn. Door niet op tijd in te grijpen, kunnen jongeren uit beeld raken of onbereikbaar worden als ze doorgroeien naar het plegen van hardere criminaliteit. Straathost Timo wordt er soms mee geconfronteerd, bijvoorbeeld bij een melding in een berucht café of in een woonwijk waar hij onlangs bekogeld werd met een vuurwerkbom tijdens zijn fietspatrouille. Zijn intuïtie zegt hem dan dat er een paar jongens 'upcoming' zijn en geen pottenkijkers willen in de buurt.

Sociale omgeving

De sociale omgeving (of 'milieu') wordt gezien als het geheel van sociale, culturele, economische en religieuze factoren die van invloed zijn op het gedrag en welbevinden van jongeren. Het gezin, de vriendengroep, maar ook de sociale klasse zijn daarin belangrijke determinanten. Sommigen groeien op in een omgeving (lage sociaaleconomische klasse)

¹⁰ Nabben T, Boekholt M & Benschop A (2021) *Antenne Nederland: Regiomonitor drugs en risicjongeren 2020-2021*, Hogeschool van Amsterdam.

met een meervoudige problematiek. Maar professionals hebben ook contact met jongeren uit de midden- en rijkere milieus.

Het verbaast Isaak (jongerenwerker) dat het straatbeeld na corona rustiger is geworden. “Alsof ze mentaal in een andere modus zitten.” Hij dacht dat het weer los zou gaan, maar de groepen zijn eerder kleiner geworden. Hij vermoedt dat digitalisering een grotere rol is gaan spelen bij 16-plussers. Nu de jeugd minder goed in beeld is en minder naar buurt- en jongerencentra komt, werkt hij meer ambulantly. Hij hoort vergelijkbare geluiden van andere professionals in het veiligheidsdomein (boa’s en politie). Zelfs een criminele groep is uit beeld. Niemand weet hier (nog) de reden van. Elders is wel weer een nieuwe groep in wording die op het grensgebied zit tussen *first offenders* en meer contacten met de politie. Hier staan de seinen op rood omdat er ook agressie is naar voorbijgangers, conducteurs en boa’s.

Hoewel het ‘makkelijk geld’ is, probeert jongerencoach Nouri jonge dealers op een strategische manier op het juiste spoor te krijgen. “Als ik kan zorgen voor een beperking van hun tijd, dan kunnen ze niet alleen maar doen waar ze zin in hebben. Zo knijp je de tijd af die ze dan gaan besteden aan dealen.” Het andere spoor naast sport is dat hij ze aan het werk probeert te krijgen met een eerlijk maandsalaris. Een positieve ontwikkeling is dat Nouri een verschuiving ziet van (oorspronkelijk) jonge dealers naar legale businessmodellen. Hij merkt dat het dealerschap in status daalt. “Tien jaar geleden wilde iedereen nog dealer worden.” Maar de huidige generatie denkt meer na over de consequenties. Ze zien ook dat er links en rechts jongeren in de problemen komen, of door de politie van straat worden geplukt. Meer jongeren zoeken daarom hun emplooi in legale ondernemingen. Het geeft rust dat ze een auto op eigen naam hebben en kleding dragen die ze kunnen verantwoorden. Vroeger was het moeilijker om het verschil te maken. Nouri spreekt met ex-dealertjes die nu meer verdienen dan daarvoor. Het ondernemen zit ze in het bloed, of het nou gaat om drugs of een paperclip. Het zijn zakenjongens en ze kunnen goed onderhandelen.

“Drugs alleen loont niet meer. Ik ken een jongen die *whitening strips* verkoopt en daarmee een ton op jaarbasis verdient. Hij heeft een eigen handeltje opgezet. Een andere jongen, verkoopt ++ energiezuinige verwarmingen. Begrijp me goed, dit zijn allemaal boefjes hè, die andere stappen maken in hun leven. Eentje heeft een callcenter met 30 medewerkers. Dat is hoopgevend. Vroeger dachten ze over ondernemen dat ze daarvoor gestudeerd moeten hebben en rijk moeten zijn. Er lopen hier schilders rond op de boksschool die 200 euro per dag factureren.” (Jongerencoach Nouri)

Psychosociale problematiek

Professionals worden met enige regelmaat geconfronteerd met verhalen en voorbeelden van jongeren met psychosociale problemen. In het schooldomein voert maatschappelijk werker Louisa gesprekken met leerlingen over suïcidepogingen, lijden onder pestgedrag, *sexting* en somberheid. Ze ziet studenten die een arm sociaal netwerk hebben en het contact met leeftijdgenoten missen. Volgens Nouri (jongerencoach) voelen veel jongeren faalangst en prestatiedruk bij ouders met weinig opleiding die hopen dat hun kinderen het beter gaan doen. Hij spreekt ook met jonge vrouwen, soms slachtoffer van dominante en manipulatieve jonge mannen (loverboys). Sommigen hebben hulpvragen over *sexting* en *naming & shaming* op sociale media.

Maar er zijn ook positieve ontwikkelingen, vindt Nouri, bijvoorbeeld dat scholen meer hulp van buiten toelaten. Waren ze in eerste instantie nog bang voor hun imago, nu staan bij sommige scholen de deuren wagenwijd open voor meer samenwerking met experts die kennis van de straat hebben en omgaan met ‘moeilijke’ en ‘getroebleerde’ jongeren.

“We trainen nu docenten op verschillende scholen. Tijdens onze observaties van de communicatie tussen leraar en leerling zien we de pijnpunten. Leraren kunnen best nog wat handvatten gebruiken. Er valt nog een wereld te winnen hoe docenten hun leerlingen het beste kunnen bereiken. Hoewel we niet graag tegen de schenen willen trappen, zien we dat sommige docenten half overspannen voor de klas staan. Er is een zwaar lerarentekort, ze moeten diensten opvangen van collega’s en thuis heeft hij of zij ook nog een gezin. Op de impact van corona op leerlingen en leraren wil ik niet te veel ingaan, maar het was wel de druppel. Een gespannen leerling en een gespannen leraar wordt gewoon een clash. Door middel van een plan van aanpak ontwikkelen we samen met de school docententrainingen op maat.” (Jongerencoach Nouri)

3 Uitgaan en middelengebruik

In de voorgaande jaargangen vertelden professionals veel over alcohol- en cannabisgebruik en waren ze minder goed op de hoogte van (uitgaans-)drugs (o.a. ecstasy en cocaïne). Dit laat ook zien dat lang niet alle jongeren naar feesten gaan en ervaring hebben met uitgaansdrugs. Toch zijn er ook oudere, meer jongvolwassen groepen, waar wel wordt geëxperimenteerd op evenementen in de omgeving, maar ook elders in de Randstad. We interviewden ook een panellid dat zelf deel uitmaakt van een groep waarin drugs worden gebruikt.

Voor het begrip hanteren we het model *drug* (o.a. specifieke middel, dosering, frequentie etc.), *set* (wie, verwachting, ervaring) en *setting* (waar, met welke anderen etc.) van

Zinberg.¹¹ Met behulp van dit model kunnen we meer duiding geven over motieven, patronen en setting van gebruik. In deze paragraaf ligt de focus op het middelengebruik, de betekenis (set) die jonge gebruikers daar aan geven en waar ze samen komen en gebruiken (setting). Straathost Timo, die ook in het Amsterdamse uitgaansleven werkt, spreekt met enige verbazing over de ruwheid die hij aantrof in het Gooise horecagebied.

“Hilversum is echt hard in de horeca: veel vechten, messen en veel snuiven. Er komt ook volk van buiten (o.a. Almere, Woerden) die schijt aan alles heeft en denkt dat ze hier kunnen doen wat ze willen. We hebben daar onze handen vol aan. Het is een heftige dienst tot 5 uur ‘s ochtends.” (Straathost Timo)

Isaak (jongerenwerker) weet van jongeren die naar shishalounges en coffeeshops gaan en heeft er gemengde gevoelens over. In het jeugdcentrum mogen ze niet drinken en blowen, maar daar kun je wel interventies doen op hun alcohol- en cannabisconsumptie. Anderen gaan naar het uitgaansgebied in Hilversum, alhoewel Timo (straathost) ziet dat minder jongeren naar de Groest trekken. Nouri (jongerencoach) ziet ook clubjes afreizen naar Utrecht en naar shishacafés of cabarés (Marokkaanse nachtclubs) elders in het land. Sommige groepjes hebben hun eigen sjieke hoekje met VIP-tafel in een discotheek. Nouri moet erom lachen; vooral als ze willen pochen wie de duurste drankjes drinkt. Ook Richard (jongere) kent zijn plekkies, die eerder alternatief zijn. Een café met een grote pooltafel en goeie muziek is een perfecte plek om af te spreken met vrienden. Voor meer wildheid gaat hij naar raves. Een contactenlijst houdt hem op de hoogte wanneer de volgende rave is. De opkomst ligt tussen de 50 en 250 personen. Als de groep niet te groot is grijpt de politie niet in. Zijn belangrijkste drijfveer is gezelligheid en het leggen van nieuwe contacten met ravers die zelfs uit België en Duitsland komen.

“Mensen en muziek, vooral een goeie bas, zijn het belangrijkste. Ik kan genieten van de emotie die mensen in de muziek leggen. Het is hakken met *bouncy* gympen in mijn paarse Australian die chill en comfortabel voelt.” (Jongere Richard)

Culturele verschillen en middelengebruik

Een deel van de jongeren ondervindt problemen (lichamelijk, psychisch of sociaal van aard) als gevolg van hun middelengebruik. De volgende observaties zijn opgetekend in gesprekken met professionals.

- Jongeren met een migratieachtergrond hebben doorgaans minder ervaring met alcohol en drugs dan Nederlandse jongeren.

¹¹ Zinberg N (1984) Drug, set, and setting. The basis for controlled intoxicant use. Yale University Press.

- De keuze van middelen kan per groep verschillen. Professionals zien duidelijke scheidslijnen tussen drinkers, blowers en jongeren die experimenteren met ecstasy, ketamine en cocaïne. Sociale, economische en culturele verschillen spelen daarbij een rol. Jongeren die naar clubs en festivals gaan, experimenteren vaker met drugs.
- Het (problematische) gebruik van middelen kan deels herleid worden naar de sociaal-culturele achtergrond. Professionals zien bij Surinaams-Nederlandse jongeren (in het onderwijs) meer cannabis-gerelateerde problemen; bij de Marokkaans-Nederlandse jeugd zijn er meer problemen met lachgas en bij Nederlandse jongeren gaat het vaker om alcohol en synthetische drugs.
- Soms hoort een middel meer specifiek bij een groep. Het nicotine bevattende poeder snus (mild opwekkend effect) is vooral populair bij jonge statushouders en migrantenjongeren.
- Het middelengebruik bij jongeren met een migratieachtergrond ligt vaak gevoelig in de gelovige oudercultuur. Ouders weten zich soms geen raad als jongeren experimenteren met drugs. Dit gedrag staat haaks op de 'heldere normen en waarden' in de geloofscultuur, met spanningen als gevolg. Een reden waarom jongeren heimelijk gaan gebruiken. Juist vanwege het respect voor hun ouders.

3.1 Alcohol

Nederlandse jongeren hebben meer ervaring met alcohol dan jongeren van niet-westerse komaf. Het alcoholgebruik onder Nederlandse minderjarigen en jongvolwassenen in Gooi en Vechtstreek is hoog en ligt in lijn met de alcoholconsumptie bij volwassenen en ouderen, dat eveneens boven het landelijke gemiddelde ligt.¹² Professionals zeggen dat alcohol soms leidt tot overlast (privé of op straat), maar merken daar ook bij op dat drinkpatronen en -gedrag diep zijn ingesleten en een afspiegeling zijn van de regionale drinkcultuur; het genot dat wordt beleefd aan een goed glas wijn. Timo (straathost) maakt nog weleens mee dat 'ventjes met een flinke slok op' beginnen te pochen over de status van hun ouders. Het ligt in de lijn der verwachtingen. "Als ouders al flink drinken dan nemen kinderen dat over: échte Gooise meisjes die 's middags al aan de wijn zitten is niet zo bijzonder." Ook de drankbezorger doet goede zaken, weet Timo. "Ongeacht de leeftijd bezorgen ze graag aan huis."

Sinds de horeca (na corona) weer open is, worden ook de eerste opstootjes weer gemeld. Het is al een paar keer voorgekomen dat jongeren de confrontatie zoeken met handhavers.

¹² Gooi en Vechtstreek staat op de vierde plek als het gaat om het percentage overmatige drinkers in Nederland. Bron: CBS Statline, *Gezondheidsmonitor; bevolking 18 jaar of ouder, regio, 2022*.

Toch ziet jongerenwerker Isaak minder jongeren drinken op straat. De grootste groep zijn vooral de oudere thuis- en dakloze drinkers. Dit laat onverlet dat groepjes 18-plussers ook fors kunnen drinken. Behalve thuis en op de bekende hotspots (oude haven, station, kwekerijen) zoeken ze hun heenkomen ook in garages, boxen en auto's. Pas later in de avond gaat een ploeg naar de kroeg.

Het imago van grote drankinname dat aan de regio kleeft, leidt volgens professionals tot een weinig flatteus beeld van de Gooise jeugd. Timo (straathost) voegt daar nog aan toe dat de 'mediastad' sowieso een voorspeller is van een royale inname van alcohol en dat het daarbij lang niet alleen om de jeugd gaat. Hij hekelt het ruwere gedrag in de horeca waar de beleefdheid jegens het personeel soms te wensen overlaat. Overmatig alcoholgebruik verergert dit gedrag. Het alcoholverbod voor minderjarigen is een nobel streven, maar in de praktijk wordt er nog weleens mee gemarchandeerd. Timo weet van kroegen waar je eenvoudig met 15-16 jaar naar binnen kunt. Het komt ook voor dat een kroegbaas een berichtje krijgt van ouders die vragen of hun minderjarige zoon of dochter naar binnen kan. Tegen straatgroepjes met flessen wodka kan hij weinig uitrichten tijdens zijn ronde. De politie bellen? "Ze treden pas op als ze echt laveloos zijn." Of dit de goede insteek is betwijfelt hij. Anderzijds maakt het op ouders lang niet altijd indruk als hun zoon of dochter laveloos wordt afgeleverd op het woonadres.

Forse inzet op alcoholpreventie

In de voorgaande metingen zijn al eerder verklaringen gegeven over het (hoge) alcoholgebruik vanuit een meer culturele benadering. Het Gooi heeft geen ketencultuur, zoals het platteland, waar jongeren elkaar opzoeken. Het meer openlijke gebruik van alcohol (buiten de horeca) valt daarom eerder op. Verder is de regio een trefpunt van jonge Oost-Europeanen die ook sterke drank drinken. En alcohol is een statussymbool voor jongeren uit de betere milieus. Sommige ouders faciliteren alcoholgebruik en spreken hun kinderen weinig aan op ongeremd drinkgedrag. Daarnaast zeggen professionals dat het alcoholbeleid niet alleen op jongeren maar op verschillende groepen moet zijn gericht, aangezien de regionale alcoholcultuur diepgeworteld is en de normering van het gebruik generationeel bekrachtigd wordt. Reden waarom ouders een belangrijke spilfunctie spelen bij alcoholpreventie.

3.2 Cannabis

Wat voor de één een borrel is, is voor de ander een joint na gedane arbeid. Er is een substantiële groep van consumenten voor wie cannabis het primaire middel is.

Volgens de professionals is Gooi en Vechtstreek met zeven coffeeshops goed bedeed. De coffeeshops veroorzaken volgens hen weinig overlast. Er komt een gemêleerde klantenkring: van jong tot oud, en van sjiek tot shabby. Dat minderjarigen zo naar binnen

zouden kunnen lopen, wat soms wordt beweerd, vindt straatgast Timo onzin. Nog even afgezien van het feit dat coffeeshops daarmee hun vergunning riskeren, wil het nog niet zeggen dat minderjarigen met wiet op zak dit ook in de coffeeshop hebben gekocht. Er is eerder sprake van een grijze en zwarte cannabismarkt. Hobbytelers die het verkopen, scholieren onderling, maar ook straatverkopers die emplooi vinden bij nieuwsgierige minderjarige blowers. Daarnaast zijn er ook (oudere vrienden) die jointjes roken en uitdelen. Volgens Louisa (maatschappelijk schoolwerker) is blowen bij veel leerlingen genormaliseerd. Niet in het minst omdat er ook coffeeshops zijn. “Niemand staat er meer van te kijken als iemand blowt. Ouders zijn ook vaak op de hoogte als kinderen blowen. Het is geen *big deal*. Alsof het een sigaret is.”

Isaak (jongerenwerker) treft tijdens zijn werk soms groepjes blowers aan die liever energiedrankjes en joints doen dan bier drinken. Dit past in de door hen gecultiveerde (urban) straatcultuur. Nouri (jongerencoach) vertelt over de aantrekkingskracht van shishalounges op zijn groep. Hijzelf maakt er niet om dat er nu eentje is gesloten. Tenminste één plek minder waar de jeugd ‘naar de klote wordt geholpen’, dacht hij nog. Maar nu hangt de groep weer op een parkeerplaats. Met als gevolg dat de politie strenger op gedrag is gaan controleren, met het risico op invordering van je rijbewijs als je geblowd hebt. “Jongeren worden voorzichtiger. Wie positief test gaat een traject in met een cursus en is maanden kwijt.”

“Het is een *mind fuck* [blowen]. Je begint een keer totdat je er elke dag behoefte aan hebt. Je denkt dat je goed blijft presteren en makkelijk in slaap valt. Maar je hebt niet door dat je onrustig wordt als je het niet meer kunt doen.” (Jongerencoach Nouri)

Mindere schoolprestaties

Hoewel professionals vaak horen dat je chill wordt van cannabis (of als tempering van ADHD), zien ze toch ook de nodige uitvallers die op jonge leeftijd bijna niks meer presteren. Met risico's die mentaal, sociaal en lichamelijk van aard kunnen zijn. Schoolgaande 'structurele blowers' die door de week soms tot diep in de nacht doorhalen en nog onder invloed in de schoolbanken zitten. In elk blowgroepje ziet Nouri (jongerencoach) er wel eentje die er moeite mee heeft. Iedereen blowt, maar de uitwerking en individuele gevoeligheid zijn verschillend. “En jongeren die willen stoppen hebben het moeilijk als iedereen blijft blowen.” Op die leeftijd kan het heersende blowgedrag in de vriendengroep sterk van invloed zijn. Wie niet blowt is niet cool. “Er wordt meer geblowd dan gedronken”, zegt Louisa (maatschappelijk schoolwerker). Zeker 80% van de leerlingen op haar intakegesprekken blowt. Ze vindt het de grootste problematiek qua middelengebruik bij deze groep. Cannabis is om problemen te vergeten. “Ze hebben een zekere bagage en willen stabiel blijven om beter te kunnen functioneren.” De jongeren worden er weliswaar

rustig van, maar beseffen onvoldoende dat dit de schoolprestaties niet ten goede komt. Blowen op school komt weinig voor, maar wel in de buurt bij het station voor of na de lessen. “Blowen is geen *big issue* voor ze. Ze zien het probleem niet zo. Maar als ik met ze afspreek om 9 uur s ochtends en ze komen niet opdagen, dan weet ik genoeg.”

Richard (jongere) ervaart het als rustgevend als hij lopend over de hei een jointje rookt. Hij voelt zich ook energiekeer door te gaan lopen. Hij houdt ervan om de geest te laten dwalen omdat zijn hoofd dan uitstaat, zoals hij zelf zegt. In een coffeeshop haalt hij haze en hasj, net waar hij dan zin in heeft. Hij haalt er tweeënhalve gram voor de hele week. Hij begon op zijn dertiende en kwam erachter dat hij verslavingsgevoelig is. Als we vragen in welke fase hij nu zit, antwoordt hij dat het altijd beter kan. Toch is hij niet ontevreden. Hij blowt veel minder dan twee jaar geleden en probeert niet elke dag te blowen, hoewel het ook een houvast is om in slaap te komen. Richard is zich ervan bewust dat cannabis zijn emoties versterkt. Die kunnen soms zomaar omslaan. “Ik heb nu een blij bui. Vrienden maken weleens een grapje over mijn bipolaire gedrag.” Hij blowt naar eigen zeggen als zelfmedicatie. Dat helpt voor nu, want met een joint en gamen is hij ‘binnen twee seconden dood’. Hij twijfelt of hij andere medicijnen moet nemen. Soms komt er een preventiewerker in de dagopvang die voorlichting geeft over wiet en andere middelen. Richard denkt dat de voorlichting voor sommigen wel nuttig is, maar niet iedereen wil geholpen worden.

Wiet is nummer 1

“Ik kan er met de hulpverlener over kletsen omdat hij er ook naar vraagt. Of ik er iets van geleerd heb. Hij zegt dat je moeier wakker wordt als je voor het slapen gaat blowen. En dat er alleen maar nadelen zijn op de lange termijn. Maar die maken weinig indruk. Ik ben niet de leukste persoon om te helpen. Ik hoor nooit over de goede kanten van blowen. Ik word er rustiger en creatiever van en krijg zin om dingen te doen. Ik maak dan een *dungeons and dragons* wereld in mijn hoofd met landkaarten en verzin verhalen over schurken. Ik schrijf dat op en vertel dan tegen andere spelers hoe zo’n spel eruitziet: een groot zwart huis met een trapgat. Blowen doe ik alleen, maar ook samen voor de gezelligheid. Eentje blowt niet. Het bindt ons minder dan harddrugs. Maar het is wel goede gesprekstof vanwege alle associaties. (Jongere Richard)

Sporten

Nouri (jongerencoach) is goed bekend met de Gooise blowcultuur. De lol van de roes is misschien aantrekkelijk, maar zodra jongeren regelmatig gaan blowen ‘functioneren ze op de handrem’. Plannen zat, morgen gaat het gebeuren, maar hij ziet vooral veel chronisch uitstelgedrag. Ze blowen ook thuis en ouders weten niet wat ze ervan moeten vinden.

Net als bij Louisa (maatschappelijk schoolwerker) blowt ook bij jongerencoach Nouri een ruime meerderheid van zijn cliënten, van wie sommigen op hun twaalfde zijn begonnen.

Nouri ziet de onmacht bij professionals. Hij denkt het verschil te kunnen maken door niet in te zetten op afbouwschema's bij een interventie. Hij maakt zijn cliënten liever verslaafd aan sport, boksen, fitnessen. Activiteiten waar je een basisconditie voor nodig hebt. "Op het moment dat ze sport leuk gaan vinden, gaan we dat voeden door ze weerbaarder te maken met oefeningen zodat ze zichzelf verbeteren." Dat begint me het aanmelden bij een sportschool waar ze op een natuurlijke manier moe worden. De filosofie erachter is dat ze voorbij de verveling zijn en blowen overbodig wordt.

3.3 Snus, vapes en lachgas

Bij het gebruik van andere middelen dan alcohol en cannabis, wordt een popularisering van snus en vapes gesignaleerd. Tegenover een tanende populariteit van lachgas.

Landelijk beeld

In huidige meting (2023) van de landelijke regiomonitor *Antenne Nederland* zien professionals in vergelijkbare groepen risicjongeren eenzelfde beeld van stijgend gebruik van snus en vapes, en dalend gebruik van lachgas.¹³

3.3.1 Snus en vapes

Snus is in bij veel jongeren. Professionals zien verschillende redenen waarom snus de laatste tijd zo'n hoge vlucht heeft genomen. Sommigen willen stoppen met roken en zijn overgestapt naar snus waardoor de zucht naar nicotine wordt getemperd. Anderen raakten via sociale media geïnspireerd door artiesten. Maar ook de marketing en het aanbod op straat bleken verleidelijk om ermee te gaan experimenteren. Er wordt flink in gehandeld en ook lachgaskoeriers zouden een graantje mee pikken van de hype. Volgens Louisa (maatschappelijk schoolwerker) is snus ook het schooldomein binnengedrongen. Ze heeft in de wandelgangen gehoord dat er al 'snussers' uit de klas zijn gestuurd. De reacties van gebruikers zijn wisselend. De een zegt er rustiger en zelfs sloom van te worden, terwijl de ander het middel prijst vanwege de energie die het geeft. Jongerencoach Nouri ziet eveneens een groeiende markt voor snus, maar vapes zijn zo mogelijk nog populairder. Hij ziet in zijn omgeving een levendige handel van beide middelen, dankzij een 'Snap account' waar hij gebruikers en dealers kan volgen. Hij bevestigt het beeld van maatschappelijk schoolwerker Louisa dat de school een perfecte wervingsplek voor novieten is. Wat de professionals het meeste zorgen baart, is dat veel jongeren naïef zijn en niet lijken te beseffen dat een zakje 'pablo snus' qua nicotine gelijk staat aan een pakje sigaretten. Mogelijk gaan deze niet-rokers later alsnog aan de rooktabak. Dat geldt ook voor

¹³ De rapportage van deze meting wordt t.z.t. gepubliceerd op www.hva.nl/antenne-nederland.

elektronische vapes die nu massaal aftrek vinden onder jongeren en jongvolwassenen. Met een vape op je fatbike; voor sommigen is er niks cooler.

3.3.2 Lachgas

In de laatste twee jaargangen van deze monitor (2020 en 2021) vertelden professionals dat lachgas in de regio wordt gebruikt in de privésfeer, in hotels, op straat en in auto's op afgelegen parkeerplaatsen. De kleine patronen zijn inmiddels vervangen door grotere cilinders (á 50-60 euro). Vaak begint het gebruiksritueel in een feestelijke of uitgelaten ambiance, inclusief een shisha-pijp, jointjes en energydrinks.

De professionals zien ook de schaduwkanten als gebruik steeds chronischer wordt, met als gevolg een groeiende problematiek op geestelijk (o.a. waanideeën, psychoses), lichamelijk (o.a. verlamingsverschijnselen) en sociaal (o.a. ruzies, isolement, schulden) gebied.

Sommigen raken onder invloed van lachgas betrokken bij verkeersongelukken. Er zijn nog steeds jongeren te vinden op hotspots in auto's. Maar daar houdt het voor jongerenwerker Isaak wel op. Contact maken is moeilijk, zeker als ze met zijn vieren in de auto zitten. "Je weet waar die gesprekken op uitdraaien. Er is veel bravoure. Die auto geeft ze status en veiligheid om pottenkijkers op een afstand te houden." Maatschappelijk schoolwerker Louisa hoort echter minder over lachgas en denkt dat snus hiervoor in plaats is gekomen. Of de daling in lachgasgebruik door de campagne op school is gekomen, kan ze niet goed zeggen. Ook Nouri (jongerencoach) ziet een afname van gebruik. De groep is geslonken nu meer jongeren verhalen horen over verslaving en verlammingen.

3.4 Overige drugs

Jongvolwassenen die experimenteren met (uitgaans-)drugs doen dit vaak in clubs en op evenementen buiten Gooi en Vechtstreek, waar ze in groepen naartoe gaan. Nu corona weer verleden tijd is, blijven jongeren minder lang thuis hangen. We gaan kort in op stimulantia (ecstasy, cocaïne, amfetamine en 3-MMC) en narcosemiddelen (ketamine en GHB). Deze drugs zijn vooral populair in het uitgaansleven. Ten slotte vangen een paar professionals geluiden op over meer psychedelische middelen en truffeltrips.

3.4.1 Stimulantia

Het gebruik van amfetamine en ecstasy beperkt zich voornamelijk tot subgroepen in vooral elektronische dance- en ravekringen. Maar 3-MMC komt volgens Richard (jongere) ook voor bij straatgroepjes. Twee van zijn vrienden zijn als gevolg van gezondheidsklachten gestopt met hoge doseringen ecstasy. De doelgroep van jongerencoach Nouri is minder geïnteresseerd in stimulantia. Het past simpelweg niet in hun leefstijl en ze associëren de uppers met 'hardere' middelen. In het cafémilieu is het vooral cocaïne, zegt Timo

(straathost) die het middel regelmatig in rapportages van collega's tegenkomt. Op grond van camerabeelden in het centrum kunnen toezichthouders bewegingen volgen van bezoekers in het horecagebied, waaronder ook drugsgebruik op straat. "Op gebruikers met een pakje in de auto kan zo worden ingezoomd. Als er in de biersteeg wordt gesnoven is de politie snel ter plaatse." Timo vraagt zich wel af of deze aanpak niet te veel prioriteit krijgt. "Iemand wil zich zonder kwade bijbedoelingen alleen maar beter voelen toch?" De reden voor cocaïnegebruik is vaak het dempen van de alcoholroes. Ecstasy wordt vooral op festivals gebruikt, waar ook jongere Richard komt. Cocaïne speelt in zijn scene geen rol. Het korte effect van een snuif staat niet in verhouding tot de prijs, vindt hij. Ecstasy daarentegen past beter bij festivals dan bij de pooltafel in zijn favoriete café.

Richard (jongere) heeft ook onder andere omstandigheden drugs gebruikt. Als gevolg van 'een moeilijke jeugd' begon hij uit escapisme al vroeg met blowen, gevolgd door een hele rij andere drugs (amfetamine, MDMA, ketamine, cocaïne, 2C-B, LSD, paddo's en 4-MMC). De keuze voor een middel hing af van wat er op dat moment te krijgen was. Vooral in de periode dat hij zwierf en in een straatgroep zat, waren drugs alom aanwezig. Hij gebruikte toen vaak speed om wakker te blijven als hij geen slaapplek had.

3.4.2 Narcosemiddelen

Afgezien het hiervoor besproken lachgas, zien professionals geen gebruik van andere narcosemiddelen als ketamine en GHB. Alleen in het netwerk van Richard (jongere) wordt ketamine gebruikt vanwege het 'aparte hoogtegevoel'. Ketamine wordt een paar keer per jaar gebruikt als hij met vrienden gaat chillen of varen. Een enkeling gebruikt ook in episodes van een paar dagen achtereen door de week.

3.4.3 Psychedelica

In kleine kring wordt ook met psychedelica (o.a. LSD) geëxperimenteerd. Bijvoorbeeld op psytrance feesten waar Richard (jongere) ook komt. Maar op de hectische gabberfeesten niet, want veel te druk. Elk kwartaal trekt hij 's nachts naar de hei voor een, zoals hij zelf zegt, 'spirituele reiniging met paddo's'. Het geeft hem de ruimte om verder na te denken over zijn levensweg en de keuzes die hij heeft gemaakt. Het heeft hem ook geholpen bij het afbouwen van amfetamine en het beheersen van zijn alcoholgebruik.

4 Samenvatting

In deze zesde meting vertellen vier professionals en een jongere over de leefwereld, vrijetijdsbesteding en middelengebruik in straat- en uitgaansgroepen in Gooi en Vechtstreek. Bijeen vormen ze een mix van frontlijnwerkers en een jongere met

gebruikserving die dicht bij de leefwereld van jongeren staan in het sociale, veiligheids- en uitgaansdomein.

Leefgebieden en risicofactoren

Binnen de werelden en leefstijlen van de besproken groepen jongeren is sprake van een zekere problematiek in de directe en sociale omgeving, en soms ook risicogedrag bij middelengebruik. De groepen risicojongeren hier vertegenwoordigd zijn echter niet representatief voor de totale jeugd in de regio Gooi en Vechtstreek. De aard van de problematiek doet zich op verschillende gebieden gelden: meervoudige thuisproblematiek (alle groepen); huisvesting (studenten); straatcriminaliteit en dealen (straatgroepen); middelengebruik (cannabis en lachgas) en psychosociale problemen (alle groepen). Een positieve ontwikkeling is dat sommige jonge dealers zijn overgestapt naar legale ondernemingen met meer omzet en minder stress.

Uitgaan en middelengebruik

In de post-coronaperiode is het *business as usual* in de Gooise horeca. Naast alle gezelligheid, zijn er ook opstootjes tussen bezoekersgroepen onderling of met handhavers. En een zeker mate van ruwheid, onder andere vanuit groepen die van buiten de regio naar het centrale uitgaansgebied in Hilversum komen. Andersom zoeken Gooise jongeren ook hun heil in andere uitgaansteden en op festivals buiten de regio. Gooi en Vechtstreek herbergt veel jongerenculturen die hun eigen plekjes koesteren in het nachtleven. Hoewel het aantal raves en ook thuisfeesten zijn geslonken, is er nog voldoende reuring van groepen die een spontaan feest niet willen missen.

De keuze van middelen verschilt per groep, maar er zijn wel duidelijke scheidslijnen tussen drinkers, blowers en jongeren die experimenteren met andere drugs. Sociale, economische en culturele verschillen spelen een rol bij welke keuzes jongeren maken en hoe zij hun middelengebruik percipiëren. De setting speelt daarin een belangrijke rol. Jongeren die clubs en festivals bezoeken, experimenteren vaker met drugs. Het middelengebruik bij jongeren met een migratieachtergrond ligt gevoelig in de gelovige oudercultuur.

Alcohol

Professionals zien dat het drinken op straat (in de buurt van het horecagebied) van minderjarigen is afgenomen. Dit laat onverlet dat groepjes 18-plussers naast de bekende hotspots ook samen proosten in garages, boxen en auto's. In de horeca wordt bij forse drinkers meer obstinaat en ruw gedrag gezien. Niet alle kroegen nemen het nauw met de leeftijdscontrole. Het imago van grote drankinname blijft kleven aan de regio, waarbij het niet alleen gaat om de jeugd. In de aanpak van het terugdringen van alcoholgebruik bij jongeren zou meer aandacht moeten gaan naar het drankgebruik van de ouders.

Cannabis

In enkele groepen is cannabis populairder dan alcohol. Hoewel professionals vaak horen dat je chill wordt van cannabis, zien ze toch ook de nodige uitvallers die op jonge leeftijd bijna niks meer presteren.

Snus, vapes, lachgas en andere drugs

Er wordt een rappe groei van snus en vapes gesignaleerd. Het (problematisch) gebruik van lachgas is nog steeds aanwezig, maar er zijn ook signalen dat de aantrekkingskracht van lachgas tanend is wegens negatieve verhalen over verslaving en verlammingen. Het gebruik van ecstasy, amfetamine, ketamine en 3-MMC beperkt zich vooral tot jongeren die naar festivals, raves en soms thuisfeesten (afters) gaan. In de horeca gaat het (naast alcohol) eerder om cocaïne.

SURVEY UITGAANDERS

1	Het onderzoek	29
2	Uitgaanders	29
2.1	Gender en leeftijd	30
2.2	Achtergrond en woonplaats	30
2.3	Opleiding en werk	31
3	Middelengebruik	32
3.1	Alcohol	32
3.2	Tabak	34
3.2.1	Vape, shishapen, waterpijp en snus	36
3.3	Cannabis	37
3.4	Xtc-pillen	38
3.4.1	MDMA-poeder	39
3.5	Cocaïne	39
3.6	Amfetamine	40
3.7	2C-B, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB	40
3.8	Lachgas, ketamine, GHB en lean	41
3.9	Paddo's, LSD en DMT	43
3.10	Heroïne, crack en methamfetamine	43
3.11	Medicijnen	44
3.12	Gokken	44
4	Verschillen naar gender en leeftijd	45
4.1	Gender	45
4.2	Leeftijd	46
5	Uitgaan	47
5.1	Uitgaansfrequentie en gelegenheden	47
5.2	Onveiligheid	48
5.3	Dronkenschap en horecabeleid	49
5.4	Alcohol en/of drugs tijdens en na het uitgaan	50
6	Trends	51
6.1	Uitgaanders 2017-2018-2022	51
6.2	Alcohol	53
6.3	Tabak	54
6.4	Cannabis	55
6.5	Xtc-pillen	56
6.5.1	MDMA-poeder	56
6.6	Cocaïne	57
6.7	Amfetamine	57
6.8	2C-B, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB	58
6.9	Lachgas, ketamine en GHB	58
6.10	Paddo's, LSD en DMT	59
6.11	Heroïne, crack en methamfetamine	60
6.12	Medicijnen	60
6.13	Gokken	60
6.14	Landelijke trends?	61
7	Samenvatting	62

In 2022 is voor de derde maal een survey uitgevoerd onder uitgaanders in de regio Gooi en Vechtstreek. Nadat in 2017 de focus lag op dansgelegenheden (clubs, feestcafés en poppodia), en in 2018 op cafés, is in 2022 het brede uitgaanspubliek op en rond de Groest in Hilversum onderzocht.

We beschrijven in dit hoofdstuk achtereenvolgens **(1)** hoe het onderzoek is uitgevoerd, **(2)** de uitgaanders die aan het onderzoek deelnamen, **(3)** hun middelengebruik in het algemeen, **(4)** verschillen tussen subgroepen, **(5)** uitgaansgedrag en middelengebruik tijdens het uitgaan, en **(6)** trends in gebruikscijfers. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een **(7)** samenvatting. Tabellen behorende bij dit hoofdstuk zijn te vinden in *A Bijlage survey* (pag. 86) in *VI Bijlagen*.

1 Het onderzoek

De manier waarop de data werden verzameld wordt hier kort beschreven. Meer gedetailleerde informatie over de methode is te vinden in *A Bijlage survey* (pag. 86) in *VI Bijlagen*.

De Groest en omgeving telt tientallen eet-, drink- en dansgelegenheden. Uitgaanders verzamelen zich in het weekend vanaf het begin van de avond op de terrassen of trekken later op de avond naar het uitgaansgebied. Voor de survey is veldwerk verricht tijdens 15 uitgaansavonden in de herfst/winter van 2022. Veldwerkers benaderden aanwezige uitgaanders om mee te doen met een onderzoek naar uitgaan, drank en drugs.

Geïnteresseerden werden enkele korte vragen gesteld en kregen een kaartje met een unieke code en link naar een anonieme online vragenlijst, met het verzoek deze op een later moment in te vullen. In het vroege voorjaar van 2023 is een extra veldwerkweekend gedaan, waarbij de online vragenlijst direct ter plekke werd afgenomen.

In totaal hebben **107** uitgaanders de vragenlijst ingevuld. Aan de hand van een non-respons analyse kan worden geconcludeerd dat de respondenten kunnen worden beschouwd als representatief voor het onderzochte uitgaanspubliek, ook als het gaat om hun middelengebruik.¹⁴

2 Uitgaanders

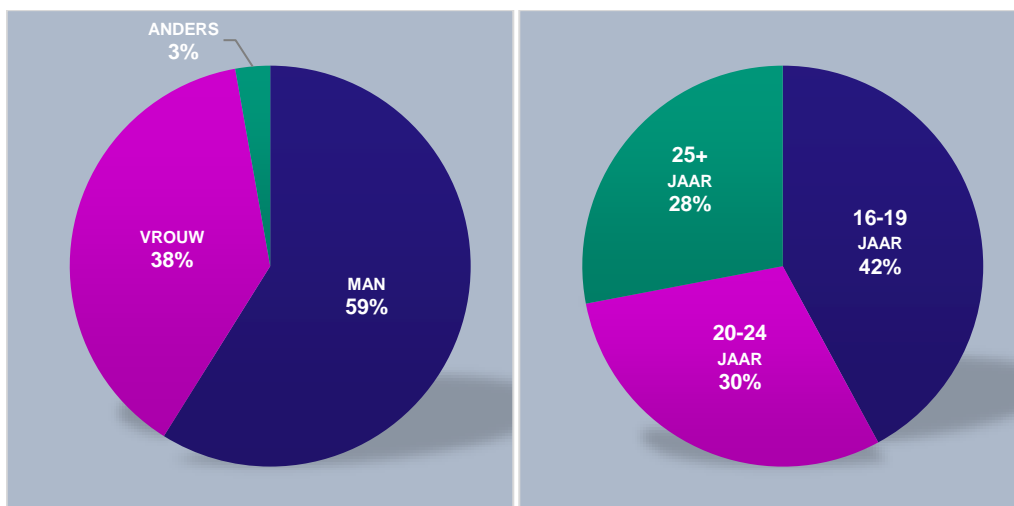
We starten met een beschrijving van de achtergrondkenmerken van de onderzochte uitgaanders. In tekst en figuren worden afgeronde percentages en gemiddelden

¹⁴ Zie A.1.2 *Representativiteit* (pag. 90) in *VI Bijlagen*.

gepresenteerd. Voor meer informatie en gedetailleerde cijfers zie *A Bijlage survey* (pag. 86) in *VI Bijlagen*.

2.1 Gender en leeftijd

Er zijn meer mannelijke (59%) dan vrouwelijke (38%) uitgaanders. Een klein deel (3%) rapporteerde een ander gender. Ruim vier op de tien (42%) zijn jonger dan twintig jaar, waaronder 11% minderjarig (16-17 jaar), en drie op de tien zijn begin-twintigers (30%). De resterende 28% is vijfentwintig jaar of ouder.¹⁵ De gemiddelde leeftijd is 23 jaar.

Figuur III.1: Gender en leeftijd

2.2 Achtergrond en woonplaats

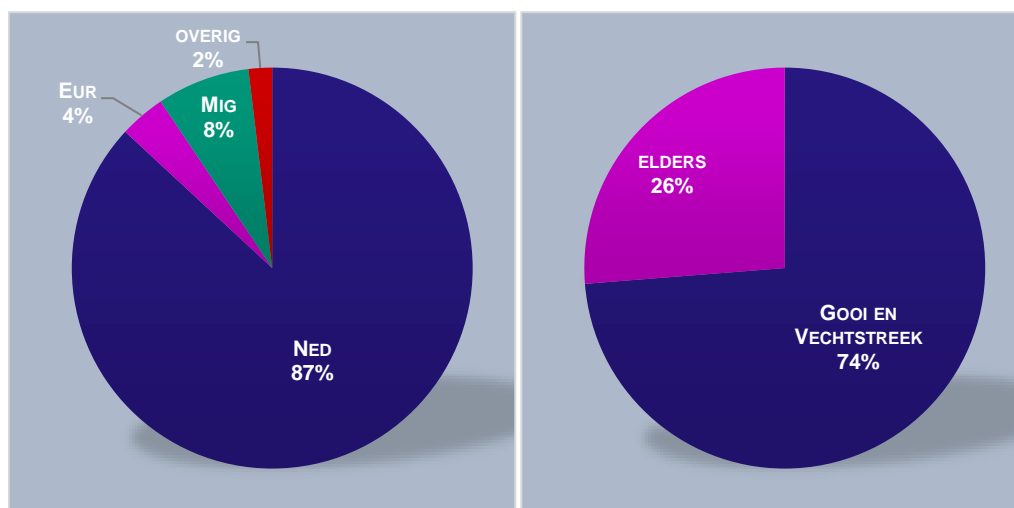
Het merendeel is van Nederlandse afkomst (NED: 87%).¹⁶ Van de overige uitgaanders rapporteert 4% een Europese (familie)achtergrond (EUR) en zegt 8% tot de klassieke migratiegroepen (MIG) in Nederland te behoren.¹⁷ De overige 2% is van gevarieerde of gemixte niet-Europese afkomst.

Driekwart (74%) woont in Gooi en Vechtstreek; 52% in Hilversum en 22% in een andere gemeente in de regio. De overige 26% komt van buiten de regio, zij het meestal niet al te ver uit de buurt (o.a. Amersfoort, Bunschoten-Spakenburg).

¹⁵ Hoewel de leeftijd oploopt tot 50+, zijn er maar weinig ouder dan 35 jaar (6%).

¹⁶ Zelf-gerapporteerde achtergrond/afkomst. Zie *A Bijlage survey* (pag. 86) in *VI Bijlagen*.

¹⁷ Turkije, Marokko, Suriname, Nederlandse Cariben en Indonesië.

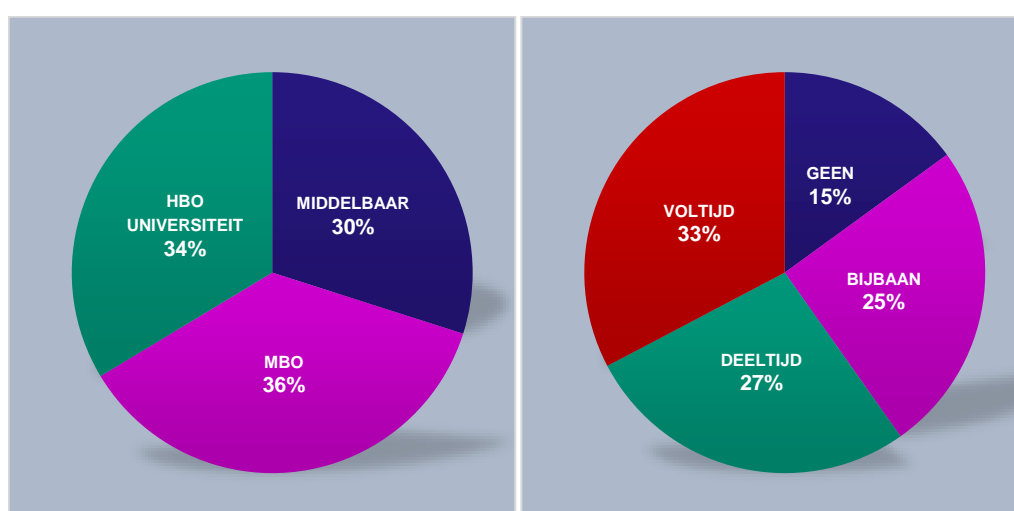

Figuur III.2: Achtergrond en woonplaats

2.3 Opleiding en werk

Ruim de helft (57%) van de onderzochte uitgaanders volgt momenteel een opleiding: 11% gaat naar de middelbare school (vmbo/havo/vwo), 25% naar het mbo, en 21% naar hbo of universiteit. De afgeronde opleiding van degenen die momenteel niet naar school gaan of studeren, varieert eveneens van vmbo tot universiteit. Wanneer we een combinatie maken van de huidige en afgeronde opleiding, dan bereikte 30% tot nu toe maximaal het niveau van de middelbare school, heeft of volgt 36% een opleiding op mbo-niveau en 34% een opleiding op hbo- of universitair niveau.

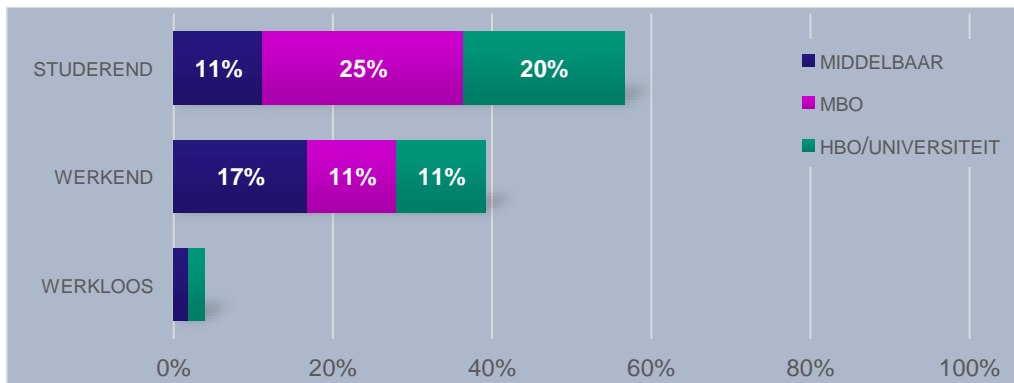
De meeste uitgaanders hebben betaald werk. Voor 25% is dat een bijbaan(tje) van minder dan 12 uur per week, 27% werkt in deeltijd (12-35 uur per week) en een derde (33%) heeft een voltijdsfunctie van minimaal 36 uur per week.

Figuur III.3: Opleidingsniveau (huidig of afgerond) en werk

Feitelijk kunnen de uitgaanders op basis van opleiding en werk worden onderverdeeld in studerende(n) (volgt een opleiding, vaak met een bijbaan: 57%), werkende(n) (volgt geen opleiding, werkt vaak voltijd: 39%) en een kleine groep werklozen (volgt geen opleiding en

heeft geen werk, 4%). Het opleidingsniveau binnen deze groepen is zeer divers (zie *Figuur III.4*).

Figuur III.4: Opleidingsniveau van studenten, werkenden en werklozen¹⁸

3 Middelengebruik

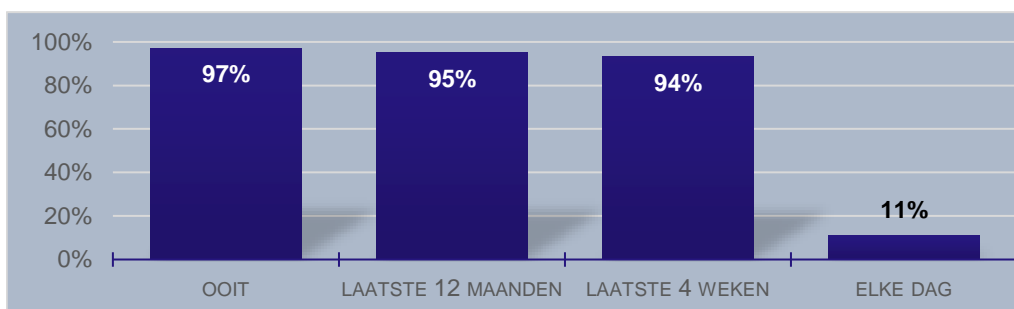
De vragenlijst bevatte vragen over drinken, roken, blowen, drugs, medicijnen en gokken. We bespreken in de komende paragrafen allereerst de prevalentie, dat wil zeggen of iemand het middel wel of niet heeft gebruikt (ooit, de laatste 12 maanden of de laatste 4 weken). Bij alcohol, tabak en cannabis gaan we wat dieper in op gebruik en bespreken we ook startleeftijd, frequentie, hoeveelheid, en indicatoren van riskant gebruik. We focussen bij deze middelen op *huidige* gebruikers (laatste 4 weken). Bij xtc-pillen, cocaïne en amfetamine noemen we eveneens frequentie van gebruik, maar omdat deze middelen over het algemeen minder vaak worden gebruikt, focussen we hierbij op *recente* gebruikers (laatste 12 maanden). Bij overige middelen worden alleen prevalentiecijfers vermeld. In tekst en figuren worden afgeronde percentages en gemiddelden gepresenteerd. Voor gedetailleerde cijfers zie *A Bijlage survey* (pag. 86) in *VI Bijlagen*.

3.1 Alcohol

Een paar individuen daargelaten, hebben alle onderzochte uitgaanders ooit alcohol gedronken en vrijwel iedereen is ook huidige drinker (laatste 4 weken, 94%). Eén op de tien (11%) drinkt elke dag alcohol. De gemiddelde startleeftijd is 14 jaar. Verreweg de meesten (86% van de ooit-drinkers) consumeerden hun eerste glas alcohol toen zij jonger waren dan de toen geldende minimumleeftijd voor alcoholverkoop.¹⁹

¹⁸ Percentages tellen op tot het totaal van 100%.

¹⁹ In 2014 werd de leeftijdsgrens verhoogd van 16 naar 18 jaar.

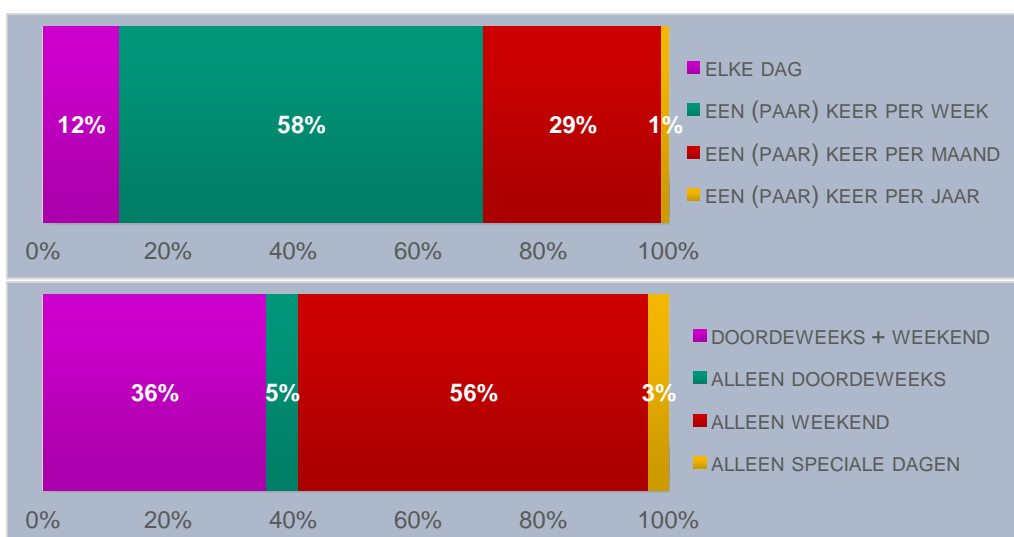

Figuur III.5: Alcohol

Frequentie

Een deel van de huidige drinkers (laatste 4 weken) consumeert hooguit een paar keer per maand alcohol (30%), maar het grootste deel drinkt wekelijks (58%) of zelfs elke dag (12%). Gemiddeld drinken de huidige drinkers 149 dagen per jaar alcohol, wat neerkomt op ca. 3 dagen per week.

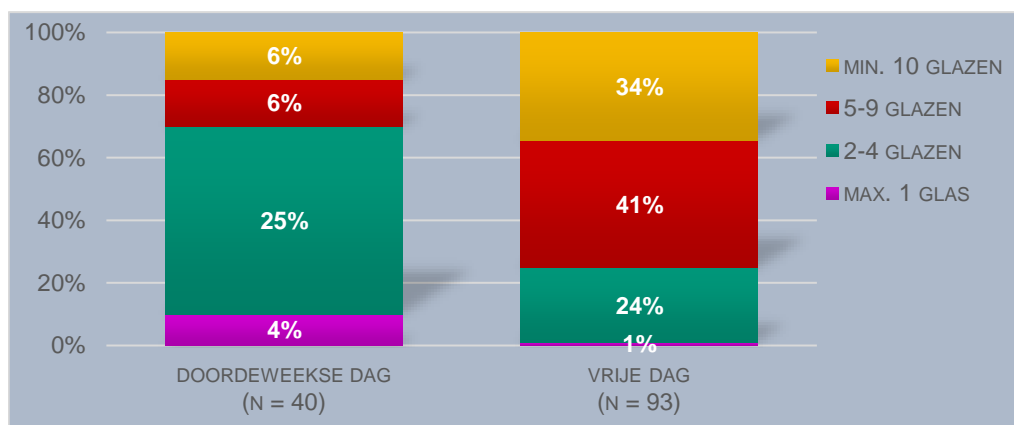
De meeste huidige drinkers reserveren alcohol voor in het weekend (56%) of speciale dagen (vakantie- of feestdagen, 3%). Vier op de tien (41%) drinken (ook) doordeweeks.

Figuur III.6: Frequentie (huidige drinkers, n = 98)

Hoeveelheid

Degenen die op doordeweekse dagen alcohol drinken, nemen dan gemiddeld 4 glazen. Op vrije dagen (weekend-, vakantie- of feestdag) verdubbelt dat aantal, namelijk gemiddeld 8 glazen. Achter deze gemiddelden gaat een flinke variatie schuil. Sommigen houden het bij maximaal één glas alcohol, maar er zijn er ook die minimaal tien glazen alcohol drinken. Dit laatste komt vooral op vrije dagen (34%) voor, maar ook wel doordeweeks (6%). Voor driekwart van de drinkers (75%) is vijf glazen op een vrije dag het minimum.

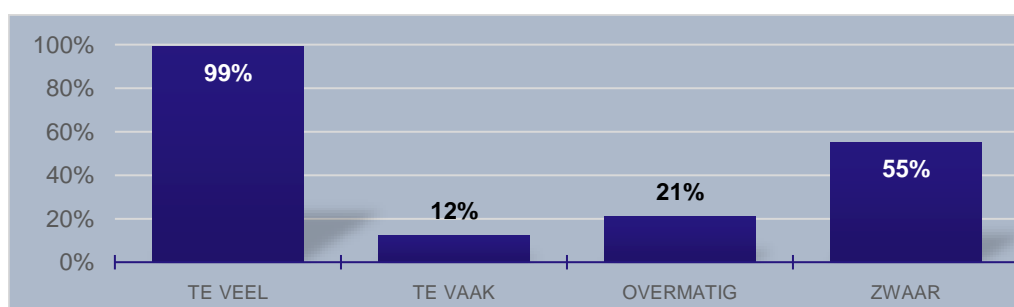

Figuur III.7: Hoeveelheid (huidige drinkers op betreffende dagen)

Risikant gebruik

Het Voedingscentrum adviseert om geen of maximaal één glas alcohol per dag te drinken en raadt aan om niet elke dag te drinken, maar af en toe een dagje over te slaan.²⁰ Volgens deze normen drinken bijna alle huidige drinkers te veel (99%) en één op acht doet dat te vaak (dagelijks, 12%). In landelijke bevolkingsonderzoeken wordt daarnaast gesproken van overmatig drinken en zwaar drinken.²¹ Overmatig drinken is meer dan 14 (vrouwen) of 21 (mannen) glazen alcohol per week. Hieraan voldoet één op de vijf huidige drinkers (21%). Zwaar drinken is wanneer één keer per week of vaker minimaal 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen alcohol op één dag worden gedronken. Volgens deze definitie is ruim de helft van de huidige drinkers een zware drinker (55%). Deze verschillende maten van riskant alcoholgebruik (te veel, te vaak, overmatig en zwaar) kennen nogal wat overlap. De percentages kunnen dus niet worden opgeteld.

Bijna een kwart van de huidige drinkers (24%) zou willen stoppen of minderen met alcohol.

Figuur III.8: Te veel, te vaak, overmatig en zwaar drinken (huidige drinkers, n = 98)

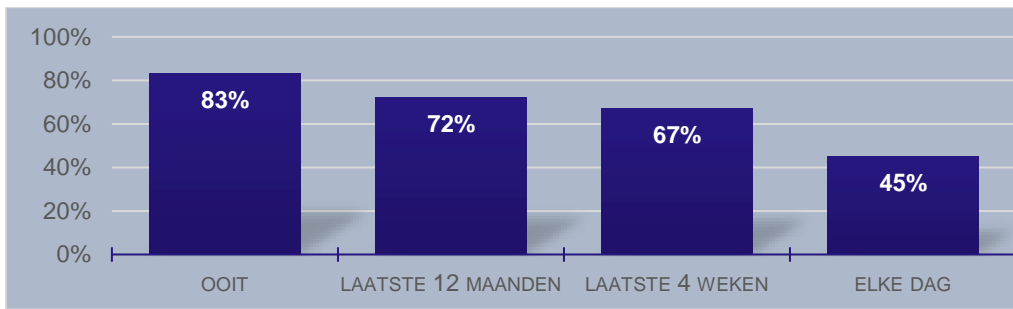
3.2 Tabak

Ruim acht op de tien uitgaanders hebben ooit sigaretten of shag gerookt (83%). Gemiddeld rookten zij op hun 15^e voor het eerst. Driekwart van de ooit-rokers (76%) rookten hun eerste sigaret toen zij jonger waren dan de toen geldende minimumleeftijd voor

²⁰ *Encyclopedie, Alcohol (bier, wijn en sterke drank)*, Voedingscentrum.

²¹ *Cijfers alcohol*, Trimbos-instituut.

tabaksverkoop.²² De laatste 12 maanden rookte 72% van de uitgaanders, de laatste 4 weken 67%, en 45% rookt elke dag.

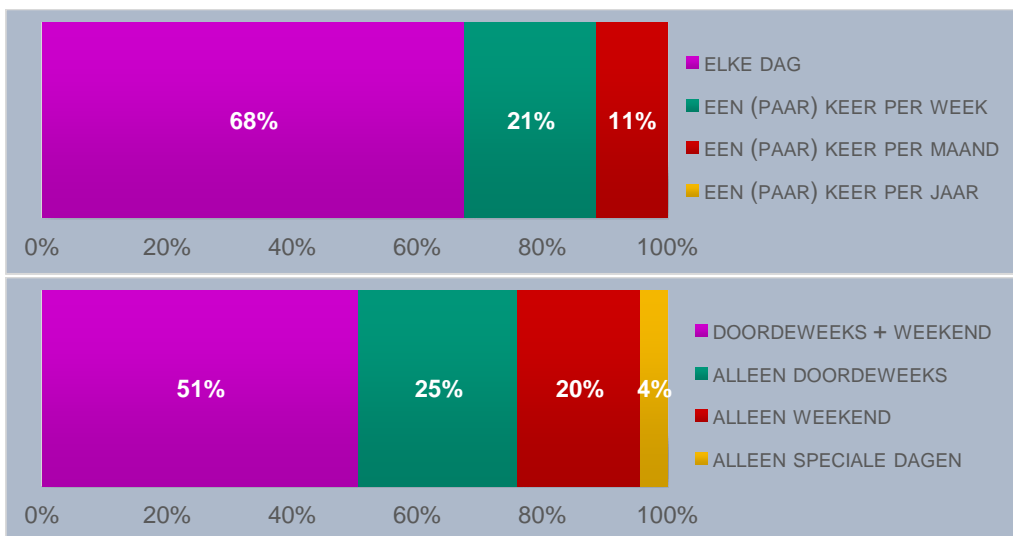

Figuur III.9: Tabak

Frequentie

Eén op de drie huidige rokers (laatste 4 weken) rookt niet dagelijks (32%). Zij doen dat een (paar) keer per week (21%) of een (paar) keer per maand (11%). Het grootste deel van de rokers doet dat dus elke dag (68%). Hierdoor wordt het gemiddeld aantal rookdagen per jaar omhoog getrokken naar 285 (ca, 5 dagen per week).

Een klein deel (4%) van de huidige rokers is een gelegenhedsmoker die alleen op speciale dagen een sigaret opsteekt. Eén op de vijf rookt alleen in het weekend (20%). De meesten roken (ook) doordeweeks (76%).²³

Figuur III.10: Frequentie (huidige rokers, n = 71)

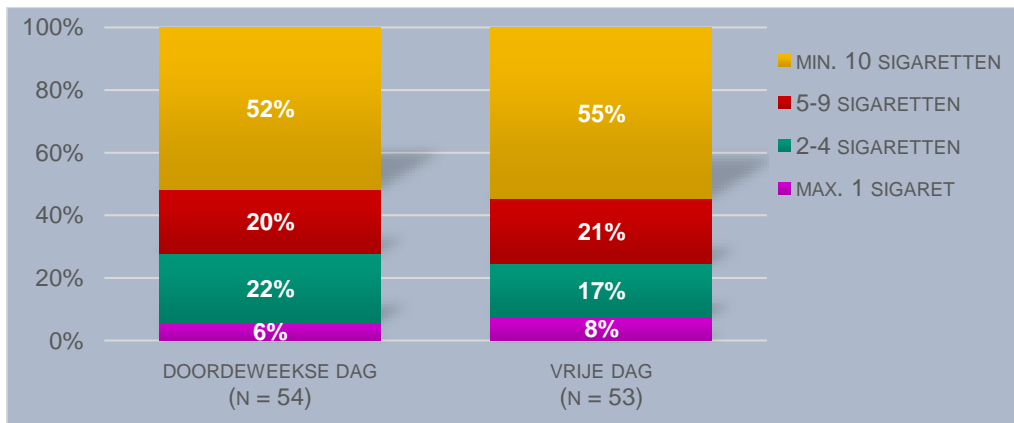
Hoeveelheid

Er is nauwelijks verschil tussen doordeweekse en vrije dagen in het aantal sigaretten dat wordt gerookt. In beide gevallen rookt ruim de helft minstens half pakje (10 sigaretten) op

²² In 2014 werd de leeftijdsgrens verhoogd van 16 naar 18 jaar.

²³ Er is een discrepantie tussen het percentage dat elke dag rookt (68%) en het percentage dat zowel doordeweeks als in het weekend rookt (51%). Een deel van de dagelijkse rokers zegt alleen op doordeweekse dagen te roken. Voor hen betekent 'elke dag roken' blijkbaar 'elke school- of werkdag roken'.

een dag. Een klein deel rookt er hooguit eentje (waarvan een deel alleen een trekje neemt of meerookt). Het gemiddelde ligt op 12 á 13 sigaretten per dag.

Figuur III.11: Hoeveelheid (huidige rokers op betreffende dagen)

Risikant gebruik

Roken is nooit risicovrij, maar zware rokers – minstens een pakje (20 sigaretten) per dag – hebben een aanmerkelijk kortere levensverwachting.²⁴ Van de huidige rokers onder de uitgaanders is een kwart (25%) een zware roker. Bijna vier op de tien huidige rokers (38%) willen stoppen of minderen.

3.2.1 Vape, shishapen, waterpijp en snus

Naast sigaretten of shag zijn er tegenwoordig meerdere rookalternatieven. Er zijn vele soorten elektronische sigaretten verkrijgbaar om te *vapen*. Dit werd de laatste 12 maanden door 38% van de uitgaanders gedaan. De meesten daarvan rookten in die periode tevens traditionele sigaretten of shag. Onbekend is of deze rokers zijn overgestapt van gewone naar elektronische sigaretten of andersom; of dat beide afwisselend worden gebruikt.²⁵ Zowel vaperen als roken is in elk geval niet ongebruikelijk.²⁶ Andere alternatieven werden minder vaak gebruikt. De laatste 12 maanden rookte 18% tabak in een waterpijp en 16% een shishapen (e-sigaret met een smaakje).²⁷ *Snus* (nicotinezakjes die tussen lip en tandvlees

²⁴ Reep-van den Bergh CMM, Harteloh PPM & Croes EA (2017) [Doodsoorzaak nr. 1 bij jonge Nederlanders: de sigaret](#), *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 161: D1991.

²⁵ Er is (internationaal) controverse over de e-sigaret. Volgens sommigen fungeert vaperen als 'gateway' naar het roken van traditionele sigaretten. Anderen menen dat vaperen minder schadelijk is dan roken en juist zou kunnen helpen bij het stoppen met roken. Bron: Balfour DJK, Benowitz NL, Colby SM, Hatsukami DK, Lando HA, Leischow SJ, Lerman C, Mermelstein RJ, Niaura R, Perkins KA, et al. (2021) [Balancing Consideration of the Risks and Benefits of E-Cigarettes](#), *American Journal of Public Health* 111, 1661_1672.

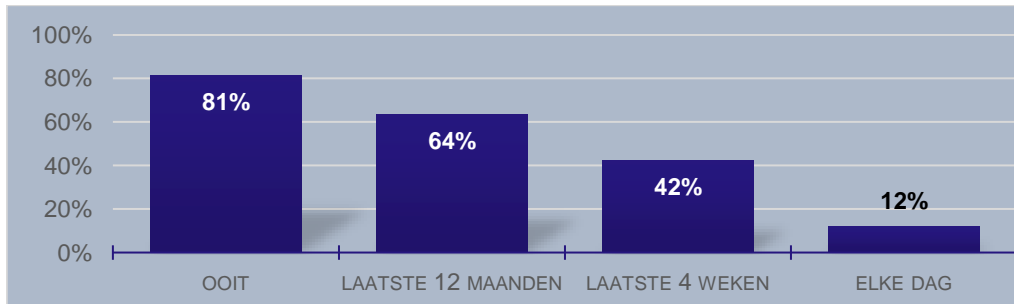
²⁶ Garritsen H, Bommelé J, De Nerée C, Troelstra S, Croes E & Willemsen M (2023) [Jongerenmonitor tabaks- en nicotineproducten](#). Trimbos-instituut.

²⁷ Shishapennen zouden geen nicotine bevatten, maar op de markt is het onderscheid tussen shishapennen en vapes niet altijd duidelijk. Er bestaan namelijk ook nicotinehoudende penvormige (wegwerp)vapes, vapes

worden gestoken) werd door 12% gebruikt. Voor deze alternatieven geldt eveneens dat in dezelfde periode meestal ook traditionele sigaretten of shag werden gerookt.

3.3 Cannabis

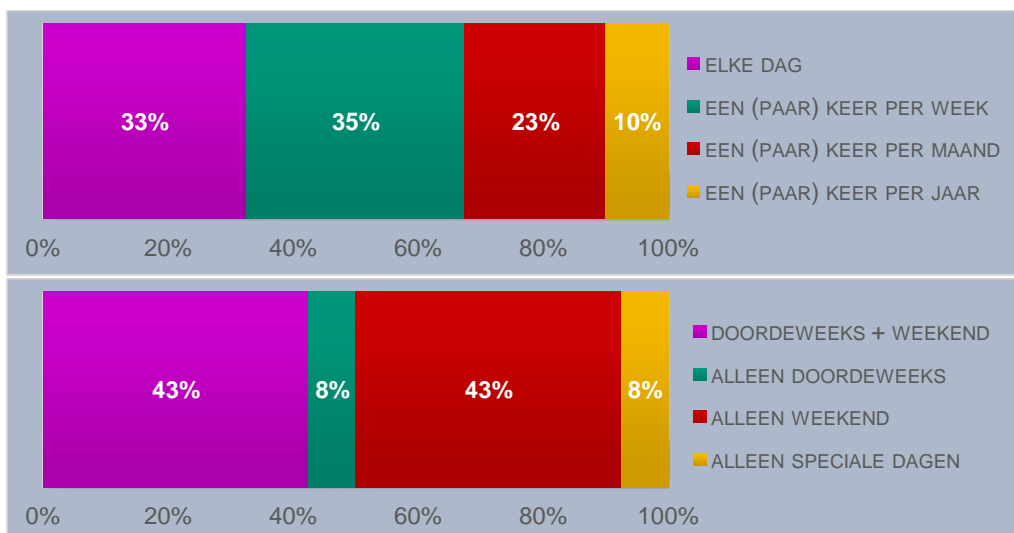
De meeste uitgaanders hebben ervaring met cannabis (hasj of wiet, 81%). Circa zes op tien blowden de laatste 12 maanden (64%), circa vier op de tien de laatste 4 weken (42%), en één op de acht blowt elke dag (12%). De meeste ooit-blowers deden dat voor het eerst toen ze nog minderjarig (jonger dan 18) waren; de gemiddelde startleeftijd is 16 jaar.

Figuur III.12: Cannabis

Frequentie

Degenen die de laatste 4 weken cannabis gebruikten (huidige blowers) deden dat gemiddeld 176 dagen per jaar (ca. 3 á 4 keer per week), maar er zijn grote onderlinge verschillen. De meeste huidige blowers gebruiken elke dag (33%) of wekelijks (35%) hasj of wiet. Maar er zijn er ook die dat hooguit een paar keer per maand (23%) of een paar keer per jaar (10%) doen.

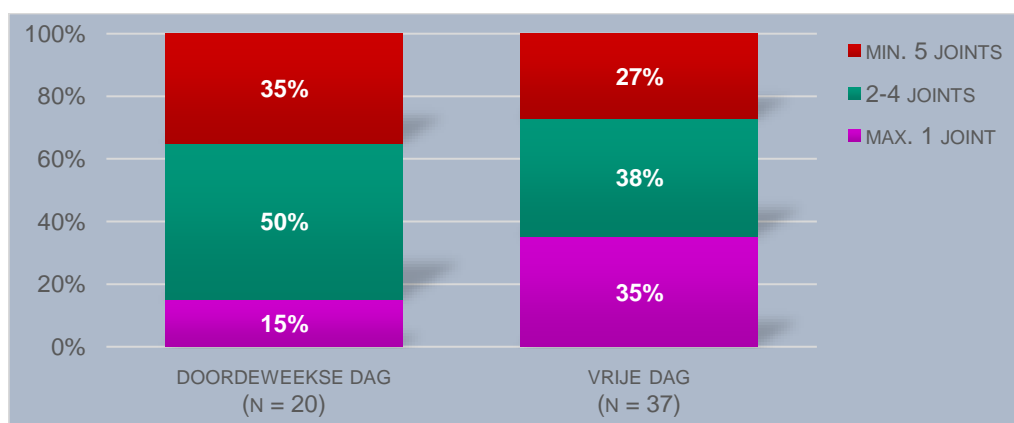
Figuur III.13: Frequentie (huidige blowers, n = 40)

zonder nicotine en e-liquids met smaakjes voor navulbare vapes. Vanaf 1 januari 2023 geldt overigens een verbod op e-sigaretten met smaken anders dan 'tabak' (Bron: [Regels voor de e-sigaret](#), Rijksoverheid.nl).

Ook bij de dagen waarop gebloed wordt zien we een tweedeling, met enerzijds een groep die (ook) doordeweeks blout (43%) en anderzijds blowers die cannabis reserveren voor vrije dagen in weekenden (43%) of speciale dagen (8%).

Hoeveelheid

Op vrije dagen wordt over het algemeen wat meer gebloed (gem. 4 joints) dan op doordeweekse dagen (gem. 3 joints). Een deel rookt hooguit één joint op een dag (inclusief trekje/meeblowen): 15% op doordeweekse dagen en 35% op vrije dagen. Er is echter ook een groep die minstens 5 joints blout: 35% op doordeweekse dagen en 27% op vrije dagen. Dit zijn grotendeels dagelijkse blowers.

Figuur III.14: Hoeveelheid (huidige blowers op betreffende dagen)

Risikant gebruik

In tegenstelling tot alcohol, bestaan er voor cannabis nog steeds geen (inter)nationale standaardmaten voor frequentie of hoeveelheid van zwaar of overmatig blowen.²⁸ In Antenne wordt daarom sinds 1995 riskant blowen gedefinieerd als: dagelijks blowen (ongeacht hoeveelheid) of een paar keer per week meer dan één joint blowen. De meerderheid van de huidige blowers voldoet aan deze definitie: 60%. Circa één op de zes (18%) vindt zelf dat ze te veel of te vaak blowen en zou willen stoppen of minderen.

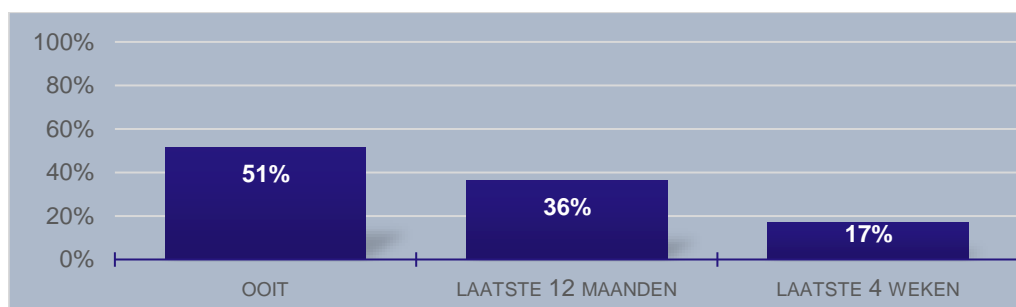
3.4 XTC-pillen

De helft van de uitgaanders heeft ooit XTC-pillen gebruikt (51%). Gemiddeld waren zij 18 jaar toen zij hun eerste pil slikten. De laatste 12 maanden gebruikte 36% XTC en ongeveer de helft daarvan (17%) de laatste 4 weken.

Van de recente gebruikers (laatste 12 maanden) doet het grootste deel dat een paar keer per jaar (64%), maar er zijn er ook die maandelijks (23%) of wekelijks (13%) XTC-pillen slikken. De gemiddelde gebruiksfrequentie (26 dagen per jaar) wordt omhooggetrokken

²⁸ Er zijn weliswaar meerdere diagnostische instrumenten en screeners voor problematisch cannabisgebruik, maar daarin worden geen grenswaarden voor frequentie of hoeveelheid gehanteerd.

door de frequentere gebruikers. In doorsnee nemen de recente gebruikers 7 keer per jaar xtc-pillen. Eén op de tien recente gebruikers (10%) zou willen stoppen of minderen met xtc.

Figuur III.15: Xtc-pillen

3.4.1 MDMA-poeder

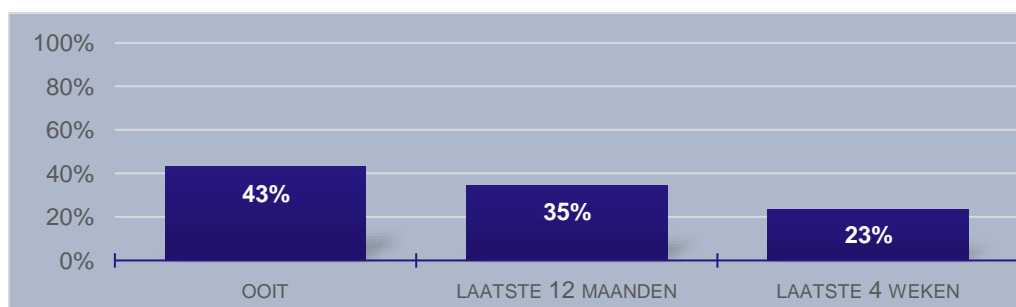
Naast MDMA in tabletvorm (xtc-pillen) is MDMA ook in poedervorm verkrijgbaar.

Gebruikspercentages van MDMA-poeder liggen lager dan die van xtc-pillen: ooit 42%, laatste 12 maanden 23% en laatste 4 weken 11%. De meeste gebruikers van MDMA-poeder gebruiken ook xtc-pillen; de percentages kunnen dus niet zomaar worden opgeteld.

3.5 Cocaïne

Vier op de tien onderzochte uitgaanders hebben ervaring met cocaïne (dat wil zeggen de snuifbare variant, geen crack of basecoke) (43%). De gemiddelde startleeftijd is 19 jaar. Een derde gebruikte cocaïne in de laatste 12 maanden (35%) en bijna een kwart in de laatste 4 weken (23%).

Ook voor cocaïne geldt dat het grootste deel van de recente gebruikers dat een paar keer per jaar doet (60%), maar naast maandelijkse (27%) en wekelijkse (5%), zijn er ook enkelen die elke dag cocaïne gebruikt (8%). De gemiddelde gebruiksfrequentie wordt hierdoor flink omhooggetrokken naar 51 dagen per jaar. In doorsnee nemen de recente gebruikers 8 keer per jaar cocaïne. Eén op de zeven recente gebruikers (14%) wil stoppen of minderen met cocaïne.

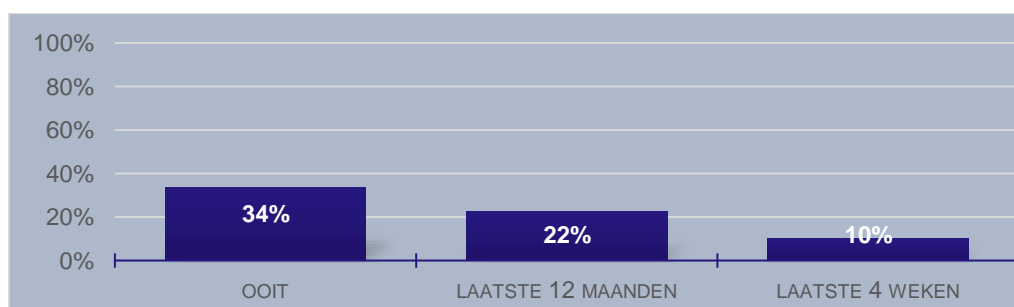

Figuur III.16: Cocaïne

3.6 Amfetamine

Amfetamine of speed is onder uitgaanders wat minder populair dan xtc en cocaïne. Een derde heeft het ooit gebruikt (34%). De gemiddelde startleeftijd is 18 jaar. De laatste 12 maanden gebruikte 22% amfetamine en de laatste 4 weken 10%.

Net als bij cocaïne het geval was, nemen de meeste recente gebruikers hooguit een paar keer per jaar amfetamine (54%), maar zijn er ook een aantal maandelijkse (17%), wekelijkse (17%) en zelfs dagelijkse (13%) amfetaminegebruikers. Hierdoor komt de gemiddelde gebruiksfrequentie uit op 72 dagen per jaar; in doorsnee gaat het op 8 keer per jaar. Eén op de zes recente amfetaminegebruikers wil stoppen of minderen (17%).

Figuur III.17: Amfetamine

3.7 2c-B, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB

De middelen 2c-B, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB zijn stoffen met vergelijkbare effecten als traditionele drugs, maar zijn ontwikkeld met een iets afwijkende chemische samenstelling om de Opiumwet te omzeilen. Ze worden wel *nieuwe psychoactieve stoffen* (NPS) genoemd, maar een aantal middelen is al jarenlang op de markt. Ook de term *legal high* is vaak door veranderende drugswetgeving achterhaald. Door gebruikers worden de termen *research chemicals* en *designer drugs* gehanteerd.

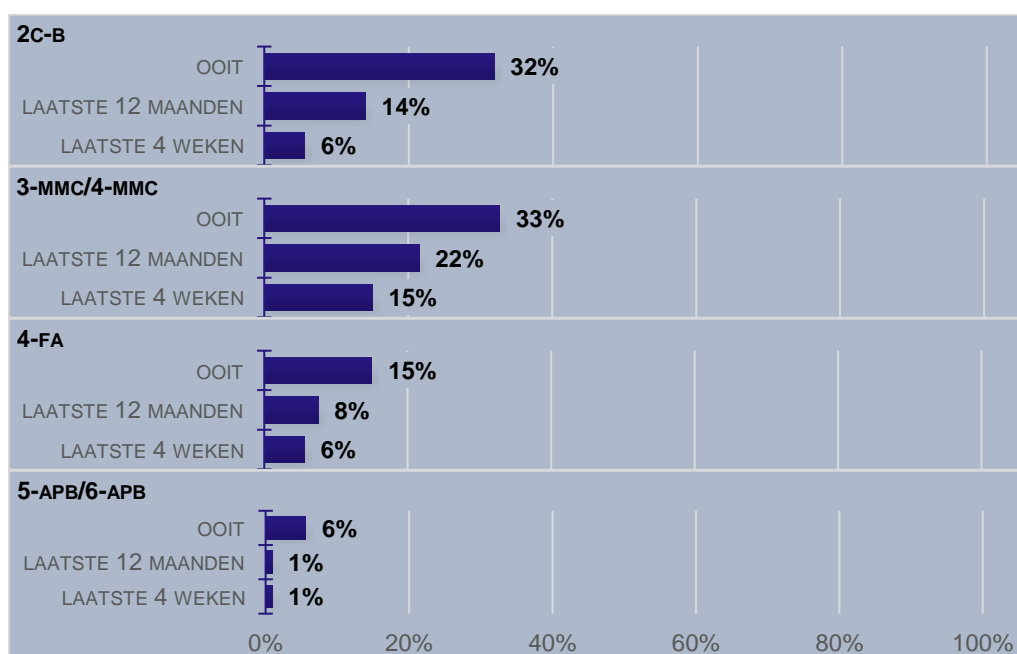
2c-B werd al in 1997 onder de Opiumwet geplaatst, maar heeft desondanks een vaste plek ingenomen op de drugsmarkt. Een derde van de onderzochte uitgaanders heeft het licht psychedelische middel weleens gebruikt (32%). De laatste 12 maanden gebruikte 14% 2c-B en de laatste 12 weken was dat 6%.

3-MMC en **4-MMC** hebben een vergelijkbare werking (ecstasy- en cocaïneachtige effecten). Omdat ze ook onder vergelijkbare namen ('poes' en 'miauw miauw') worden verkocht, zijn beide middelen samengenomen in één vraag. 4-MMC valt sinds maart 2012 onder de Opiumwet; 3-MMC werd na met name onder jongeren toenemende populariteit in oktober

2021 toegevoegd.²⁹ Ooit-gebruik van deze middelen is 33%, recent gebruik (laatste 12 maanden) 22% en huidig gebruik (laatste 4 weken) 15%.

4-FA (4-fluo, 4-FMP, Formula 1, 4-fluoramfetamine) beleefde een snelle opmars in de periode 2013-2016, maar verdween na het verbod in 2017 al vrij snel weer grotendeels van de markt.³⁰ Het effect van 4-FA wordt wel vergeleken met een combinatie van ecstasy en amfetamine. Ongeveer één op de zeven uitgaanders heeft ooit 4-FA gebruikt (15%), 8% gebruikte de laatste 12 maanden, en 6% gebruikte de laatste 4 weken 4-FA.

5-APB en **6-APB** (benzo fury) zijn milde tripmiddelen die al langere tijd (vanaf 2010) in Antenne worden gesignaleerd. In tegenstelling tot voorgaande stoffen zijn ze (nog) niet onder restrictie van de Opiumwet gebracht. Gebruikspercentages liggen flink lager: ooit 6%, laatste 12 maanden 1%, en laatste 4 weken eveneens 1%.

Figuur III.18: 2C-B, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB

3.8 Lachgas, ketamine, GHB en lean

Lachgas, ketamine, GHB en lean hebben verdovende effecten gemeenschappelijk en kennen ook medische toepassingen in de anesthesie (pijnstilling en narcose).

Lachgas is zeer recent (vanaf 1 januari 2023) op de lijst van verboden middelen in de Opiumwet geplaatst.³¹ Het voornemen van de gemeente Hilversum om vooruitlopend op

²⁹ Nabben T, Boekholt M & Benschop A (2021) *Antenne Nederland: Regiomonitor drugs en risicojongeren 2020-2021*, Hogeschool van Amsterdam | CAM (2021) *Risicobeoordeling 3-Methylmethcathinon (3-MMC)*, Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs.

³⁰ Nabben T, Luijk SJ & Korf DJ (2018) *Antenne 2017*. Rozenberg Publishers.

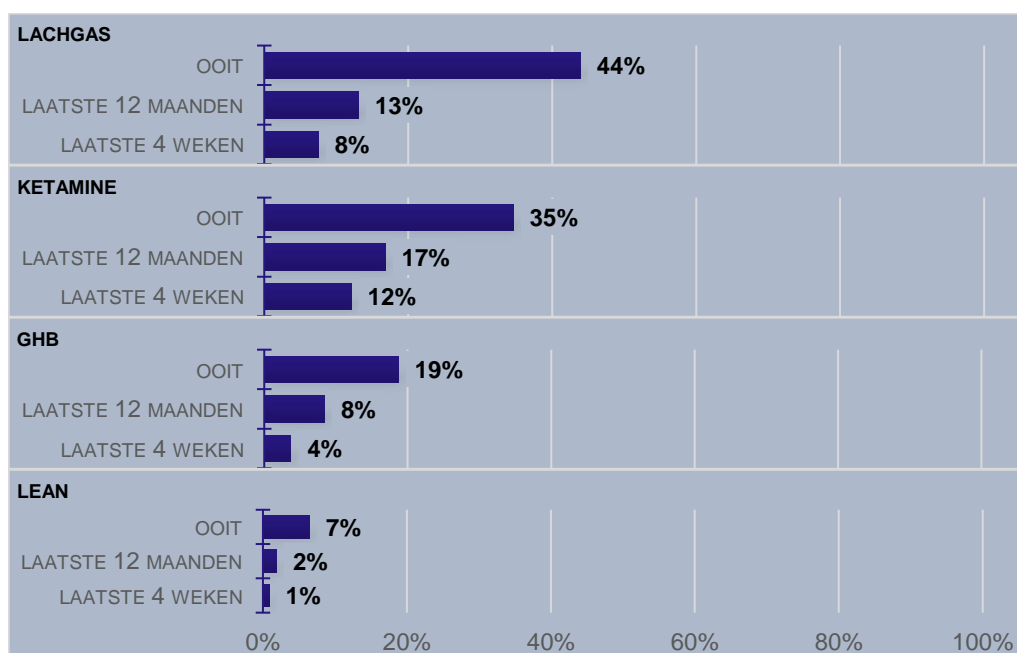
³¹ Medisch gebruik, technische doeleinden (o.a. verbrandingsmotoren) en toepassing als voedingsmiddeladditief (o.a. drijfgas in slagroomsputten) blijven wel toegestaan (*Verbod op lachgas als genotsmiddel*, Rijksoverheid.nl).

dit landelijk verbod lachgas via een APV te verbieden, werd nooit gerealiseerd.³² Vier op de tien uitgaanders gebruikte ooit lachgas (44%), maar de laatste 12 maanden was dat slechts 13% en de laatste 4 weken 8%.

Ketamine valt niet onder de Opiumwet, maar onder de Geneesmiddelenwet, wat productie, verkoop zonder vergunning en bezit zonder recept evengoed strafbaar maakt. Onder de onderzochte uitgaanders gebruikte 35% ooit ketamine; 17% de laatste 12 maanden en 12% de laatste 4 weken.

GHB is zowel een verdovend als een lustopwekkend middel dat sinds 2002 onder de Opiumwet valt.³³ Eén op de vijf uitgaanders heeft ooit GHB gebruikt (19%), 8% de laatste 12 maanden, en 4% de laatste 4 weken.

Lean is niet illegaal; het bestaat uit bij drogisterijen verkrijgbare codeïne-houdende hoestdrank gemixt met frisdrank.³⁴ De Amerikaanse hype lijkt hier (vooralsnog) niet echt voet aan de grond te krijgen, want slechts 7% van de onderzochte uitgaanders heeft het ooit gebruikt en dat was over het algemeen lang geleden; slechts enkelen gebruikte het de laatste 12 maanden (2%) of de laatste 4 weken (1%).

Figuur III.19: Lachgas, ketamine, GHB en lean

³² Sjoerd Stoop, *Hilversum werkt aan regels om lachgasgebruik tegen te gaan*, NHNieuws, 27 augustus 2021.

Overigens geldt vanaf mei 2023 een drugsverbod in het centrum van Hilversum (Ingmar Meijer, Drugsgebruik ook in Hilversum centrum verboden, NHNieuws, 25 mei 2023).

³³ Aanvankelijk stond GHB op lijst II ('softdrugs'); in 2012 is GHB overgebracht naar lijst I ('harddrugs').

³⁴ In de VS wordt lean gemaakt met hoestdrank die zowel codeïne als promethazine (antihistamine) bevat. Promethazine is in Nederland alleen op recept verkrijgbaar. Codeïne valt overigens wel onder de Opiumwet, maar met een uitzonderingsclausule voor producten met beperkte concentraties.

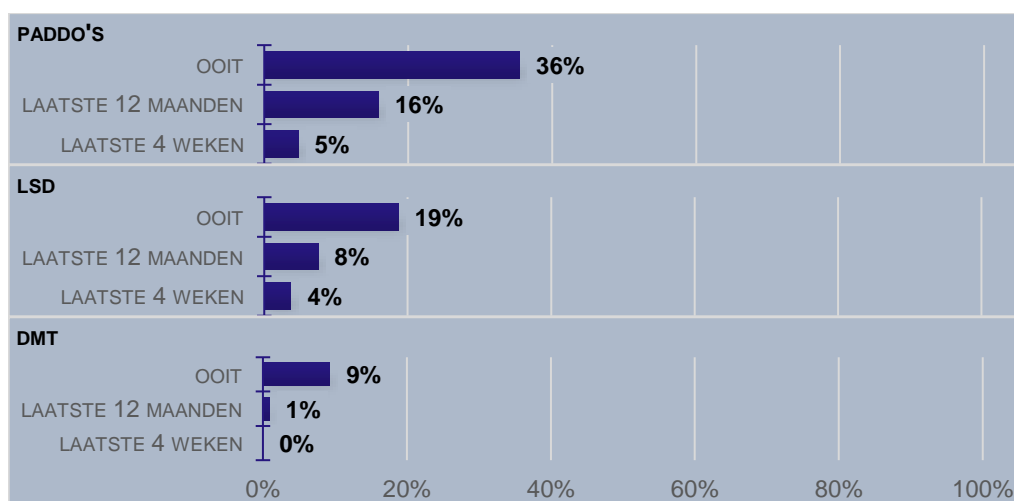
3.9 Paddo's, LSD en DMT

Psychedelische paddo's en truffels, LSD en DMT vallen onder de hallucinogenen oftewel tripmiddelen.

Paddo's zijn psilocybine- en psilocine-houdende paddenstoelsoorten die sinds 2008 verboden zijn. Truffels met dezelfde werkzame stoffen vallen echter niet onder de Opiumwet omdat deze taxonomisch niet tot de paddenstoelen behoren. Ruim een derde van de bezoekers van het Hilversums uitgaansgebied gebruikte ooit psychedelische paddo's/truffels (36%). De laatste 12 maanden was dat 16% en de laatste 4 weken 5%.

LSD wordt gesynthetiseerd uit een schimmel (moederkoren) en werd al vroeg verboden (1966). Ooit-gebruik van LSD is 19%, recent gebruik (laatste 12 maanden) 8% en huidig gebruik (laatste 4 weken) 4%.

DMT is eveneens een natuurlijk tripmiddel dat onder andere voorkomt in planten waar ayahuasca van gemaakt wordt. Het werd tegelijk met LSD in 1966 al opgenomen in de Opiumwet. Vergelijken met de voorgenoemde psychedelica is het gebruik ervan beperkt: 9% ooit en 1% laatste 12 maanden. Niemand gebruikte de laatste 4 weken DMT.

Figuur III.20: Paddo's, LSD en DMT

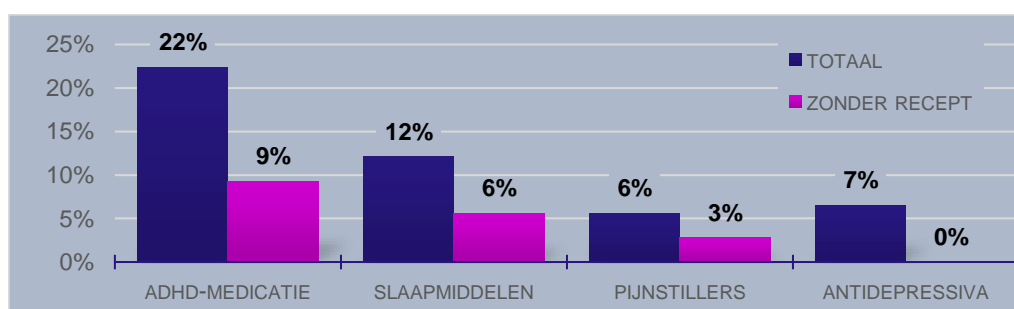
3.10 Heroïne, crack en methamfetamine

Heroïne en crack zijn de notoire aanvoerders van de lijst met meest verslavende drugs en methamfetamine staat op plaats vijf.³⁵ Een paar uitgaanders hebben ervaring met deze middelen: 8% nam ooit crack, 6% methamfetamine en 4% heroïne. Meer recent gebruik betreft slechts enkele individuen.

³⁵ Van Amsterdam J, Opperhuizen A, Koeter M & Van den Brink W (2010) [Ranking the harm of alcohol, tobacco and illicit drugs for the individual and the population](#). *Eur Addict Res*, 16(4): 202–207.

3.11 Medicijnen

Medicijnen kunnen net als drugs een psychoactieve werking hebben en ook zonder doktersvoorschrift 'recreatief' worden gebruikt. Dit geldt voor o.a. ADHD-medicatie (bijv. Ritalin, Concerta), slaap- en kalmeringsmiddelen (bijv. Valium, Seresta, Etizolam), zware pijnstillers (bijv. Oxycodon, Fentanyl) en antidepressiva (bijv. Prozac, Seroxat, Xanax). Van deze medicijnen werd ADHD-medicatie de laatste 12 maanden het vaakst zonder recept gebruikt (9%), gevolgd door slaap- en kalmeringsmiddelen (6%), en zware pijnstillers (3%). Recreatief gebruik van antidepressiva kwam niet voor.

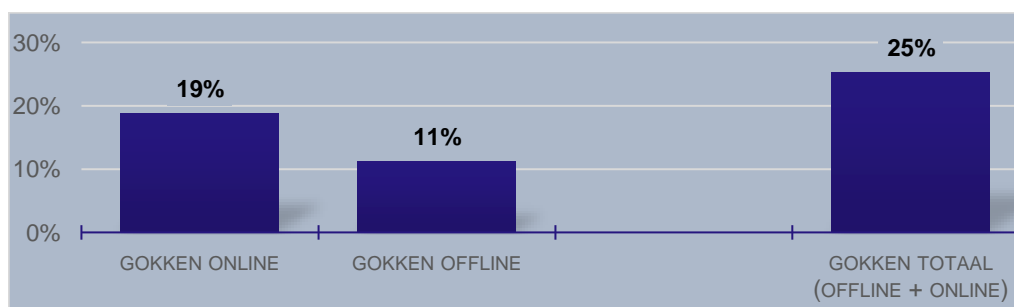

Figuur III.21: Medicijnen (laatste 12 maanden)

3.12 Gokken

Bij gokken maken we onderscheid tussen online gokken via internet en 'offline' gokken op fysieke locaties (bijv. gokhal, casino, bingoavond) of via fysieke verkooppunten (bijv. loten of toto-formulieren in een winkel). Het onderscheid wordt echter steeds vager; zeker sinds goksites van Nederlandse aanbieders (o.a. Toto, Holland Casino en Betcity) vanaf 1 oktober 2021 zijn gelegaliseerd.

Een kwart van de onderzochte uitgaanders gokte de laatste 12 maanden (25%), waarbij online gokken (19%) populairder was dan offline gokken (11%). Meestal wordt óf offline óf online gegokt; allebei komt minder vaak voor. Gokkers gaven de laatste 12 maanden in doorsnee €50 per persoon uit.

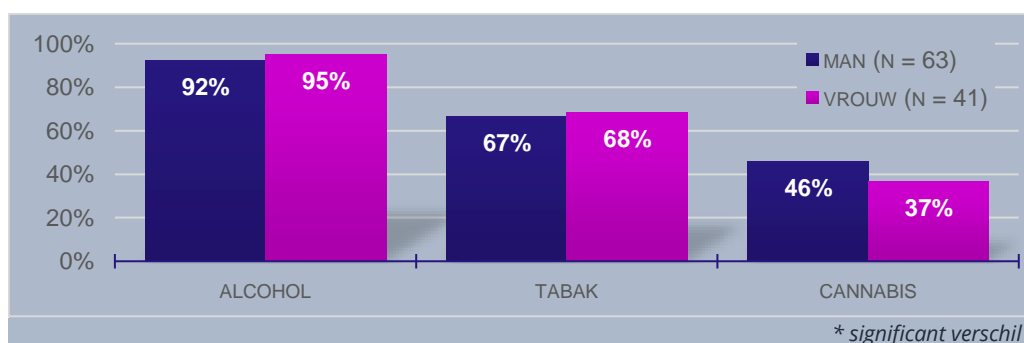
Figuur III.22: Gokken (laatste 12 maanden)

4 Verschillen naar gender en leeftijd

In de komende paragrafen maken we vergelijkingen in middelengebruik naar gender en leeftijd.³⁶ We kijken daarbij naar overeenkomsten en verschillen in *huidig* (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis. Omdat xtc-pillen, cocaïne en amfetamine over het algemeen minder frequent worden gebruikt, vergelijken we *recent* (laatste 12 maanden) gebruik. Van de vijf meest gebruikte andere middelen – 3-MMC/4-MMC, ketamine, paddo's, 2c-b en lachgas – worden verschillen kort aangestipt. In tekst en figuren worden afgeronde percentages en gemiddelden gepresenteerd. Voor meer vergelijkingen en gedetailleerde cijfers zie de tabellen in *A Bijlage survey* (pag. 86) in *VI Bijlagen*.

4.1 Gender

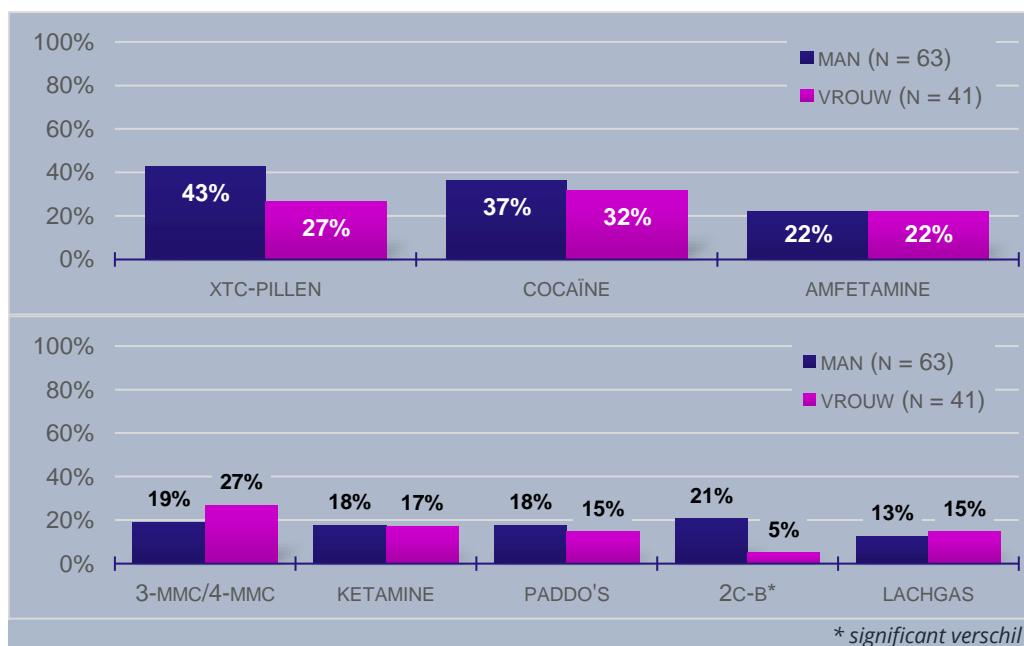
Bij de vergelijkingen naar gender laten we de kleine groep die zichzelf identificeert als 'anders' dan man of vrouw (3%) buiten beschouwing. Mannelijke en vrouwelijke uitgaanders zijn even vaak huidige drinkers, rokers en blowers (laatste 4 weken). Ook drinken en roken mannen en vrouwen even vaak alcohol en tabak.

Figuur III.23: Huidig (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis naar gender

Bij de drie stimulantia xtc, cocaïne en amfetamine zijn ook geen significante verschillen gevonden in recent gebruik (laatste 12 maanden). Dat geldt eveneens voor vier van de vijf andere onderzochte middelen. Alleen wat 2c-b betreft is er een verschil: mannen zijn veel vaker recente 2c-b-gebruikers dan vrouwen (21% versus 5%).

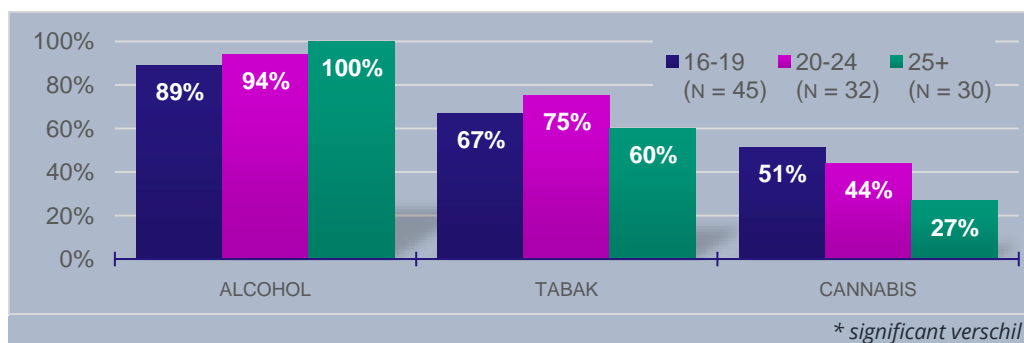
³⁶ Voor vergelijkingen naar andere kenmerken waren subgroepen te klein (bijv. achtergrond), of te divers (bijv. woonplaats), of bestond er te veel overlap met leeftijd (bijv. studierend/werkend).

Figuur III.24: Recent (laatste 12 maanden) gebruik van xtc-pillen, cocaïne, amfetamine, en andere middelen naar gender

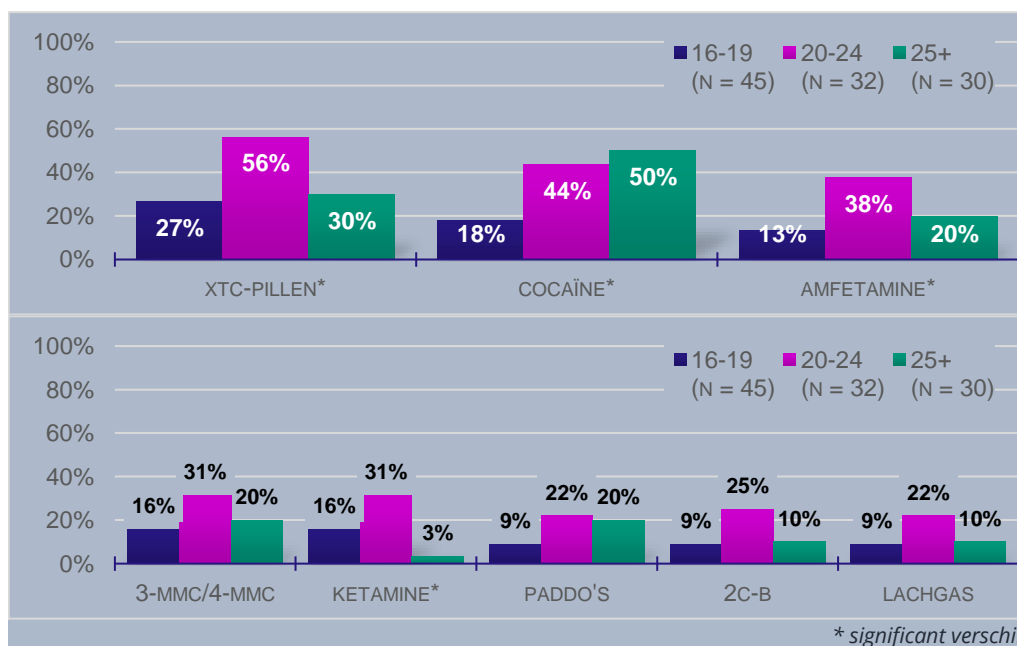
4.2 Leeftijd

Er zijn geen significante verschillen tussen uitgaanders onder de twintig (16-19 jaar), begin-twintigers (20-24 jaar) en de wat oudere groep (25+ jaar) als het gaat om het drinken van alcohol of het roken van tabak; óók niet qua frequentie of hoeveelheid. Blowen (laatste 4 weken) lijkt wat af te nemen naarmate de leeftijd stijgt, maar ook hier is het verschil niet significant.

Figuur III.25: Huidig (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis naar leeftijd

Het zijn de begin-twintigers die het hoogst scoren op recent gebruik (laatste 12 maanden) van vrijwel alle van de andere onderzochte middelen (hoewel niet altijd een significant verschil kon worden aangetoond). Belangrijkste uitzondering is cocaïne. Van dit middel vinden we de meeste recente gebruikers onder de 25-plussers.

Figuur III.26: Recent (laatste 12 maanden) gebruik van xtc-pillen, cocaïne en amfetamine naar leeftijd

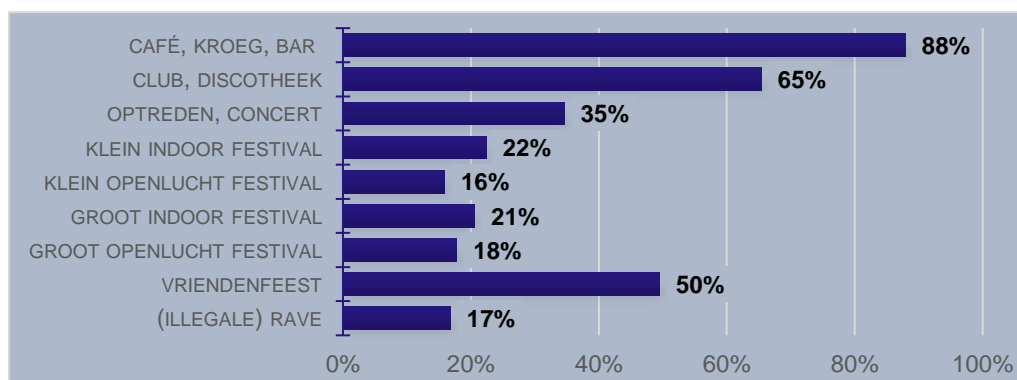
5 Uitgaan

We spreken hier het uitgaansgedrag van de onderzochte uitgaanders. Dit betreft zowel uitgaan in het algemeen, met aandacht voor onveiligheid en schenk- en deurbeleid bij dronkenschap, als het uitgaan tijdens de avond/nacht toen ze zijn geworven voor dit onderzoek. Hoe lang bleven ze daar, hebben ze genotmiddelen gebruikt, en wat deden ze na het uitgaan?

5.1 Uitgaansfrequentie en gelegenheden

Ruim de helft is een regelmatige uitgaander (56%) die de laatste 4 weken minimaal vier keer gingen stappen (50%), waarvan sommigen zelfs meer dan tien keer. Ruim een kwart ging 2 á 3 keer uit (28%) en de resterende 16% bezocht voor het eerst die maand een uitgaansgelegenheid.

Cafés zijn verreweg de populairste uitgaanslocaties; 88% ging hier de laatste 4 weken uit. Ook werden vaak clubs (65%) en door vrienden georganiseerde feesten (50%) bezocht. Daarna volgen optredens of concerten van artiesten/bands (35%) en diverse kleinere en grotere indoor en outdoor festivals (in totaal ging 29% naar een of meer soorten festivals). Eén op de zes bezocht de laatste 4 weken een (illegale) rave (17%).

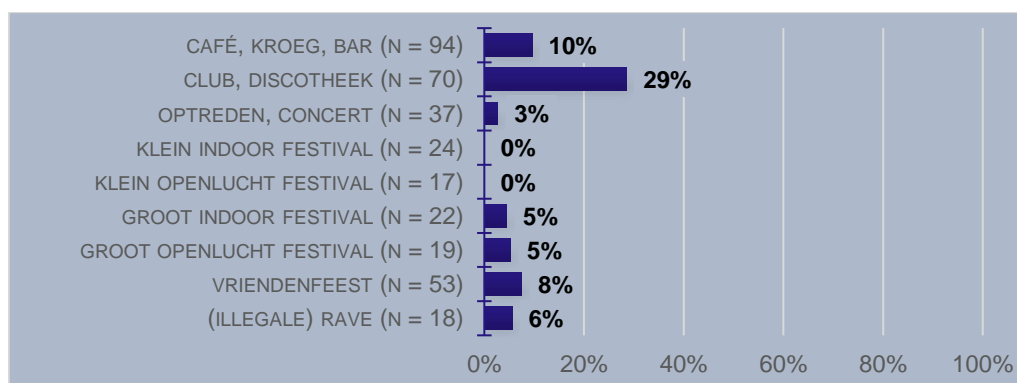

Figuur III.27: Uitgaansgelegenheden laatste 4 weken

5.2 Onveiligheid

We vroegen de uitgaanders in hoeverre ze zich in de uitgaansgelegenheden waar ze de laatste 4 weken waren onveilig voelden. Het merendeel van de uitgaanders (72%) voelde zich niet onveilig in het uitgaansleven. Degenen die zich wel onveilig voelden, waren grotendeels vrouwen. Sterker nog, de helft van de onderzochte vrouwelijke uitgaanders gaf aan zich de laatste 4 weken weleens onveilig te hebben gevoeld tijdens het uitgaan.

Gevoelens van onveiligheid werden verhoudingsgewijs het vaakst gerapporteerd rond het uitgaan in clubs (29%), op afstand gevolgd door cafés (10%), vriendenfeesten (8%) en (illegale) raves (6%). Bij de festivals valt op alleen onveilige gevoelens werden gemeld bij de grote festivals (meer dan 5.000 bezoekers); niet bij de kleinere.

Figuur III.28: Onveiligheidsgevoelens van bezoekers van uitgaansgelegenheden laatste 4 weken

Vergelijking met 2017

In de Antenne survey onder uitgaanders in Gooi en Vechtstreek van 2017 werd ook gevraagd naar onveiligheidsgevoelens in uitgaansgelegenheden, hoewel de vraag over het afgelopen jaar ging in plaats van de laatste 4 weken. De cijfers komen deels overeen. Ook in 2017 voelde het merendeel zich niet onveilig in het uitgaansleven. Als dat wel zo was, dan was dat het vaakst het geval onder bezoekers van clubs (38%). Cafés (31%) scoorden destijds echter hoger qua onveiligheid en ook bezoekers van festivals rapporteerden zich vaker onveilig te hebben gevoeld (12%-26%).

Degenen die rapporteerden zich onveilig te hebben gevoeld in een uitgaansgelegenheid, konden in een open tekstveld aangeven waarom dat zo was. De circa 30 antwoorden die hier werden ingevuld, zijn in de woordwolk in *Figuur III.29* weergegeven. Hoe groter het woord, des te vaker het werd genoemd.³⁷ Mannen voeren de boventoon, naast intimidatie en handtastelijkheden.

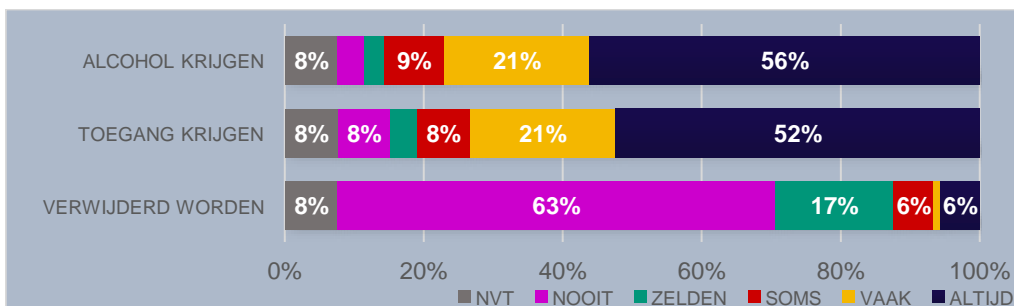

Figuur III.29: Woordwolk onveiligheidsgevoelens

5.3 Dronkenschap en horecabeleid

Het merendeel van de uitgaanders is weleens dronken tijdens het uitgaan (92%); bij de helft (50%) gebeurt dat vaak of zelfs altijd.

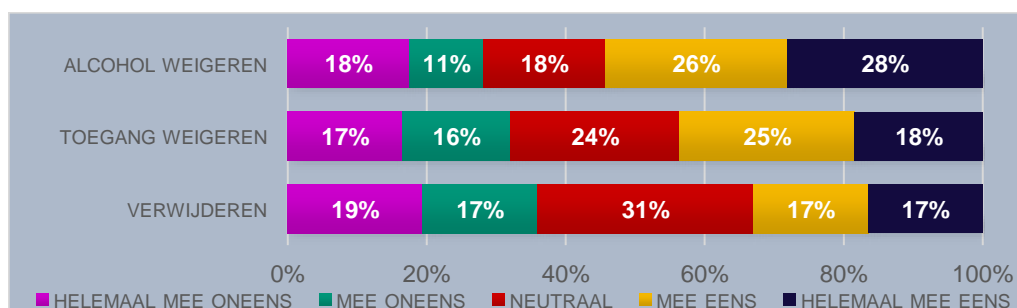
De meerderheid zegt dat wanneer ze dronken zijn, ze *altijd* nog alcohol kunnen krijgen aan de bar (56%), *altijd* een café of club binnenkomen (52%) en *nooit* te worden weggestuurd uit een café of club (63%).

Figuur III.30: Ervaringen met schenk- en deurbeleid horeca bij dronkenschap

³⁷ Er is voor gekozen om de antwoorden volledig en onbewerkt op te nemen in de woordwolk. Sommige woorden kunnen daardoor wat vreemd overkomen..

Aan de andere kant is een flink deel het er (helemaal) mee eens dat barmedewerkers niet mogen doorschenken aan dronken uitgaanders (54%) en dat dronken uitgaanders moeten worden geweigerd (43%). Over het verwijderen van dronken bezoekers door horecapersoneel zijn de meningen verdeeld: 34% is het daar (helemaal) mee eens, maar 36% is het er (helemaal) mee oneens.

Figuur III.31: Meningen over schenk- en deurbeleid bij dronkenschap

Daarbij is het overigens niet zo dat voorstanders van een streng(er) horecabeleid bij dronkenschap alleen zijn te vinden onder uitgaanders die zelf zelden of nooit in dronken toestand aan de bar of bij de deur van een horecagelegenheid verschijnen. Van de uitgaanders die zeggen altijd dronken een drankje te bestellen, vindt een deel zelf ook dat ze dan eigenlijk niet bediend moeten worden. En ook onder uitgaanders die weleens in dronken toestand zijn geweigerd of weggestuurd, vinden we medestanders van handhavend optreden bij dronken horecapubliek.

5.4 Alcohol en/of drugs tijdens en na het uitgaan

De oorspronkelijke vragenlijst bevatte o.a. vragen over middelengebruik tijdens en na het uitgaan. Uitgaanders werden tijdens de eerste veldwerkrunde door veldwerkers aangesproken vóórdát de uitgaansavond of -nacht voorbij was en kregen daarom een kaartje met een link naar de online vragenlijst, met het verzoek deze op een later moment (de volgende dag of na het weekend) in te vullen. Bij de extra veldwerkrunde is ervoor gekozen de online vragenlijst ter plekke af te nemen (zie ook de beschrijving van de surveymethode in *A Bijlage survey* (pag. 86) in *VI Bijlagen*). De vragen over middelengebruik tijdens en na het uitgaan kwamen daarmee te vervallen. Voor deze paragraaf kunnen daarom alleen de 35 vragenlijsten uit de eerste veldwerkrunde worden gebruikt. Dit aantal is te klein om precieze cijfers te presenteren, maar in grote lijnen kan gemeld worden dat de meesten tijdens het uitgaan alleen alcohol dronken en geen cannabis of andere drugs gebruikten. Na het uitgaan vertrok het merendeel met de fiets, lopend, of met het openbaar vervoer. Een enkeling heeft een auto bestuurd. Na het uitgaan werden meestal geen genotmiddelen meer gebruikt.

6 Trends

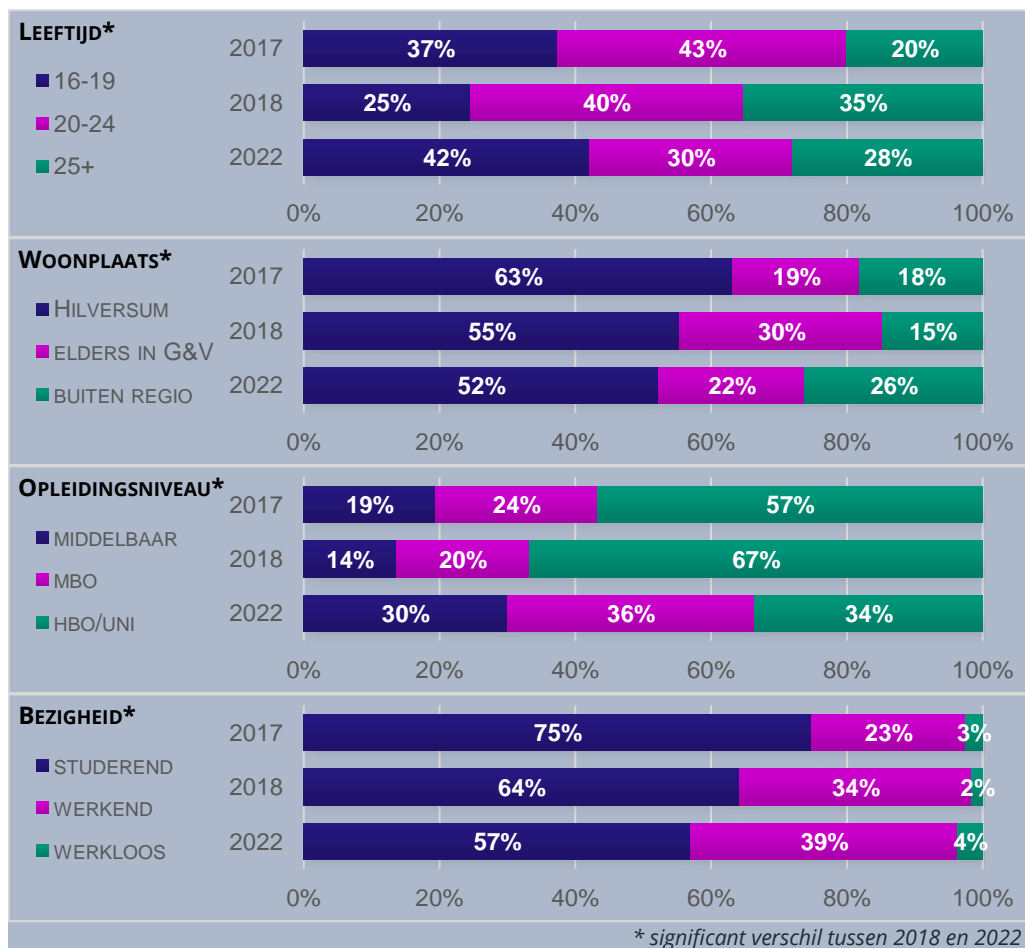
In Antenne Amsterdam is er een duidelijk onderscheid tussen club- en cafésurveys. Dit onderscheid is ook in Antenne Gooi en Vechtstreek geprobeerd te maken, door in de survey van 2017 te focussen op bezoekers van dansgelegenheden (clubs, feestcafés en poppodia), en in 2018 op bezoekers van ‘gewone’ cafés.³⁸ De praktijk bleek echter fluïde. Uitgaansgelegenheden in de regio vormen vaak meerdere settings: ‘s middags een lunchroom, de avond beginnend als (eet)café, en eindigend als club wanneer de tafels aan de kant gaan voor een dj. Bij veldwerk in uitgaansgebieden tref je bovendien ‘s avonds en ‘s nachts een mix van publiek dat continu in beweging is langs de terrassen, bars en dansvloeren. Daarom is in 2022 het brede uitgaanspubliek op en rond Groest in Hilversum onderzocht.

We bespreken eerst kort de groepen uitgaanders die in 2017, 2018 en 2022 zijn onderzocht. Daarna gaan we in op trends in middelengebruik, waarbij we focussen op prevalentie, frequentie en hoeveelheden van *huidig* gebruik (laatste 4 weken) van alcohol, tabak en cannabis, en prevalentie van *recent* gebruik (laatste 12 maanden) van andere drugs, medicijnen en gokken. Uiteraard wordt ook gekeken naar gebruik van drank en/of drugs tijdens het uitgaan. In tekst en figuren worden afgeronde percentages en gemiddelden van 2017, 2018 en 2022 gepresenteerd. Verschillen tussen 2022 en de voorgaande survey uit 2018 zijn getoetst. Voor meer vergelijkingen en gedetailleerde cijfers zie de tabellen in *A Bijlage survey* (pag. 86) in *VI Bijlagen*.

6.1 Uitgaanders 2017-2018-2022

In de Antenne surveys van 2017, 2018 en 2022 werden respectievelijk 155, 184 en 107 uitgaanders in Gooi en Vechtstreek onderzocht. In deze drie edities werd telkens een (kleine) meerderheid mannen aangetroffen (51%-59%), voornamelijk met een Nederlandse achtergrond (81%-87%). Er zijn ook wel verschillen. De onderzochte uitgaanders van 2022 zijn relatief vaak jonger dan twintig jaar, woonachtig buiten Gooi en Vechtstreek, praktisch opgeleid, en werkend (*Figuur III.32*). Dit kan op toeval berusten, maar het is ook mogelijk dat het uitgaanspubliek daadwerkelijk wat veranderd is ten opzichte van vier jaar geleden.

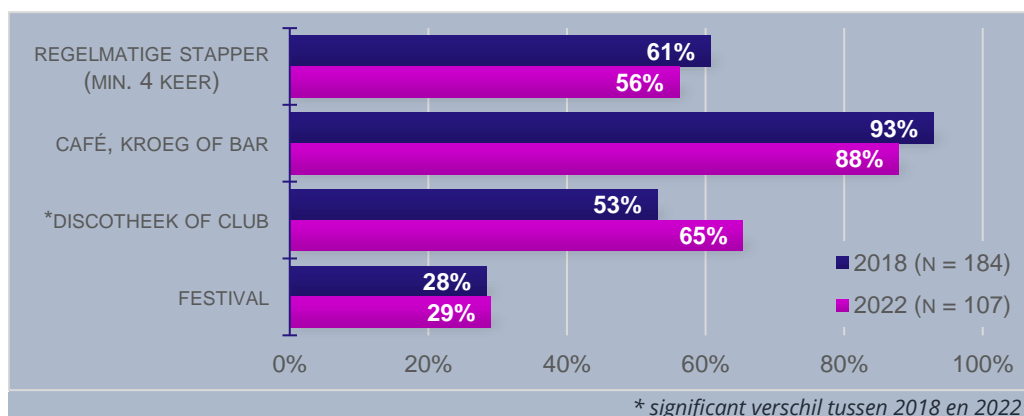
³⁸ De survey van 2017 vond plaats in Hilversum. In 2018 zijn ook enkele cafés in Bussum en Huizen meegenomen, maar vond het leeuwendeel van de survey eveneens in Hilversum plaats.

Figuur III.32: Achtergrondkenmerken van onderzochte uitgaanders 2017-2018-2022

Ondanks de verschillen, is in essentie toch steeds een vergelijkbare groep onderzocht, namelijk voornamelijk schoolgaande of studerende jongvolwassenen van rond de twintig jaar uit Gooi en Vechtstreek die over het algemeen regelmatig gaan stappen. De meerderheid van de onderzochte uitgaanders van 2018 en 2022 was de afgelopen maand minstens 4 keer uit gegaan (gemiddeld elke week) en bezocht toen zowel cafés als clubs, en een deel ook festivals (Figuur III.33).³⁹ De focus op cafébezoekers in 2018 lijkt te reflecteren in wat minder clubbezoek, maar ook de toen onderzochte uitgaanders waren zeker geen exclusief cafépubliek.

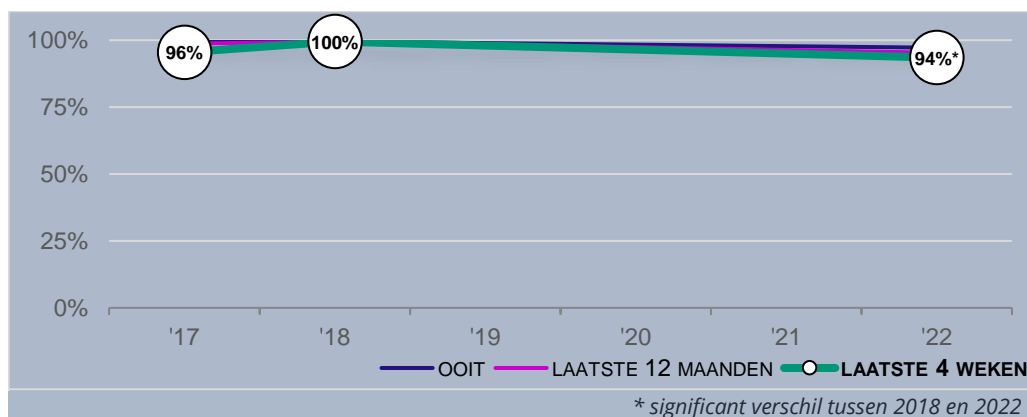
³⁹ Van de onderzochte uitgaanders van 2017 was 48% een regelmatige stapper; bezoek van uitgaansgelegenheden werd toen gevraagd over het afgelopen jaar, waardoor percentages niet goed vergelijkbaar zijn.

Figuur III.33: Uitgaansgedrag laatste 4 weken onderzochte uitgaanders 2018-2022

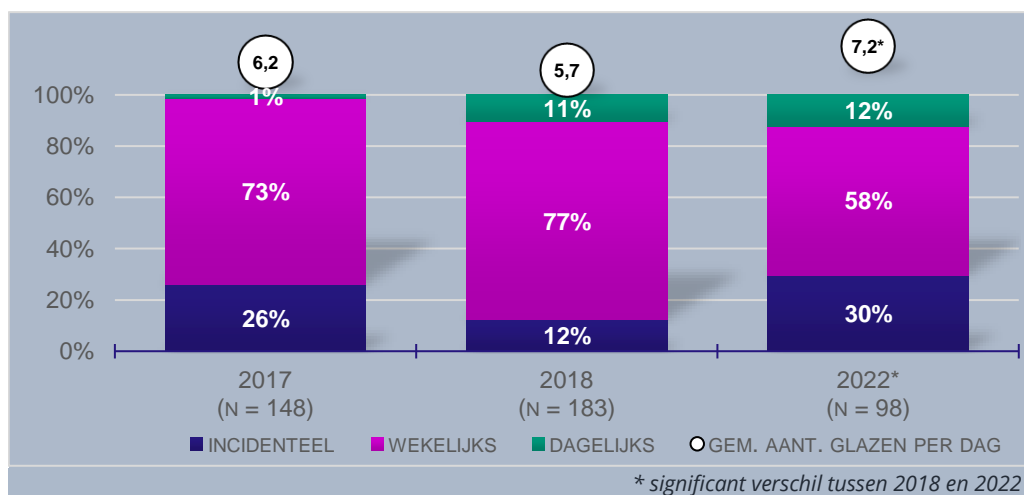
6.2 Alcohol

Uitgaanders die nog nooit alcohol hebben gedronken zijn op één hand te tellen en bijna alle uitgaanders zijn ook *huidige* drinkers (laatste 4 weken). Ten opzichte van 2018, ligt het percentage huidige drinkers in 2022 iets lager, maar het algemene beeld blijft hetzelfde.

Figuur III.34: Trends alcohol 2017-2018-2022

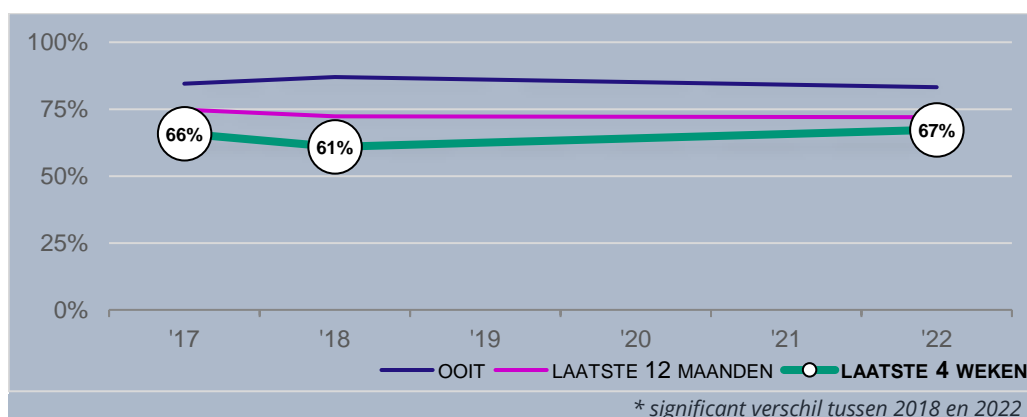
Wat wel veranderde is hoe vaak de huidige drinkers alcohol nuttigen. Vooral het aandeel incidentele drinkers – die niet elke week, soms slechts een paar keer per jaar alcohol drinken – varieerde over de jaren. Ten opzichte van vier jaar geleden waren er in 2022 meer incidentele drinkers, maar het aandeel dagelijkse drinkers bleef gelijk (12% van de huidige drinkers; 11% van de totale groep). Tegelijkertijd nam de gemiddelde gebruikshoeveelheid toe. Op dagen dat ze alcohol drinken, nuttigen de uitgaanders van 2022 gemiddeld 7 glazen, tegenover 6 glazen in 2018.

Figuur III.35: Trends frequentie en hoeveelheid alcohol (huidige drinkers) 2017-2022⁴⁰

6.3 Tabak

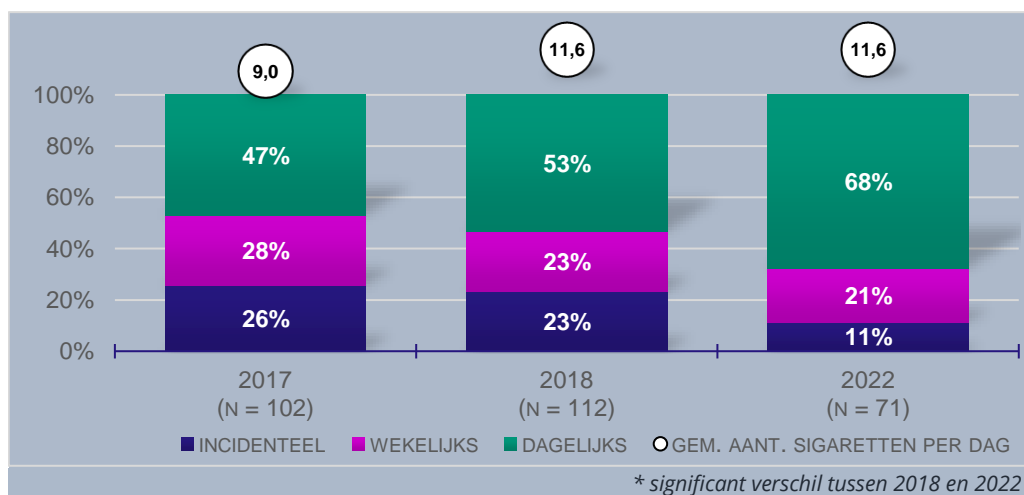
Het percentage *huidige* rokers lijkt tussen 2018 en 2022 iets te zijn toegenomen van 61% naar 67%, maar het verschil is niet significant. Het aandeel huidige rokers van 2022 is vergelijkbaar met dat van 2017.

Figuur III.36: Trends tabak 2017-2018-2022

De toename van het percentage dat elke dag rookt binnen de groep huidige rokers (van 53% in 2018 naar 68% in 2022) is ook niet significant. Beide niet-significante toenames tellen echter wel op tot een significante stijging van het aandeel dagelijkse rokers onder de totale groep uitgaanders: van 33% in 2018 naar 45% in 2022. De gemiddelde gebruikshoeveelheid bleef met gemiddeld 12 sigaretten per dag gelijk.

⁴⁰ Frequentie en hoeveelheid zijn in de loop der jaren op verschillende manieren gemeten. Zie A Bijlage survey (pag. 86) in VI Bijlagen.

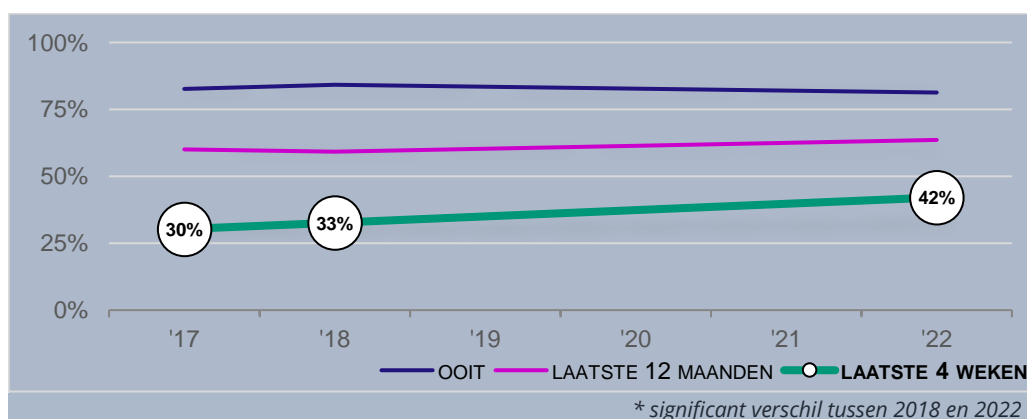
Figuur III.37: Trends frequentie en hoeveelheid tabak (huidige rokers) 2017-2022⁴¹

Vapen

Rond vpen is de vraagstelling in de loop der jaren veranderd. In 2018 werd in de vragenlijst nog gesproken van het roken van een 'e-sigaret' (met of zonder nicotine). Onder de destijds onderzochte uitgaanders werd dit door 23% de laatste 12 maanden gedaan. Wanneer we dat afzetten tegen de 38% recente 'vapers' onder de uitgaanders uit 2022, dan is kunnen we spreken van een stijgende trend.

6.4 Cannabis

Het aandeel *huidige* blowers lijkt in 2022 te zijn toegenomen ten opzichte van 2017-2018, maar het verschil is niet significant.

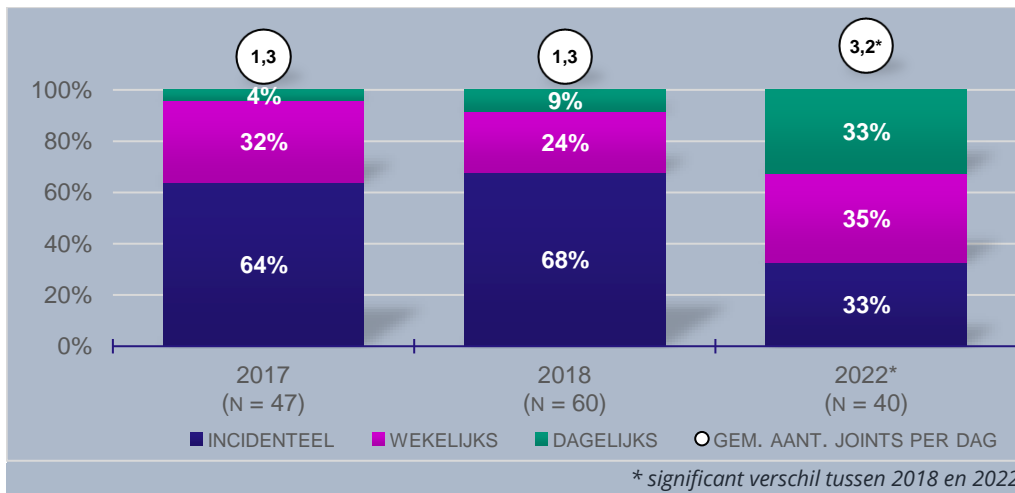

Figuur III.38: Trends cannabis 2017-2018-2022

Wat wel duidelijk is toegenomen, is het aandeel huidige blowers dat elke dag cannabis gebruikt. Binnen de groep huidige blowers, nam dit percentage toe van 9% in 2018 naar 33% in 2022. Voor de totale groep onderzochte uitgaanders betekent dat een toename van

⁴¹ Frequentie en hoeveelheid zijn in de loop der jaren op verschillende manieren gemeten. Zie A Bijlage survey (pag. 86) in VI Bijlagen.

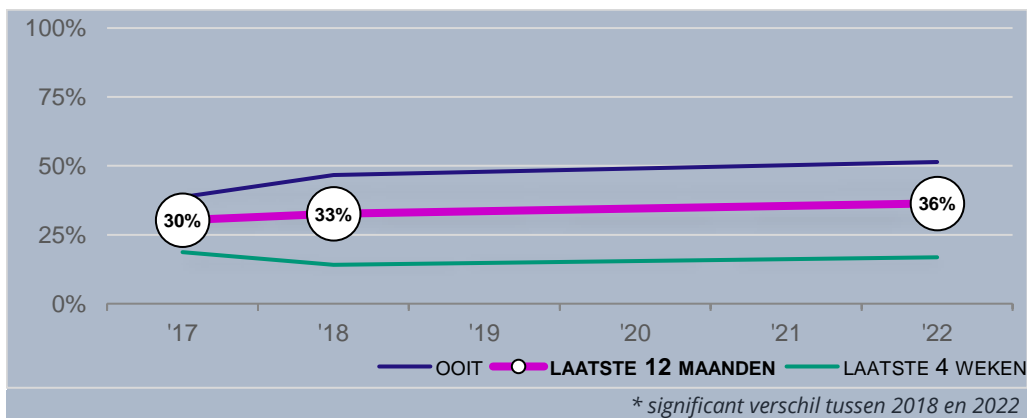
het percentage dagelijkse blowers van 3% naar 12%. De gemiddelde gebruikshoeveelheid nam bovendien ook flink toe: van 1 joint naar 3 joints op dagen dat geblowd wordt.

Figuur III.39: Trends frequentie en hoeveelheid cannabis (huidige blowers) 2017-2022 ⁴²

6.5 XTC-pillen

Vergeleken met voorgaande surveys onder uitgaanders in Gooi en Vechtstreek, is het percentage *recente* XTC-gebruikers (laatste 12 maanden) min of meer stabiel gebleven. De recente XTC-gebruikers van 2022 gebruiken wel wat vaker; in doorsnee 7 dagen per jaar tegenover 3 dagen in 2018.

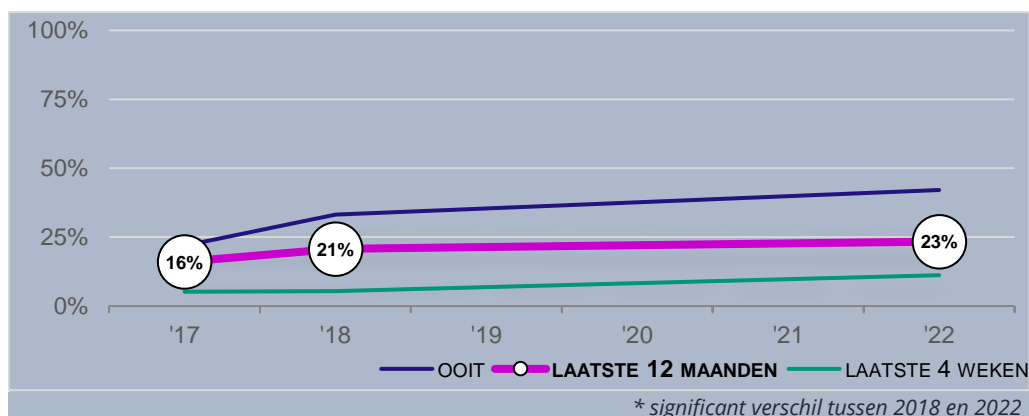

Figuur III.40: Trends XTC-pillen 2017-2018-2022

6.5.1 MDMA-poeder

Ook in het percentage recente gebruikers van MDMA-poeder werd geen verschil gevonden tussen 2022 en 2018. Zoals eerder vermeld is er een grote overlap tussen het gebruik van beide middelen. Het totale percentage MDMA-gebruikers (pillen en/of poeders) tijdens de drie surveys onder uitgaanders is achtereenvolgens 32%, 35% en 40%.

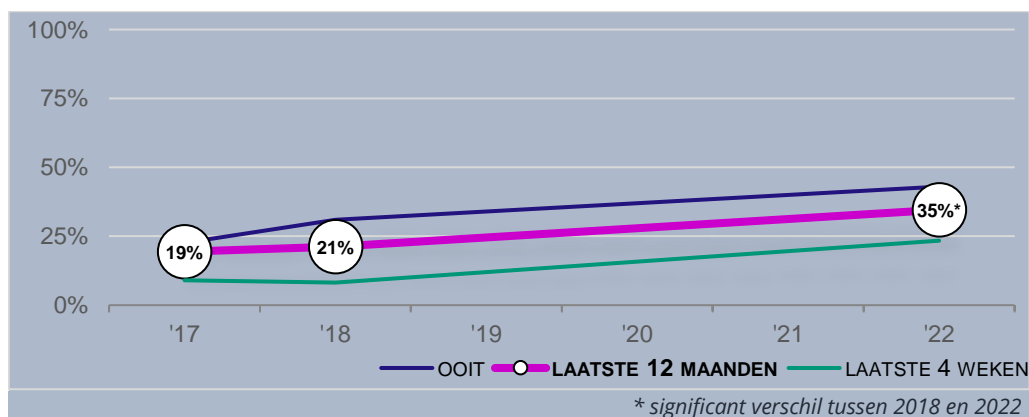
⁴² Frequentie en hoeveelheid zijn in de loop der jaren op verschillende manieren gemeten. Zie A Bijlage survey (pag. 86) in VI Bijlagen.

Figuur III.41: Trends MDMA-poeder 2017-2018-2022

6.6 Cocaïne

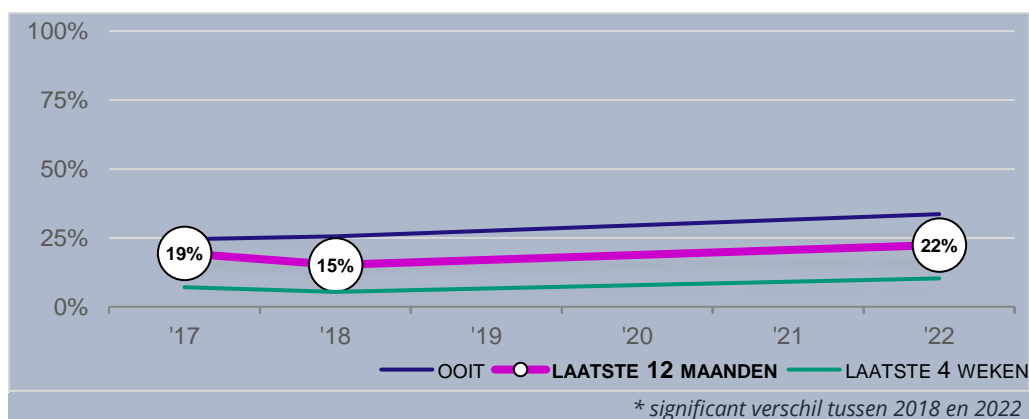
Het aandeel *recente* cocaïnegebruikers ligt onder de onderzochte uitgaanders van 2022 met 35% beduidend hoger dan onder de uitgaanders van 2018 (21%). Ook het aantal gebruiksdagen per jaar (doorsnee 8 in 2022, 4 in 2018) lijkt wat hoger (niet significant).

Figuur III.42: Trends cocaïne 2017-2018-2022

6.7 Amfetamine

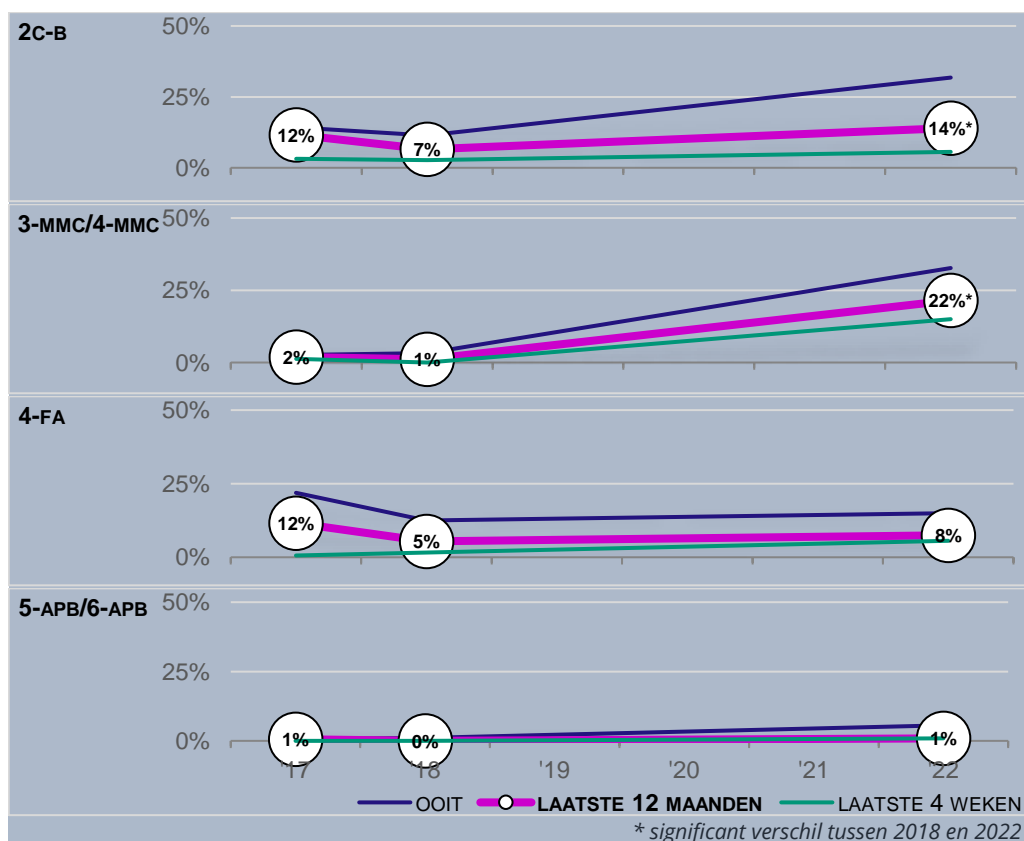
Bij amfetamine zien we geen significant verschil in het aandeel *recente* gebruikers tussen 2022 en 2018, maar (ondanks beperkte aantallen) wel een verschil in gebruiksfrequentie. Recente amfetaminegebruikers van 2022 gebruikten in doorsnee 8 dagen per jaar; die van 2018 in doorsnee 3 dagen per jaar.

Figuur III.43: Trends amfetamine 2017-2018-2022

6.8 2c-B, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB

Recent gebruik van **2c-B** (laatste 12 maanden) door uitgaanders scoort met 14% in 2022 twee keer zo hoog als in 2018 (7%). En het recente gebruik van **3-MMC/4-MMC** ligt met 22% ruim een factor twintig hoger dan in 2018 (1%). Gebruikscijfers van **4-FA** en **5-APB/6-APB** liggen op een veel lager niveau en zijn de laatste vier jaar stabiel.

Figuur III.44: Trends 2c-B, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB 2017-2018-2022

6.9 Lachgas, ketamine en GHB

Recent gebruik van **lachgas** scoorde in 2018 met 36% nog het hoogste van alle drugs (na alcohol tabak en cannabis, maar voor xtc) onder de uitgaanders in Gooi en Vechtstreek. In 2022 is dat meer dan gehalveerd naar 13%. Het gebruik van **ketamine** nam daarentegen toe van 7% naar 17%. En ook recent gebruik van **GHB** ligt in 2022 (8%) hoger dan vier jaar geleden (3%).

Figuur III.45: Trends lachgas, ketamine en GHB 2017-2018-2022

6.10 Paddo's, LSD en DMT

De onderzochte uitgaanders van 2022 laten wel hoger recent gebruik van **paddo's** zien (een stijging van 7% in 2018 naar 16% in 2022), maar recent gebruik van **LSD** nam niet significant toe. In alle drie de surveys onder uitgaanders in Gooi en Vechtstreek werd recent gebruik van **DMT** nauwelijks gesignaleerd.

Figuur III.46: Trends paddo's, LSD en DMT 2017-2018-2022

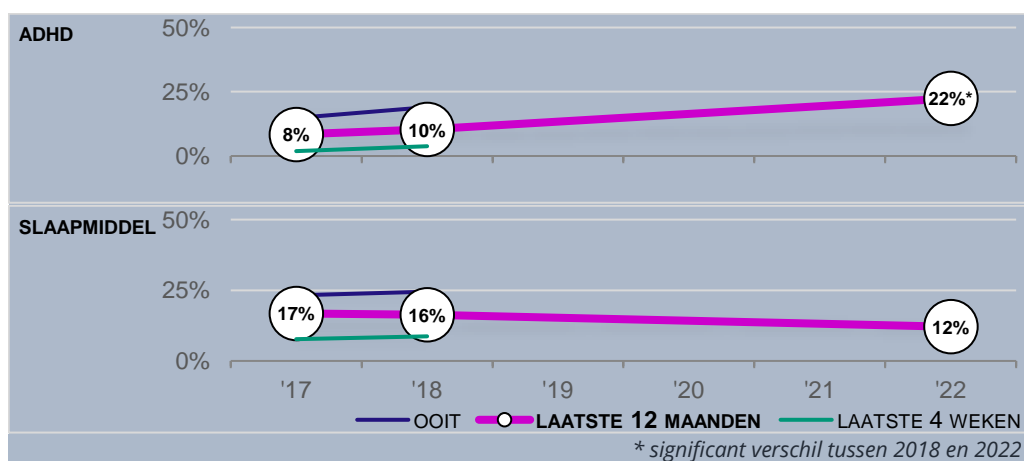
6.11 Heroïne, crack en methamfetamine

Ook recent gebruik van heroïne, crack of amfetamine komt nauwelijks voor onder uitgaanders in Gooi en Vechtstreek. In de surveys van 2017, 2018 en 2022 ging het telkens om hooguit één of twee individuen.

6.12 Medicijnen

Bij medicijngebruik zijn alleen trendgegevens beschikbaar van ADHD-medicatie (voorheen gevraagd als Ritalin) en slaap- of kalmeringsmiddelen. Bij eerdere metingen werd geen onderscheid gemaakt tussen gebruik met en zonder recept.

Recent gebruik van **ADHD-medicatie** lijkt te zijn toegenomen onder uitgaanders in Gooi en Vechtstreek.⁴³ Het gebruik van **slaap- of kalmeringsmiddelen** bleef stabiel ten opzichte van vier jaar geleden.

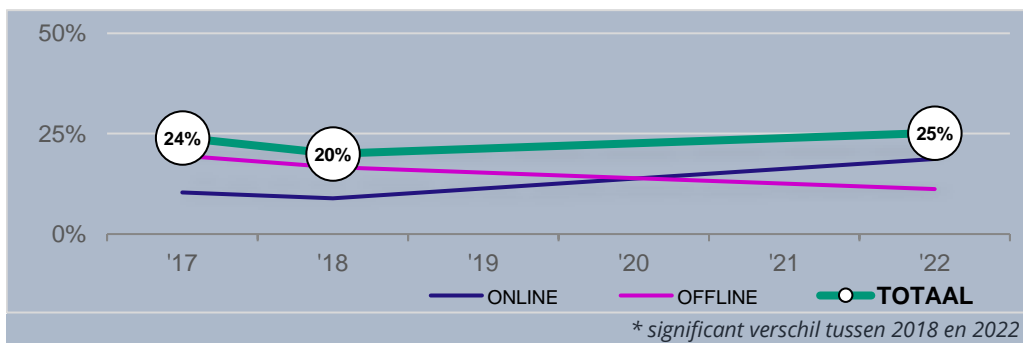

Figuur III.47: Trends ADHD-medicatie en slaap- of kalmeringsmiddelen (met en zonder recept) 2017-2018-2022

6.13 Gokken

Het totale aandeel gokkers onder de onderzochte uitgaanders is min of meer gelijk gebleven tussen 2018 en 2022, maar de legalisering van gokken via internet (oktober 2021) lijkt wel te hebben geleid tot een gedeeltelijke verschuiving van offline naar online gokken.

⁴³ In 2017 en 2018 werd in plaats van ADHD-medicatie gevraagd naar "Ritalin (recreatief gebruik)". Recreatief gebruik kan ook met medicijnen op recept plaatsvinden. Maar ADHD-medicatie is wel breder dan alleen Ritalin. De vergelijking is daarom niet helemaal zuiver.

Figuur III.48: Trends recent (laatste 12 maanden) betaald gokken 2017-2018-2022

6.14 Landelijke trends?

Zijn de hiervoor beschreven trends in middelengebruik onder uitgaanders in Gooi en Vechtstreek in lijn met landelijke trends? Die vraag is niet eenvoudig te beantwoorden. Cijfers uit andere onderzoeken zijn niet altijd vergelijkbaar omdat ze gaan over andere bevolkingsgroepen (bijv. scholieren onder de 16 jaar), omdat bepaalde gebruikskennmerken (bijv. frequentie of hoeveelheid) niet zijn onderzocht of gerapporteerd, of omdat het eenmalige onderzoeken betreft (en dus geen trendindicatie geven). We schetsen daarom hieronder kort hoe de resultaten van deze survey onder uitgaanders in Gooi en Vechtstreek zich in grote lijnen verhouden tot landelijke trendcijfers, voor zover vergelijkbaar en beschikbaar.

Alcohol

De lichte daling in het aandeel huidige drinkers onder de onderzochte uitgaanders is in lijn met het dalende landelijke percentage huidige drinkers onder de volwassen algemene bevolking.⁴⁴ Er zijn geen landelijke cijfers beschikbaar over dagelijks, wekelijks of incidenteel alcoholgebruik of trends in gebruikshoeveelheden. In Antenne Amsterdam 2022 vonden we onder club en festivalbezoekers echter een vergelijkbaar trendpatroon van enerzijds meer incidentele drinkers, maar anderzijds een hoger gemiddeld aantal glazen op een dag.⁴⁵

Tabak

Nationaal is sprake van dalende percentages huidige en dagelijkse rokers. Dat geldt voor de algemene bevolking van 18-29 jaar, voor mbo- en hbo-studenten, en voor uitgaanders.⁴⁶ De resultaten uit deze survey onder uitgaanders in Gooi en Vechtstreek zijn dus niet in lijn met landelijke trends. Vergelijkbare trendcijfers over vaperen ontbreken voornamelijk.

⁴⁴ Nationale Drug Monitor, editie 2023. *Alcohol 11.2 Gebruik: volwassenen*. Trimbos-instituut & WODC.

⁴⁵ Nabben T & Benschop A (2023) *Antenne Amsterdam 2022*. Hogeschool van Amsterdam.

⁴⁶ Nationale Drug Monitor, editie 2023. *Tabak 12.2 Gebruik: volwassenen*. Trimbos-instituut & WODC. | Nationale Drug Monitor, editie 2023. *Tabak 12.3 Gebruik: jongeren en jongvolwassenen*. Trimbos-instituut & WODC.

Cannabis

In de algemene bevolking bleef het aandeel huidige blowers de afgelopen jaren min of meer gelijk en ook het aandeel dagelijkse blowers veranderde niet.⁴⁷ De onderzochte uitgaanders wijken dus af van deze landelijke trend. Wel was landelijk sprake van een stijging in het gemiddeld aantal joints per blowdag onder (bijna) dagelijkse gebruikers.

Andere drugs

De bij de uitgaanders in Gooi en Vechtstreek gesignaleerde trends in het gebruik van andere drugs komen grotendeels overeen met het landelijke beeld.⁴⁸ Ook landelijk is het gebruik van xtc en amfetamine vergelijkbaar met de situatie voor de coronapandemie, maar neemt het gebruik van cocaïne toe. Landelijke trendcijfers onderschrijven eveneens de gevonden toename van 2c-b, ketamine en paddo's, en de afname van lachgas. Van 3-mmc zijn (nog) geen landelijke trendcijfers beschikbaar, maar onder clubbers en festivalgangers in Amsterdam nam het gebruik ervan ook flink toe.⁴⁹

7 Samenvatting

Tijdens 17 uitgaansavonden hebben veldwerkers het publiek op en rond de Groest in Hilversum benaderd om mee te doen met een onderzoek naar uitgaan, drank en drugs. In totaal vulden **107** uitgaanders een uitgebreide anonieme online vragenlijst in. De respondenten kunnen op basis van een non-respons analyse worden beschouwd als representatief voor het uitgaanspubliek als het gaat om hun middelengebruik.

Onder de onderzochte uitgaanders vormen mannen een kleine meerderheid (59%). De meesten zijn rond de twintig (42% 16-19 jaar; 30% 20-24 jaar), hebben een Nederlandse achtergrond (87%), en wonen in Gooi en Vechtstreek (52% Hilversum; 22% andere gemeente in de regio). Iets meer dan de helft (57%) is scholier of student. Het opleidingsniveau onder zowel studerende als werkende is divers.

Drinken, roken en blowen

Bijna alle uitgaanders drinken alcohol (laatste 4 weken, 94%), twee derde rookt sigaretten (67%) en vier op de tien gebruiken cannabis (42%). De meeste huidige drinkers reserveren alcohol voor het weekend (56%) en drinken een (paar) keer per week (58%). Eén op de acht drinkt elke dag alcohol (12%). Op doordeweekse dagen worden gemiddeld 4 glazen alcohol gedronken, op vrije dagen (weekend-, vakantie- of feestdagen) verdubbelt dat naar gemiddeld 8 glazen. Ongeveer de helft van de huidige drinkers is een zware drinker (55%)

⁴⁷ Nationale Drug Monitor, editie 2023. [Cannabis 3.2 Gebruik: volwassenen](#). Trimbos-instituut & WODC.

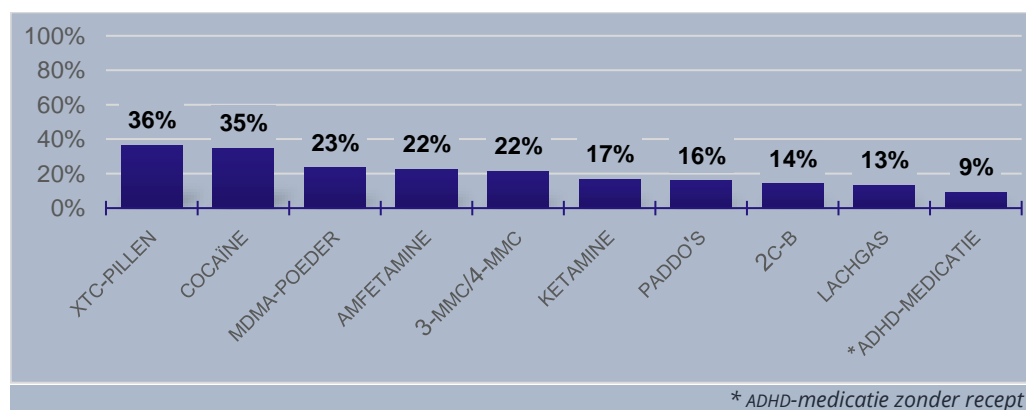
⁴⁸ Nationale Drug Monitor, editie 2023. [Kerncijferrapportage 2021](#). Trimbos-instituut & WODC.

⁴⁹ Nabben T & Benschop A (2023) [Antenne Amsterdam 2022](#). Hogeschool van Amsterdam.

en een vijfde een overmatige drinker (21%).⁵⁰ Er wordt fors gerookt. De meeste huidige rokers doen dat dagelijks (68%). Er worden gemiddeld 12 á 13 sigaretten per dag gerookt, waarbij er geen verschil is tussen doordeweekse en vrije dagen. Ruim één op de drie uitgaanders (38%) rookte het laatste jaar vapes (elektronische sigaretten), vaak naast ook gewone sigaretten. Bij het gebruik van hasj en wiet zien we een tweedeling tussen regelmatige blowers (dagelijks of wekelijks en ook doordeweeks) en incidentele blowers (een paar keer per maand of jaar en alleen op vrije dagen). Vooral de dagelijkse blowers gebruiken fors; soms meer dan 5 joints op een dag.

Andere drugs

Ruim een derde van de onderzochte uitgaanders gebruikte recent xtc-pillen (laatste 12 maanden, 36%). Cocaïne volgt daar vlak achter met 35% recent gebruik. Andere middelen werden de laatste 12 maanden door minder dan een kwart van de uitgaanders gebruikt (zie *Figuur III.49* voor percentages van de top 10). Middelen als heroïne, crack, methamfetamine en zware pijnstillers (bijv. Oxycodon, Fentanyl) worden niet of nauwelijks gebruikt. Er zijn vrijwel geen verschillen tussen mannen en vrouwen, maar begin-twintigers (20-24 jaar) scoren over het algemeen wat hoger op druggebruik. Uitzondering is cocaïne, dat het meest door 25-plussers wordt gebruikt. Meestal worden xtc-pillen (64% van de recente gebruikers), cocaïne (60%) en amfetamine (54%) hooguit een paar keer per jaar gebruikt, maar er zijn ook enkele frequente gebruikers.

Figuur III.49: Middelengebruik laatste 12 maanden

Onveiligheid en dronkenschap tijdens het uitgaan

De helft van de vrouwelijk uitgaanders voelde zich de laatste 4 weken weleens onveilig tijdens het uitgaan, waarbij 'mannen' vaak werden genoemd als reden. Gevoelens van onveiligheid werden vaker gerapporteerd rond het uitgaan in clubs dan andere uitgaansgelegenheden.

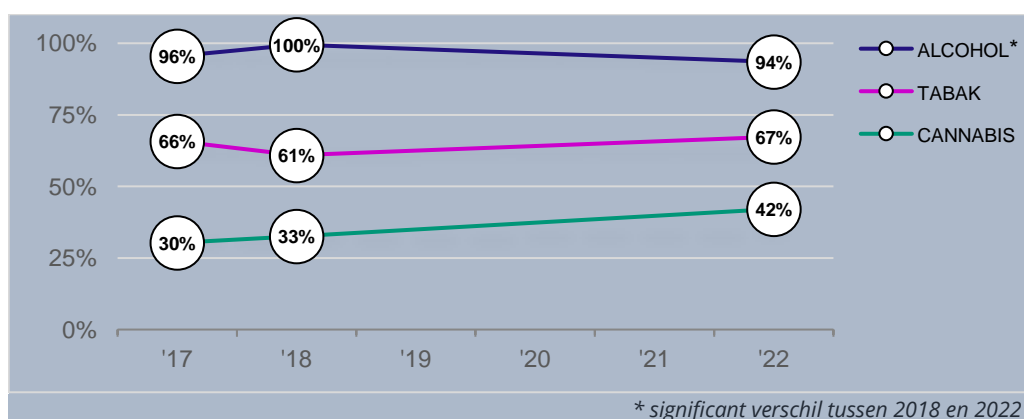
⁵⁰ Zware drinker = één keer per week of vaker minimaal 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen alcohol op één dag.
Overmatige drinker = meer dan 14 (vrouwen) of 21 (mannen) glazen alcohol per week.

Het merendeel van de uitgaanders is weleens dronken tijdens het uitgaan en zegt dan altijd nog alcohol te kunnen krijgen aan de bar, altijd een café of club binnen te komen en nooit te worden weggestuurd uit een café of club. Toch zijn er ook voorstanders van een streng(er) horecabeleid bij dronkenschap: 54% vindt dat barmedewerkers niet mogen doorschenken aan dronken uitgaanders, 43% dat dronken uitgaanders moeten worden geweigerd, en 34% dat dronken bezoekers door horecapersoneel moeten worden verwijderd.

Trends 2017-2018-2022

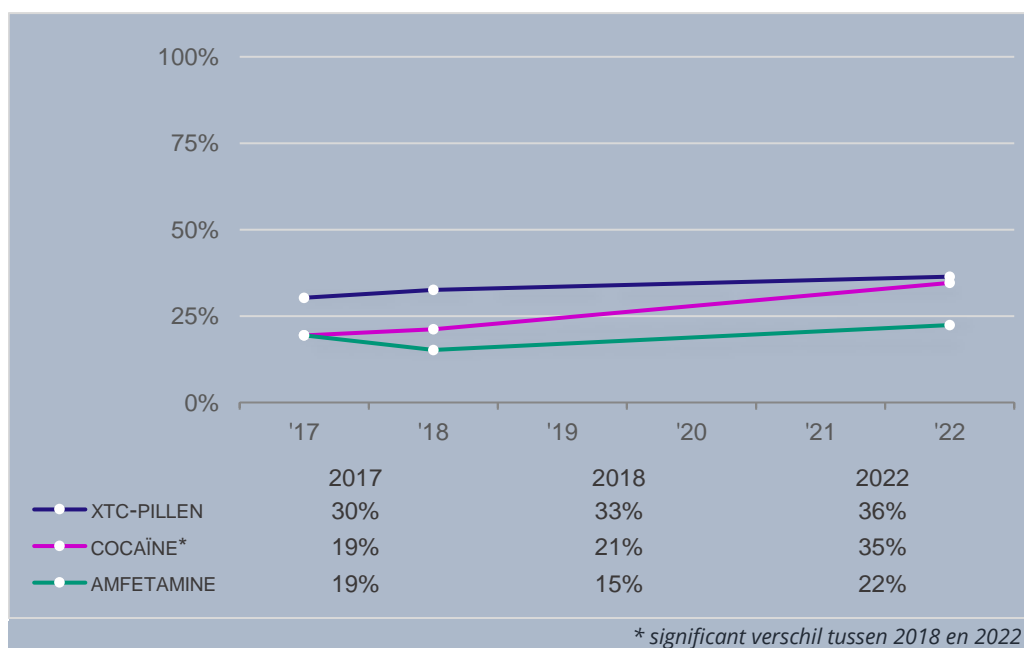
Nadat in 2017 bezoekers van dansgelegenheden en in 2018 cafébezoekers werden onderzocht, is in 2022 voor de derde maal een survey uitgevoerd onder uitgaanders in Gooi en Vechtstreek. In essentie is in elke survey een vergelijkbare groep onderzocht, namelijk voornamelijk schoolgaande of studerende jongvolwassenen van rond de twintig jaar uit Gooi en Vechtstreek die over het algemeen regelmatig gaan stappen in cafés of clubs. De onderzochte uitgaanders van 2022 zijn vergeleken met eerdere edities wel wat vaker jonger dan twintig jaar, woonachtig buiten Gooi en Vechtstreek, praktisch opgeleid, en werkend.

Ten opzichte van de voorlaatste survey van 2018 nam het aandeel huidige drinkers licht af (hoewel nog steeds bijna iedereen drinkt), maar het percentage rokers en blowers bleef ongeveer gelijk (*Figuur III.50*). Ten opzichte van vier jaar geleden waren er in 2022 meer incidentele drinkers, maar het aandeel dagelijkse drinkers bleef gelijk. Tegelijkertijd nam de gebruikshoeveelheid licht toe van gemiddeld 6 naar 7 glazen op een dag dat gedronken wordt. Ondanks het min of meer stabiele percentage huidige rokers en blowers, werd wel vaker elke dag gerookt en geblowd. Onder de totale onderzoeksgroep steeg dagelijks roken van 33% naar 45%, en dagelijks blowen van 3% naar 12%. Dit is opvallend in het licht van landelijk dalende cijfers. Het gebruik van vapes neemt toe.

Figuur III.50: Trends huidig (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis 2017-2018-2022

Recent (laatste 12 maanden) gebruik van xtc-pillen en amfetamine was in 2022 vergelijkbaar met de pre-coronameting van 2018, maar cocaïnegebruik nam toe (Figuur III.51). Er is ook een stijging waargenomen bij recent gebruik van 2c-b (van 7% naar 14%), ketamine (van 7% naar 17%), ghb (van 3% naar 8%) en paddo's (van 7% naar 16%). De grootste stijger is 3-mmc. In 2018 was dit middel nog niet zo lang op de markt en kende toen slechts 1% recente gebruikers; in 2022 is dat toegenomen naar 22%.⁵¹ Alleen lachgasgebruik laat een duidelijke daling zien: van 36% in 2018 naar 13% in 2022. In grote lijnen lopen deze trends in druggebruik parallel met landelijke trends.

Figuur III.51: Trends recent (laatste 12 maanden) gebruik van xtc-pillen, cocaïne en amfetamine 2017-2018-2022

Alles bij elkaar laten de in 2022 onderzochte uitgaanders stevigere gebruikspatronen zien dan die van 2018. Er wordt vaker dagelijks gerookt en geblowd, er wordt weliswaar iets vaker incidenteel gedronken, maar wel meer glazen op een dag, en het drugspalet is uitgebreider. In combinatie met de gesignaleerde verschillen in leeftijd, opleidingsniveau, werk/studie en woonplaats ontstaat de indruk dat het uitgaanspubliek in Gooi en Vechtstreek is veranderd sinds de coronapandemie.

⁵¹ In de vragenlijst zijn 3-MMC en diens voorganger 4-MMC samengenomen omdat beide middelen vergelijkbare werking hebben en onder vergelijkbare namen ('poes' en 'miauw miauw') worden verkocht.

IV MARKT

1	Panel risicjongeren	67
2	Survey uitgaanders	68
2.1	Xtc-pillen	68
2.2	Cocaïne	69
2.3	Amfetamine	70
3	Testservice	71
3.1	Aangeboden monsters	72
3.2	Ecstasy	73
3.2.1	Testresultaten xtc-pillen	73
3.3	Cocaïne	75
3.3.1	Testresultaten cocaïnepoeders	75
3.4	Overige monsters	77
3.4.1	Amfetamine	77
3.4.2	Ketamine	77
3.4.3	2c-b	78
3.4.4	Andere middelen	78
4	Samenvatting	79

Antenne focust primair op gebruikers van genotmiddelen, maar verzamelt daarnaast ook informatie over de marktzijde van middelengebruik. In interviews met het **(1) panel risicjongeren** wordt de regionale drugsmarkt kwalitatief belicht. De uitgaanders zijn in de **(2) survey** gevraagd naar het kopen van xtc-pillen, cocaïne en amfetamine. En testuitslagen van de **(3) testservice** geven een beeld van de zuiverheid en dosering van drugs. Alle drie de bronnen leveren informatie over de prijzen van drugs.

1 Panel risicjongeren

Niet alle panelleden (zie *II Panel risicjongeren*, pag. 10) heeft er even goed zicht op, maar uit de interviews komt toch een beeld naar voren van hoe jongeren in Gooi en Vechtstreek aan hun middelen komen.

Jongeren die relatief vaak op straat doorbrengen, weten doorgaans van de hoed en de rand als ze op zoek zijn naar een middel. Dat geldt voor alcohol, maar ook voor cannabis en andere middelen. In de straat- en hangroepen met een mix van jong en ouder (18-plussers), zit altijd wel iemand die adressen en personen weet waar iets te regelen valt.

Er zijn ook groepjes die verkopen en rondhangen op plekken waar ze potentiële klanten verwachten. Bij het spoor, in de buurt van horeca, maar ook bij een opvangproject voor kwetsbare jongeren die een makkelijke prooi zijn. Verder zijn er bezorgdiensten die in principe aan iedereen willen leveren en met een menulijst via sociale media (Snapchat of WhatsApp) illegale drugs aanprijzen. Het is een circuit dat razendsnel in kan spelen op veranderingen in de markt. Toen de coffeeshops even dicht gingen tijdens corona, zag straathost Timo al de eerste lijsten (WhatsApp, Signal) rondgaan met cannabis, maar ook met cocaïne, ketamine, etc. De meeste verkopers hebben een WhatsApp account. Klanten krijgen langs die weg pushberichten met aanbiedingen. De bestelling komt bij iemand binnen, die op zijn beurt anderen aanstuurt om te leveren. In de coronaperiode waren er appgroepen met thuisfeestjes waar ook de dealer mee feestte. Timo ziet een grote verwevenheid van verkopers en hun eigen vriendenkring. Zijn observaties sluiten aan bij de verhalen van Richard (jongere) en zijn vrienden, die alles inkopen bij een bezorger. Er zijn ook enkele winkels waar onder toonbank drugs (o.a. 3-MMC) worden verkocht.

De cocaïnemarkt wordt bestierd door bezorgers die solo of voor een bezorglijn werken. De handel wordt met auto's en brommers op privéadressen afgeleverd en soms op straat. Uit gesprekken met jongeren die dealen, concludeert jongerencoach Nouri dat er in zijn omgeving niemand voor een drugsbaas werkt met allemaal loopjongens. Het zijn eerder 'zpz'ers'. "Ze schaffen 10 gram cocaïne aan en het versnijden het tot een paar gram extra."

De meesten hebben een eigen telefoon en bedienen verschillende klanten, van student tot crackverslaafd. De een wil snuifpoeder; de ander een 'bolletje'.

2 Survey uitgaanders

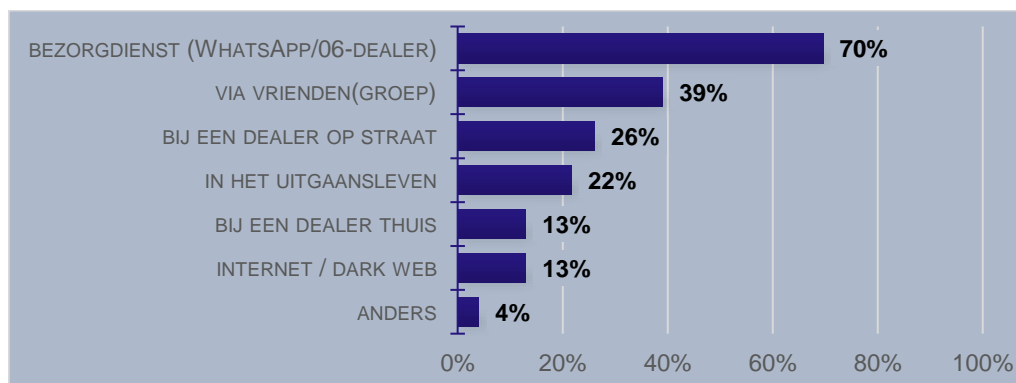
In de survey (zie *III Survey uitgaanders*, pag. 28) is recente (laatste 12 maanden) gebruikers van xTC-pillen, cocaïne en amfetamine gevraagd of zij deze middelen ook recent zelf hadden gekocht. En zo ja, waar, hoeveel zij kochten en wat zij daarvoor betaalden. Deze informatie werd ook in de survey onder uitgaanders in 2017 en 2018 verzameld.

Verschillen tussen 2022 en 2018 zijn getoetst. Gedetailleerde cijfers zijn te vinden in de tabellen in *B Bijlage markt* (pag. 114) in *VI Bijlagen*.

2.1 XTC-pillen

Kopen

Van de recente gebruikers onder de onderzochte uitgaanders van 2022 heeft minder dan de helft (41%) de laatste 12 maanden zelf xTC-pillen gekocht. Van deze recente kopers deed 70% dat bij een bezorgdienst. Vier op de tien regelden xTC-pillen (ook) via de vriendengroep (39%). Daarna volgden dealers die op straat, in het uitgaansleven of vanuit huis handelen. Enkelen kochten xTC-pillen via internet. Straatdealers werden in 2022 (26%) vaker genoemd dan in 2018 (3%).

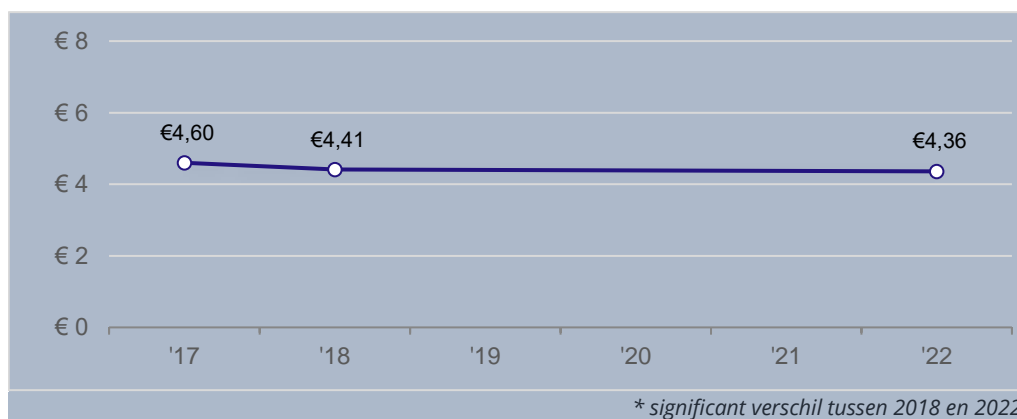

Figuur IV.1: Kopen van xTC-pillen - recente kopers 2022 (laatste 12 maanden, n = 23)

Prijs

Over het algemeen werden hooguit tien xTC-pillen gekocht, maar sommigen kochten groter in. De prijs per pil varieerde van 75 eurocent tot €10. Gemiddeld werd in 2022 **€4,36** per pil betaald; de doorsnee prijs was €5 per pil. De gemiddelde prijs is onveranderd ten opzichte van 2018. Dit is opvallend omdat de algemene consumentenprijzen in Nederland de afgelopen vier jaar meer dan 17% stegen.⁵²

⁵² Een bedrag van €10,- in 2018 komt overeen met €12,74 in 2022 (*Prijzen toen en nu*, cbs.nl).

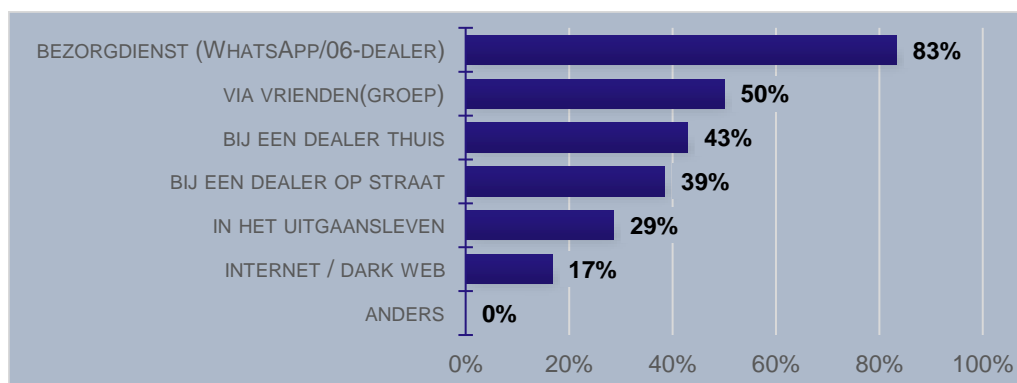

Figuur IV.2: Trends prijs xTC per pil 2017-2018-2022

2.2 Cocaïne

Kopen

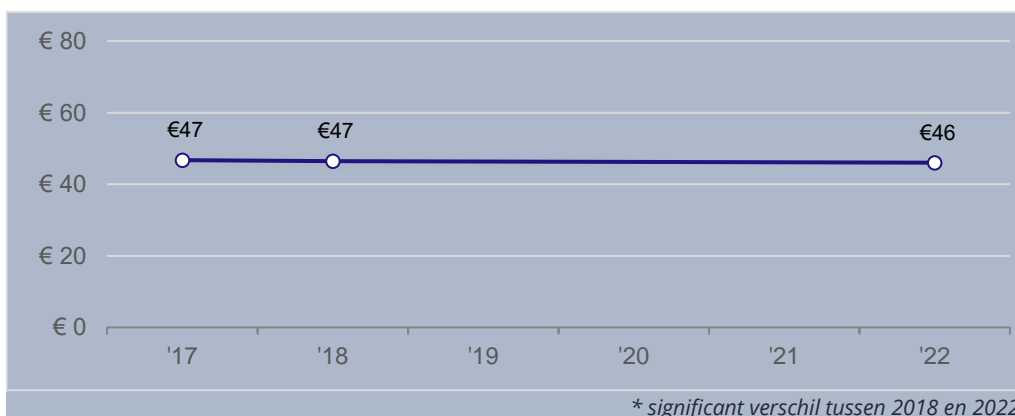
Eveneens minder dan de helft (43%) van de recente cocaïnegebruikers kocht de laatste 12 maanden zelf cocaïne (43%). Dat gebeurde het meest bij een bezorgdienst (83%) en via een vriendengroep (50%). Dit komt overeen met xTC, maar de percentages zijn hoger. Blijkbaar gebruiken kopers van cocaïne sowieso meer bronnen, want kopen van thuisdealers, straatdealers en dealers in het uitgaanleven komt bij cocaïne eveneens vaker voor dan bij xTC. En ook beduidend vaker dan in 2018, toen slechts 5% bij een thuisdealer kocht (en niemand op straat of in het uitgaansleven).

Figuur IV.3: Kopen van cocaïne - recente kopers 2022 (laatste 12 maanden, n = 21)

Prijs

De meeste recente cocaïnebuyers, kochten één gram en betaalden daarvoor €50. Dat is ook de doorsnee prijs per gram. De gemiddelde prijs was **€46** per gram. Dit is vergelijkbaar met vier jaar geleden. Ook bij cocaïne lijkt dus sprake te zijn van inflatie.

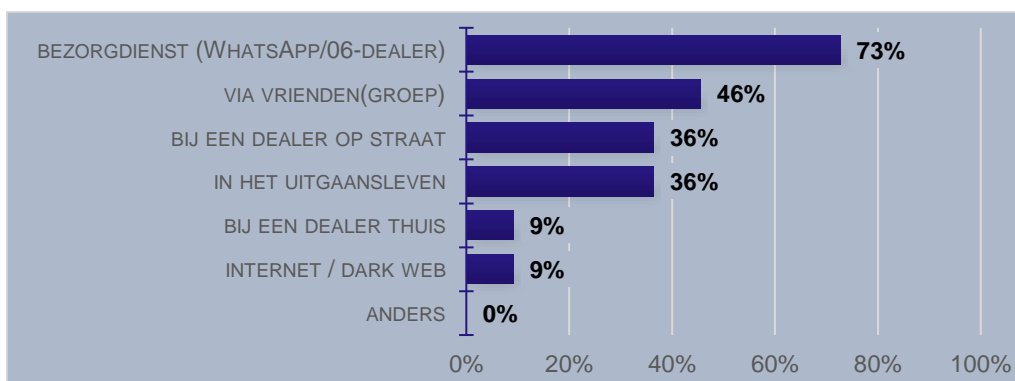

Figuur IV.4: Trends prijs cocaïne per gram 2017-2018-2022

2.3 Amfetamine

Kopen

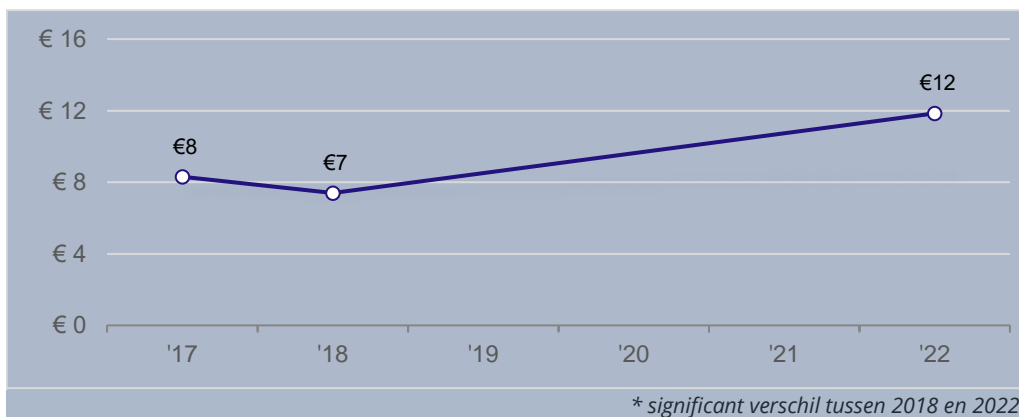
Amfetamine werd door iets meer dan de helft van de recente gebruikers onder de onderzochte uitgaanders zelf aangeschaft (54%). Bijna driekwart kocht bij een bezorgdienst (73%) en bijna de helft via vrienden (46%). Kopen bij dealers op straat of in het uitgaansleven komt bij amfetamine ook relatief vaak voor. Er zijn geen significante verschillen met 2018.

Figuur IV.5: Kopen van amfetamine - recente kopers (laatste 12 maanden, n = 11)

Prijs

De aanschaf betrof meestal hooguit tien gram. Per gram werd tussen €5 en €25 betaald. De gemiddeld prijs was **€12** per gram (doorsnee €10). Dat lijkt nogal wat meer dan in 2018 werd betaald, maar door de grote variatie in prijs en de beperkte aantallen kopers is het verschil niet significant.

Figuur IV.6: Trends prijs amfetamine per gram 2017-2018-2022

3 Testservice

De drugstestservice van Jellinek Preventie Gooi en Vechtstreek is onderdeel van het landelijke Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS). Gebruikers kunnen de samenstelling en zuiverheid van xtc-pillen en andere drugs laten testen bij de testservice in Hilversum. Daar worden kenmerken van xtc-pillen (afmeting, vorm, kleur, logo) vergeleken met een lijst van reeds geanalyseerde pillen waarvan de inhoud bekend is. Daarnaast wordt bij alle monsters (behalve papertrips) een zuurtest gedaan. Wordt de pil niet herkend en/of geeft de zuurtest een onverwachte uitslag, dan wordt de mogelijkheid geboden het monster naar het laboratorium door te sturen. Niet alle gebruikers kiezen voor deze optie en bij het DIMS kunnen ook niet altijd alle doorgestuurde monsters worden geanalyseerd vanwege beperkte capaciteit. Van niet alle aangeleverde drugsmonsters is dus een testuitslag bekend.

De testresultaten van drugs die door gebruikers bij de testservices worden aangeboden zijn op zich niet representatief voor de gehele Gooise drugsmarkt. De informatie is afkomstig van een selecte groep gebruikers omdat niet iedereen zijn of haar drugs laat testen. Uit de Antenne Gooi en Vechtstreek 2018 survey bleken de meeste kopers van xtc, cocaïne en amfetamine hun koopwaar niet bij de testservice laten testen.⁵³ Toch kunnen de testresultaten wel aanwijzingen verschaffen over (ontwikkelingen op) de drugsmarkt.

Testresultaten (en bij herkende pillen de testuitslag van eerdere analyse) worden in verschillende categorieën gerapporteerd:

- Het monster bevat **uitsluitend de werkzame stof** waarvoor het is gekocht.
- Het monster bevat **voornamelijk de werkzame stof** waarvoor het is gekocht.
- Het monster bevat voornamelijk of uitsluitend een **ander hoofdbestanddeel**.

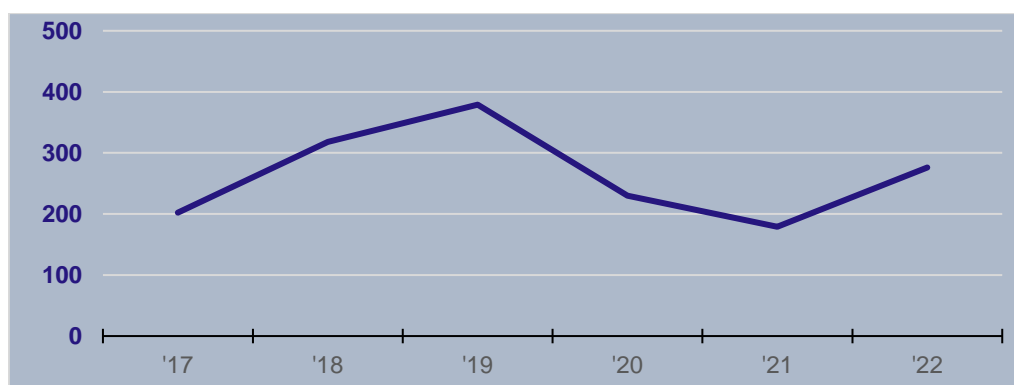
⁵³ Korf DJ, Benschop A & Nabben T (2019) *Antenne Gooi en Vechtstreek 2018: Zicht op middelengebruik onder jonge mensen in de regio*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam / Hogeschool van Amsterdam / Jellinek.

- Het monster bevat (1) niet-gekwantificeerde andere werkzame stoffen, waardoor niet is vast te stellen wat het hoofdbestanddeel is, of (2) geen enkele werkzame stof. Daarom zal aan deze restcategorie **overig** in de tekst weinig aandacht worden besteed.
- Er is **geen analyse** gedaan of de testuitslag ontbreekt. Bij de berekening van percentages wordt deze categorie buiten beschouwing gelaten.

Zie *B Bijlage markt* (pag. 114) in *VI Bijlagen* voor meer informatie over deze indeling, nadere toelichting over gehanteerde begrippen, en tabellen met gedetailleerde cijfers van de testresultaten.

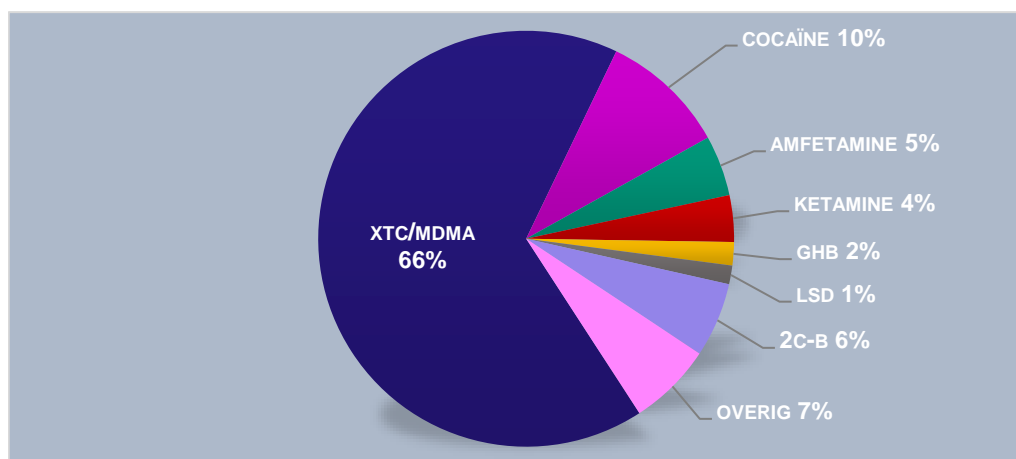
3.1 Aangeboden monsters

Tussen 2017 en 2019 nam het aantal drugsmonsters aangeboden bij de testservice in Hilversum flink toe. In de coronajaren 2020 en 2021 – toen de testservices tijdens lockdowns gesloten of beperkt open waren en het nachtleven grotendeels stil lag – zakte het aantal aangeleverde monsters ver terug. Hoewel 2022 nog van start ging in een lockdown, werden corona-maatregelen in de loop van januari al versoepeld en in februari grotendeels afgeschaft. Toch was het aanbod bij de testservice in 2022 nog niet terug op het pre-coronaniveau; er werden **276** drugsmonsters aangeleverd.

Figuur IV.7: Aantal bij Hilversumse testservice aangeboden drugsmonsters per jaar

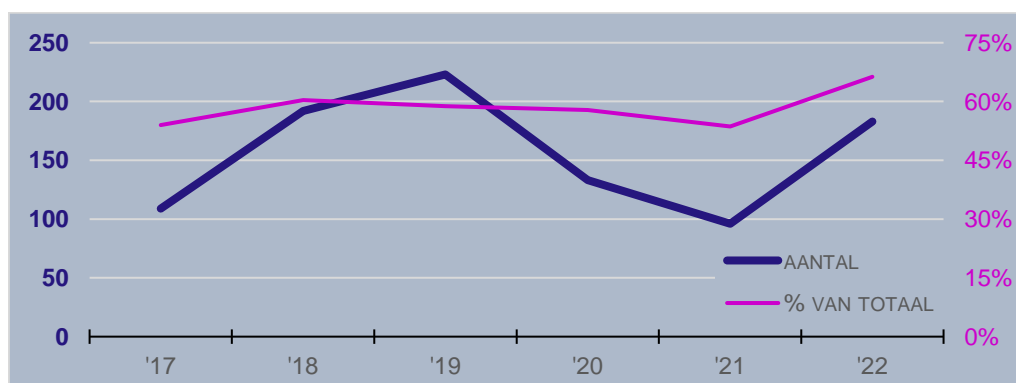
Het merendeel van de in 2022 bij de testservices aangeboden monsters was gekocht als ecstasy (XTC of MDMA), op afstand gevolgd door monsters gekocht als cocaïne, 2C-B, amfetamine of ketamine. In de komende paragrafen wordt beschreven in hoeverre deze monsters ook daadwerkelijk deze drugs bevatten.

Figuur IV.8: Aangeboden drugsmonsters gekocht als

3.2 Ecstasy

Na de dip in de coronajaren, is het aanbod van ecstasymonsters (XTC of MDMA) in 2022 weer toegenomen. Er werden **183** monsters aangeboden, wat bijna net zoveel is als voor corona.

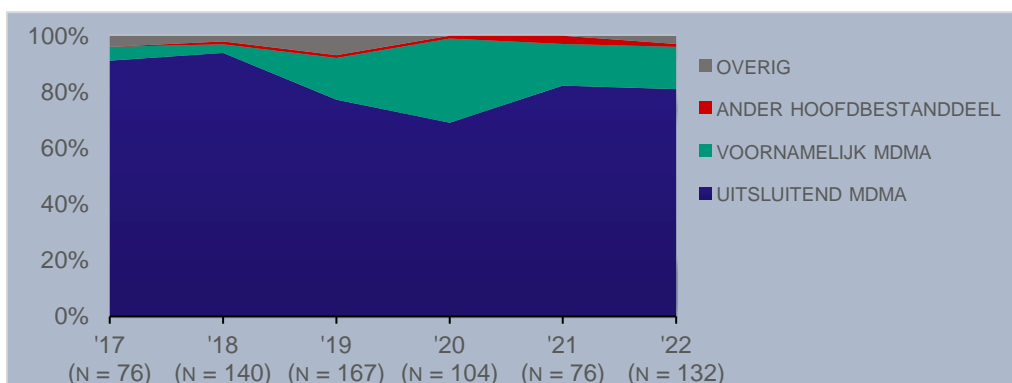

Figuur IV.9: Aangeboden ecstasymonsters

Veruit de meeste ecstasymonsters waren XTC-pillen (90%). De rest bestond voornamelijk uit MDMA-poeders of -kristallen (10%). Van de 165 aangeboden XTC-pillen werden er 132 herkend of in het laboratorium geanalyseerd. De testresultaten worden hieronder beschreven. Testresultaten van de aangeboden MDMA-poeders zijn te vinden onder 3.4.4 *Andere middelen* (pag. 78).

3.2.1 Testresultaten XTC-pillen

Het grootste deel, namelijk **81%**, van de in 2022 geteste 2022 XTC-pillen was zuiver; MDMA was in die pillen de enige werkzame stof. Dit percentage is vergelijkbaar met het jaar daarvoor. In **15%** van de pillen was MDMA het belangrijkste bestanddeel (met daarnaast een beperkte hoeveelheid andere stoffen, vaak relatief onschuldige bijproducten). XTC-pillen die voornamelijk of uitsluitend andere werkzame stoffen bevatten werden – net als voorgaande jaren – nauwelijks aangetroffen: het ging in 2022 om één enkele pil (**1%**).

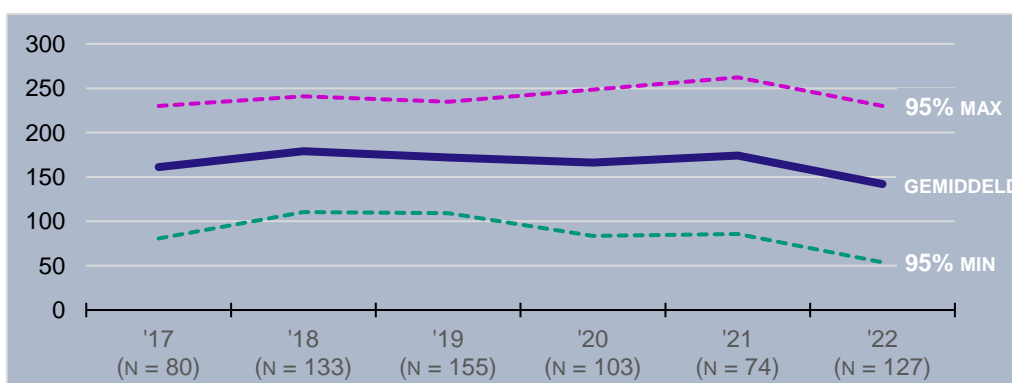

Figuur IV.10: Werkzame stof in xTC-pillen

Naast eventuele bijproducten, waren de vervuilende werkzame stoffen die in 2022 voorkwamen in xTC-pillen: cafeïne (7x), 2C-B (1x), amfetamine (1x) en dimethylpentylon (1x).

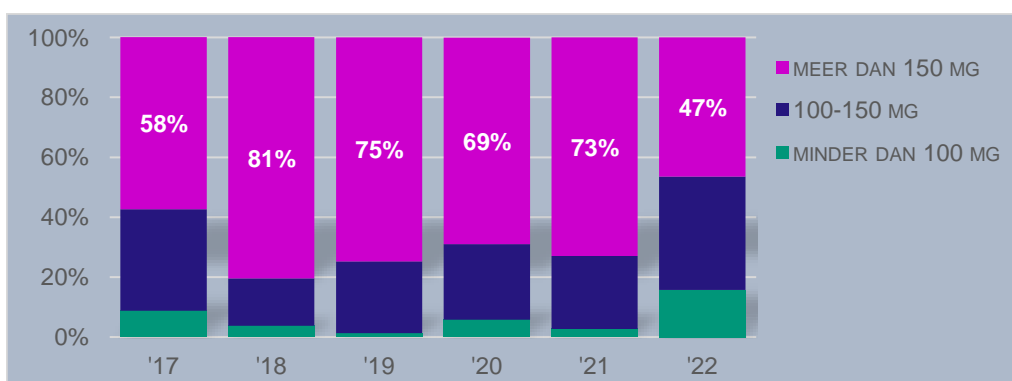
Dosering

xTC-pillen met uitsluitend of voornamelijk MDMA bevatten in 2022 gemiddeld **142 mg** MDMA, wat beduidend minder is dan het jaar daarvoor (174 mg). De variatie blijft wel groot, zelfs als je uitschieters niet meetelt; de 95%-range loopt van 54 tot 230 mg MDMA per pil.

Figuur IV.11: Dosering (milligrammen) xTC-pillen

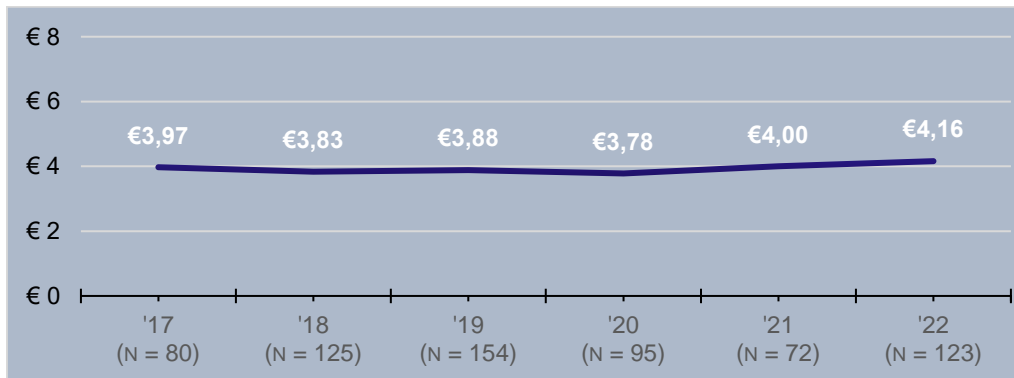
Samen met de daling in gemiddeld dosering, nam ook het aandeel hooggedoseerde xTC-pillen duidelijk af. In 2021 bevatte nog bijna driekwart (73%) van de xTC-pillen meer dan 150 mg MDMA; in 2022 is dat iets minder dan de helft (47%). Het aandeel ultrasterke pillen (meer dan 200 mg MDMA) was in 2021 (24%) zelfs vier keer zo groot als in 2022 (6%).

Figuur IV.12: Hooggedoseerde xTC-pillen

Prijs

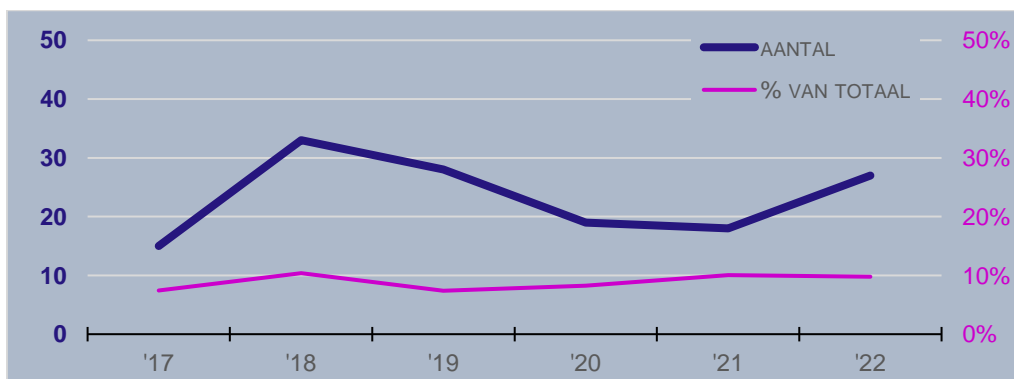
Aanleveraars betaalden tussen de €2 en €7,50 per xTC-pil met MDMA als hoofdbestanddeel. De prijs lijkt wat toe te nemen en lag in 2022 gemiddeld iets boven gemiddeld **€4,-** per pil. De verschillen zijn echter klein; het gaat om dubbeltjes. Ook hangt de prijs niet samen met de dosering.⁵⁴ De prijs van een xTC-pil is dus geen indicatie voor sterkte.

Figuur IV.13: Gemiddelde prijs per xTC-pil

3.3 Cocaïne

Ook het aanbod van cocaïne bij de testservice was in 2022 met **27** monsters bijna terug op het pre-coronaniveau.

Figuur IV.14: Aangeboden cocaïnemonsters

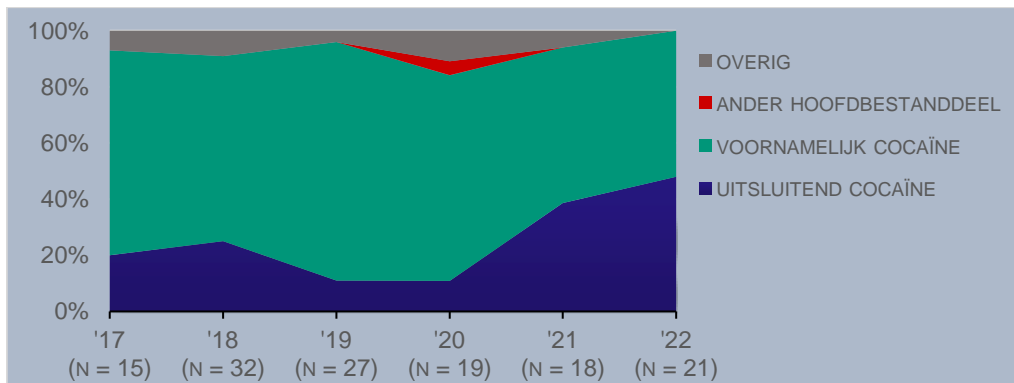
Alle cocaïnemonsters werden in de vorm van poeders aangeboden. Van 21 van de 27 aangeleverde poeders zijn testresultaten beschikbaar.

3.3.1 Testresultaten cocaïnepoeders

De geteste cocaïnepoeders bleken ofwel volledig zuiver (**48%**), ofwel bestonden hoofdzakelijk uit cocaïne (**52%**). Het eerste houdt in dat cocaïne de enige werkzame stof was, het tweede dat er naast cocaïne slechts beperkte hoeveelheden andere stoffen of bijproducten werden aangetroffen. In geen enkel monster was een andere stof dan

⁵⁴ Regressiecoëfficiënt B = -.002 (p=.247).

cocaïne het hoofdbestanddeel. Het aandeel volledig zuivere poeders is opvallend hoog ten opzichte van voorgaande jaren.

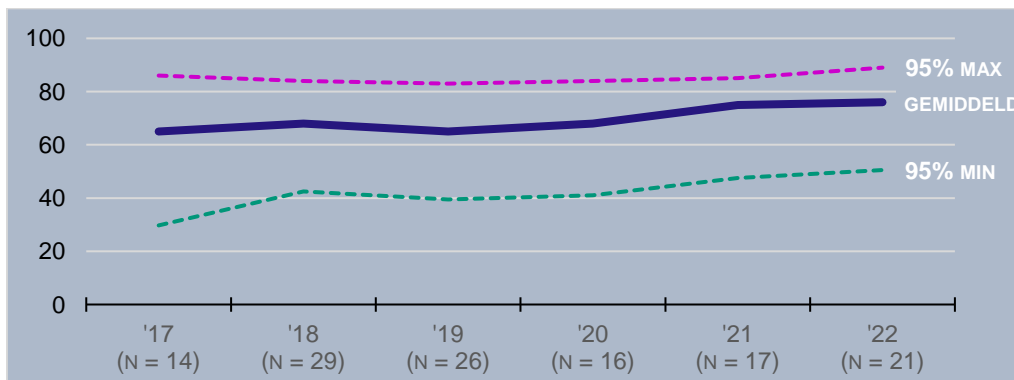

Figuur IV.15: Werkzame stof in cocaïnepoeders

Levamisol – de belangrijkste cocaïnevervuiler – werd in 2022 vier keer aangetroffen (19%), waarvan één meer keer dan tien volumepercent. Afgezien van eventuele bijproducten waren andere vervuilende stoffen: cafeïne (1x) en MTA (1x).

Dosering

De gemiddelde zuiverheid van monsters waarin cocaïne het hoofdbestanddeel was in 2022 met **76%** vergelijkbaar met het jaar ervoor. De meeste cocaïnepoeders hadden een volumepercentage tussen 51% en (de maximaal haalbare) 89%.

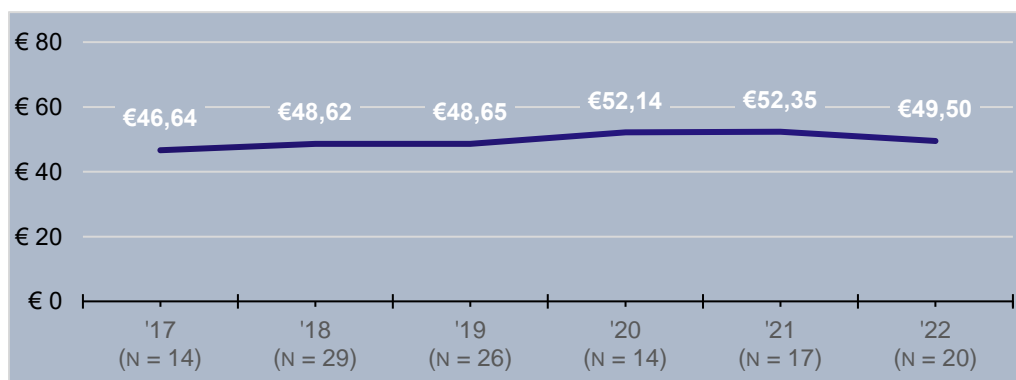

Figuur IV.16: Dosering (volumepercentage) cocaïnepoeders

Prijs

Aanlevers betaalden voor cocaïnepoeders met cocaïne als hoofdbestanddeel tussen de 35 en 70 euro per gram cocaïne. De laatste twee jaar leek de cocaïneprijs toe te nemen, maar in 2022 rapporteerden de klanten van de testservice een gemiddelde van iets minder dan **€50** per gram. Prijs en zuiverheid hangen niet samen.⁵⁵

⁵⁵ Regressiecoëfficiënt B = .048 (p=.753).

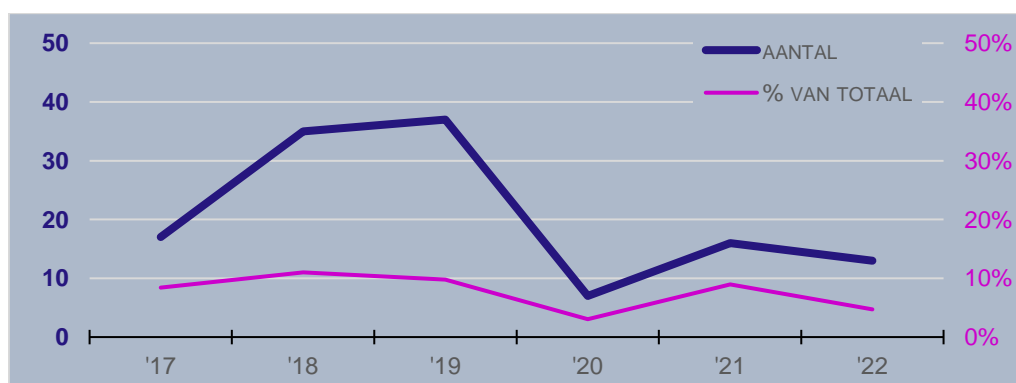
Figuur IV.17: Gemiddelde prijs per gram cocaïnepoeder

3.4 Overige monsters

Van amfetamine, ketamine en 2c-B werden elk minder dan 20 monsters aangeleverd. Van deze middelen worden daarom hieronder kort testresultaat, dosering en prijs genoemd. Daarna volgt een summier overzicht van andere aangeboden middelen.

3.4.1 Amfetamine

In tegenstelling tot de hiervoor besproken middelen, worden wat amfetaminemonsters betreft nog geen pre-corona-aantallen gehaald. Het ging in 2022 in totaal om **13** monsters, vergelijkbaar met het jaar daarvoor.

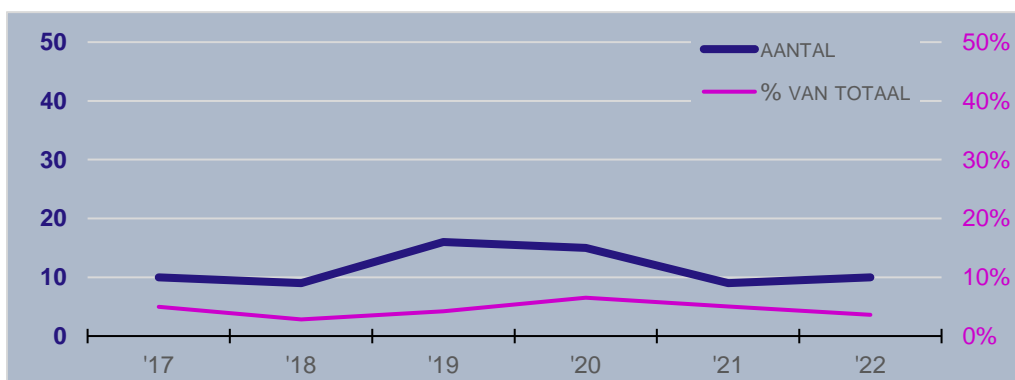

Figuur IV.18: Aangeboden amfetaminemonsters

Amfetamine werd aangeleverd als poeder, waarvan er 11 werden geanalyseerd. De meeste van deze amfetaminemonsters waren volledig zuiver (64%). Cafeïne was de enige vervuiler. De gemiddelde dosering van poeders met amfetamine als hoofdbestanddeel was 66 volumepercent en aanlevertaars betaalden gemiddeld €8 per gram.

3.4.2 Ketamine

Ook het aantal aangeleverde ketaminemonsters is nog niet terug bij het oude. In 2022 was het aanbod beperkt tot **10**, vergelijkbaar met het jaar daarvoor.

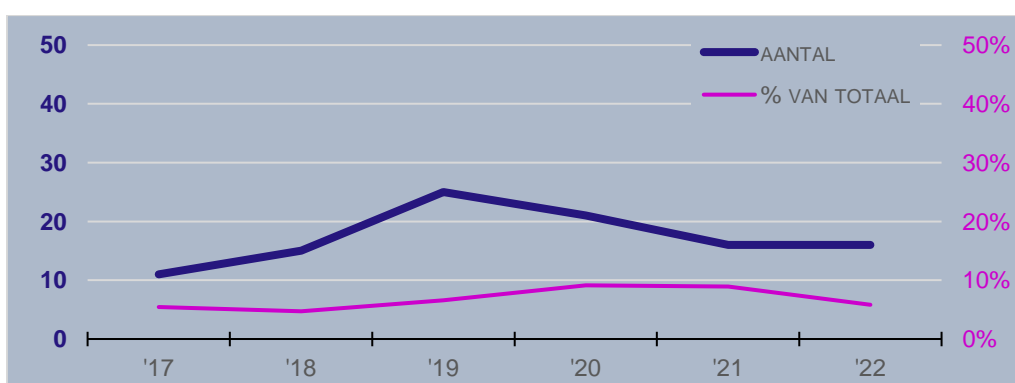

Figuur IV.19: Aangeboden amfetaminemonsters

Ketamine werd aangeleverd in de vorm van poeder of kristallen. Vrijwel alle geteste ketaminepoeders waren volledig zuiver (90%). De gemiddelde dosering was 81 volumepercent en aanleveraars betaalden gemiddeld €31 per gram.

3.4.3 2c-B

Voor 2c-B geldt eveneens dat het aantal bij de testservice aangeleverde monsters nog niet terug is op het pre-coronaniveau. In 2022 ging het om **16** 2c-B-monsters.

Figuur IV.20: Aangeboden 2c-B-monsters

De aangeboden 2c-B-monsters waren meestal pillen, waarvan er 11 werden herkend of geanalyseerd. Drie geteste 2c-B-pillen waren volledig zuiver (27%), maar eveneens drie pillen bevatten helemaal geen 2c-B maar ketamine of alfa-PiHP (27%). In de overige pillen werden naast 2c-B onbekende stoffen aangetroffen (45%).

3.4.4 Andere middelen

Tot slot werden 45 monsters van andere middelen aangeboden bij de testservice.

Testresultaten van monsters die meermaals werden aangeboden en waarvan ten minste twee testuitslagen beschikbaar zijn, staan in het onderstaande overzicht.⁵⁶

⁵⁶ Monsters waarvan slechts één exemplaar werd aangeboden of getest, werden gekocht als: 1,4-butaandiol, 2-FMA, 2c-B-fly, 6-APB, blue 69, erectiepil, methamfetamine, smartproduct, spice, sportdrink, en valium..

AANGEBODEN ALS	TESTRESULTATEN
MDMA-poeder (18x)	MDMA (13x) ketamine (1x) geen testuitslag (4x)
GHB (5x)	GHB (5x)
LSD (4x)	LSD (4x)
3-MMC (3x)	3-MMC + iso-mefedron (1x) 3-CMC (1x) ketamine (1x)
4-MMC (3x)	4-MMC (1x) 3-MMC + iso-mefedron (1x) geen testuitslag (1x)

Figuur IV.21: Testresultaten andere aangeboden middelen

4 Samenvatting

Dit hoofdstuk focust op de marktzijde van middelengebruik in Gooi en Vechtstreek. Dit is gedaan vanuit kwalitatieve panelinterviews, de survey onder uitgaanders, en vanuit de testservice die cijfers levert over drugs die gebruikers vrijwillig komen laten testen.

Drugsmarkt in Gooi en Vechtstreek

Niet iedereen in het panel heeft goed zicht op hoe jongeren in Gooi en Vechtstreek aan drugs komen, maar het algemene beeld is dat wordt gewerkt met menulijsten met illegale drugs van bezorgdiensten die via sociale media worden gedeeld. Dit wordt bevestigd door de resultaten van de survey, waarin het merendeel van de kopers van xTC-pillen, cocaïne en amfetamine zegt gebruik te maken van bezorgdiensten. Naast de bezorgdiensten, zijn er ook solisten (zpz'ers) die hun eigen klantenkring bedienen. Opvallend is dat sommige dealers zowel aan de klassieke verslaafdenpopulatie (heroïne en crack) als aan recreatieve gebruikers leveren. Er is ook een kleine straatmarkt die inspeelt op specifieke gebruikersgroepen (o.a. minderjarigen, kwetsbare jeugd). Op enkele locaties wordt onder de toonbank 3-MMC verkocht.

Prijzen

Afgaande op wat de onderzochte uitgaanders en aanleveraars bij de testservice betaalden, kost een xTC-pil 4 á 5 euro en een gram cocaïne meestal 50 euro. Dit is vergelijkbaar met vier jaar geleden. De inflatie op de algemene consumentenmarkt heeft blijkbaar (nog) geen invloed op de drugsprijzen. Amfetamine kost ongeveer 10 euro per gram, maar prijzen variëren nogal.

Testservice

Het aantal aangeleverde xTC-pillen en cocaïnemonsters bij de testservice van Jellinek Preventie in Hilversum was in 2022 weer bijna terug op het pre-coronaniveau, maar het aanbod van andere drugs bleef achter. In totaal werden 276 monsters aangeboden (in 2019 was dat nog 379). Hoewel het xTC-aanbod zuiver blijft (de meeste pillen bevatten geen

of weinig vervuilingen), zijn de pillen met gemiddeld 142 mg MDMA per pil beduidend minder sterk dan voorheen. Ook cocaïne is relatief vaak zuiver en de sterkte (76%) blijvend hoog.

V SAMENVATTING

In Antenne Gooi en Vechtstreek wordt sinds 2017 jaarlijks het gebruik van alcohol, tabak, cannabis en andere drugs in de regio in kaart gebracht. Dit gebeurt op basis van een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve methoden. In 2022 verzamelden we informatie via (1) interviews met een **panel** van vier professionals en een jongere die vertellen over de leefwereld, vrijetijdsbesteding en middelengebruik van straat- en uitgaansgroepen; (2) een anonieme **survey** (vragenlijsten) over middelengebruik bij 107 uitgaanders; en (3) analyse van **testuitslagen** van 276 vrijwillig aangeleverde drugsmonsters bij de Hilversumse testservice.

Scheidslijn tussen drinkers en blowers onder risicjongeren

De panelleden reflecteren op groepen risicjongeren die niet per se representatief zijn voor de totale jeugd in de regio. Zij spreken over problemen op verschillende gebieden: meervoudige thuisproblematiek, huisvesting, straatcriminaliteit en dealen, psychosociale problemen en middelengebruik. De keuze van middelen verschilt per groep en hangt af van sociale, economische of culturele verschillen en setting. Er zijn volgens de panelleden duidelijke scheidslijnen tussen drinkers, blowers en jongeren die experimenteren met andere drugs. Het drinken op straat door minderjarigen is afgenomen, maar er zijn nog voldoende plekken waar groepjes 18-plussers drinken. In enkele groepen is cannabis populairder dan alcohol, vaak met verminderde schoolprestaties tot gevolg. Gebruik van andere drugs beperkt zich meestal tot jongeren met een Nederlandse achtergrond die vaak clubs en festivals bezoeken.

Uitgaanders onderzocht

Hoewel het jaar nog van start ging in een lockdown, werden de maatregelen in de loop van januari al versoepeld en in februari grotendeels afgeschaft. In de loop van 2022 is het weer *business as usual* in de Gooise horeca. Tijdens 17 uitgaansavonden hebben veldwerkers het publiek op en rond de Groest in Hilversum benaderd om mee te doen met een onderzoek naar uitgaan, drank en drugs. In totaal vulden 107 uitgaanders een uitgebreide anonieme online vragenlijst in. Mannen vormen een kleine meerderheid (59%). De meesten zijn rond de twintig (42% 16-19 jaar; 30% 20-24 jaar), hebben een Nederlandse achtergrond (87%), en wonen in Gooi en Vechtstreek (52% Hilversum; 22% andere gemeente in de regio). Iets meer dan de helft (57%) is scholier of student. Het opleidingsniveau onder zowel studerenden als werkenden is divers.

De in 2022 onderzochte uitgaanders kunnen op basis van een non-respons analyse worden beschouwd als representatief voor het uitgaanspubliek als het gaat om hun middelengebruik. Eerder werd in 2017 en 2018 ook een survey onder uitgaanders in Gooi en Vechtstreek uitgevoerd, waardoor een pre- versus post-corona beeld gevormd kan worden.

Forse alcoholinname in de vrije tijd

Bijna alle uitgaanders drinken alcohol (laatste 4 weken, 94%). De meeste huidige drinkers reserveren alcohol voor het weekend (56%) en drinken een (paar) keer per week (58%). Eén op de acht drinkt elke dag alcohol (12%); hetzelfde percentage als in 2018. Het aandeel incidentele drinkers nam wel wat toe. Wanneer op doordeweekse dagen wordt gedronken, worden gemiddeld 4 glazen alcohol geconsumeerd; op vrije dagen (weekend-, vakantie- of feestdagen) verdubbelt dat naar gemiddeld 8 glazen. De gemiddelde gebruikshoeveelheid op een dag ligt in 2022 hoger dan vier jaar geleden. Ongeveer de helft van de huidige drinkers is een zware drinker (55%) en een vijfde een overmatige drinker (21%).⁵⁷

Het merendeel van de uitgaanders is weleens dronken tijdens het uitgaan en zegt dan altijd nog alcohol te kunnen krijgen aan de bar, altijd een café of club binnen te komen en nooit te worden weggestuurd uit een café of club. Toch is er ook medestand voor een streng(er) horecabeleid bij dronkenschap: 54% vindt dat barmedewerkers niet mogen doorschenken aan dronken uitgaanders, 43% dat dronken uitgaanders moeten worden geweigerd, en 34% dat dronken bezoekers door horecapersoneel moeten worden verwijderd.

Meer dagelijkse rokers; opmars van vaperen en snus

Twee derde van de uitgaanders rookt sigaretten (67%). Dit is vergelijkbaar met vier jaar geleden, maar het percentage dagelijkse rokers nam wel toe: van 33% naar 45%. Terwijl landelijke cijfers juist een daling laten zien. Er worden gemiddeld 12 á 13 sigaretten per dag gerookt, waarbij er geen verschil is tussen doordeweekse en vrije dagen. Vaperen (elektronische sigaretten) neemt toe. Ruim één op de drie uitgaanders (38%) rookte het laatste jaar vapes, vaak naast gewone sigaretten. Ook onder risicjongeren wordt door het panel een rappe groei van vapes waargenomen. Professionals melden eveneens dat snus in is onder jongeren.

⁵⁷ Zware drinker = één keer per week of vaker minimaal 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen alcohol op één dag.
Overmatige drinker = meer dan 14 (vrouwen) of 21 (mannen) glazen alcohol per week.

Sommige uitgaanders blowen elke dag fors

Wat betreft het gebruik van hasj en wiet zien we bij de onderzochte uitgaanders een tweedeling tussen regelmatige blowers (dagelijks of wekelijks en ook doordeweeks) en incidentele blowers (een paar keer per maand of jaar en alleen op vrije dagen). Vier op de tien zijn huidige cannabisgebruikers (42%). Dagelijks blowen nam toe van 3% in 2018 naar 12% in 2022 (tegengesteld aan de landelijke trend). Vooral de dagelijkse blowers gebruiken fors; soms meer dan 5 joints op een dag.

Lachgasgebruik tanend

Vier jaar geleden scoorde lachgas nog heel hoog onder de uitgaanders in Gooi en Vechtstreek, maar het gebruik ervan in de laatste 12 maanden is meer dan gehalveerd van 36% in 2018 naar 13% in 2022. Onder sommige groepjes risicjongeren is (probleematisch) gebruik van lachgas nog steeds aanwezig, maar ook hier signaleren professionals een dalende populariteit wegens negatieve verhalen over verslaving en verlammingen. Sinds januari 2023 is er een landelijk verbod op recreatief gebruik van lachgas.

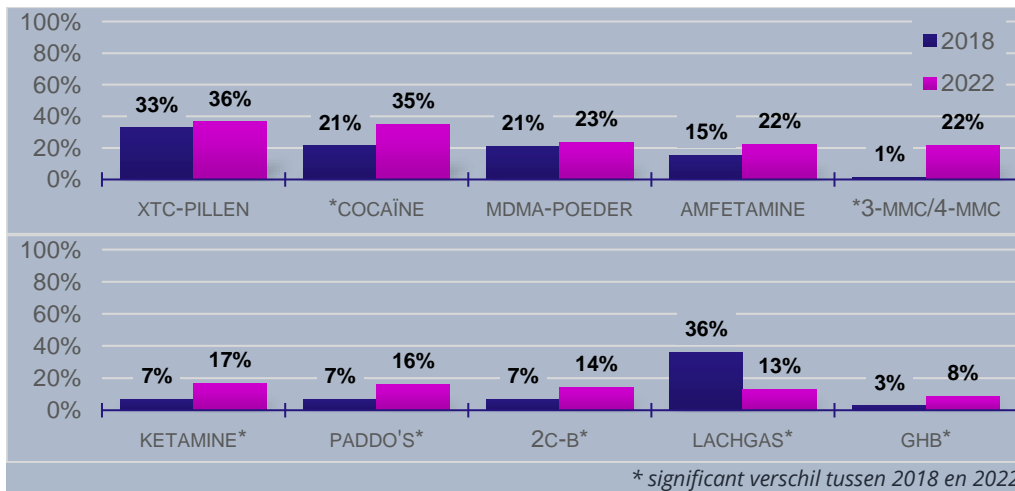
Drugsmarkt in Gooi en Vechtstreek

De illegale drugsmarkt in Gooi en Vechtstreek bestaat voor een groot deel uit bezorgdiensten die menulijsten delen via sociale media. Dit blijkt uit de panelinterviews en wordt bevestigd door de resultaten van de survey, waarin het merendeel van de kopers van XTC-pillen, cocaïne en amfetamine zegt gebruik te maken van bezorgdiensten. Het XTC-aanbod blijft zuiver (de meeste pillen bevatten geen of weinig vervuilingen), maar met gemiddeld 142 mg MDMA per pil beduidend minder sterk. Cocaïne bleef met gemiddeld 76% wel sterk. Afgaande op wat de onderzochte uitgaanders en aanleveraars bij de testservice betaalden, kost een XTC-pil 4 á 5 euro en een gram cocaïne meestal 50 euro. Dit is vergelijkbaar met vier jaar geleden. De inflatie op de algemene consumentenmarkt heeft (nog) geen invloed op de drugsprijzen. Vanuit de panelstudie komen positieve geluiden dat sommige jonge dealers zijn overgestapt naar legale ondernemingen met meer omzet en minder stress.

Meer drugs dan vier jaar geleden

XTC voert bij de uitgaanders van 2022 met 36% recent gebruik (laatste 12 maanden) de ranglijst aan van de meest gebruikte andere drugs (na alcohol, tabak en cannabis), op de voet gevolgd door cocaïne (35%). Cocaïnegebruik is toegenomen ten opzichte van 2018, evenals dat van ketamine, pado's, 2C-B en GHB (zie *Figuur V.1* voor percentages). In grote lijnen lopen deze trends in druggebruik parallel met landelijke trends. De grootste stijger is 3-MMC, dat in 2018 nog niet zo lang op de markt was. Middelen als heroïne, crack, methamfetamine en zware pijnstillers (bijv. Oxycodon, Fentanyl) worden niet of nauwelijks gebruikt door de onderzochte uitgaanders. Over het algemeen worden middelen als XTC-

pillen, cocaïne en amfetamine hooguit een paar keer per jaar gebruikt, maar er zijn ook enkele frequente gebruikers.

Figuur V.1: Middelengebruik laatste 12 maanden 2018-2022

Ander uitgaanspubliek?

In essentie is in 2018 en 2022 in de survey een vergelijkbare groep uitgaanders onderzocht, namelijk voornamelijk schoolgaande of studerende jongvolwassenen van rond de twintig jaar uit Gooi en Vechtstreek die over het algemeen regelmatig gaan stappen in cafés of clubs. Maar de onderzochte uitgaanders van 2022 zijn vergeleken met vier jaar geleden wel wat vaker jonger dan twintig jaar, woonachtig buiten Gooi en Vechtstreek, praktisch opgeleid, en werkend. En ook laten ze stevigere gebruikspatronen zien. Er wordt vaker dagelijks gerookt en geblowd, er wordt weliswaar iets vaker incidenteel gedronken, maar wel meer glazen op een dag, en het drugspalet is uitgebreider. Alles bij elkaar ontstaat de indruk dat het uitgaanspubliek in Gooi en Vechtstreek is veranderd sinds de coronapandemie. Dit lijkt te worden onderschreven door professionals in de panelstudie, die een zekere ruwheid in het uitgaanspubliek signaleren, onder andere vanuit groepen die van buiten de regio naar het uitgaansgebied komen.

VI BIJLAGEN

A	Bijlage survey uitgaanders	86
A.1	Surveymethode	88
A.2	Tabellen survey uitgaanders 2022	96
A.3	Tabellen trends 2017-2018-2022	109
B	Bijlage markt	114
B.1	Tabellen survey uitgaanders	115
B.2	Analysemethode testservice	116
B.3	Tabellen testservice	118

A Bijlage survey uitgaanders

A.1	Surveymethode	88
A.1.1	Veldwerk	88
A.1.2	Representativiteit	90
A.1.3	Achtergrond	91
A.1.4	Ooit-, recente en huidige gebruikers	92
A.1.5	Frequentie	92
A.1.6	Hoeveelheid	93
A.1.7	Risicant gebruik	94
A.1.8	Analyse	95
A.2	Tabellen survey uitgaanders 2022	96
A.2.1	Uitgaanders	96
Tabel A.1	gender en leeftijd	96
Tabel A.2	identiteit, achtergrond en woonplaats	96
Tabel A.3	opleiding en werk	97
A.2.2	Middelengebruik	97
Tabel A.4	alcohol	97
Tabel A.5	alcohol naar gender en leeftijd	97
Tabel A.6	frequentie en hoeveelheid alcohol	98
Tabel A.7	frequentie en hoeveelheid alcohol naar gender en leeftijd	98
Tabel A.8	tabak	99
Tabel A.9	tabak naar gender en leeftijd	99
Tabel A.10	frequentie en hoeveelheid tabak	100
Tabel A.11	frequentie en hoeveelheid tabak naar gender en leeftijd	100
Tabel A.12	vape, shishapen, waterpijp en snus	100
Tabel A.13	cannabis	101
Tabel A.14	cannabis naar gender en leeftijd	101
Tabel A.15	frequentie en hoeveelheid cannabis	101
Tabel A.16	xtc-pillen	102
Tabel A.17	prevalentie xtc-pillen naar gender en leeftijd	102
Tabel A.18	MDMA-poeder	102
Tabel A.19	prevalentie MDMA-poeder naar gender en leeftijd	102
Tabel A.20	cocaïne	103
Tabel A.21	prevalentie cocaïne naar gender en leeftijd	103
Tabel A.22	amfetamine	104
Tabel A.23	prevalentie amfetamine naar gender en leeftijd	104
Tabel A.24	2c-B, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB	105
Tabel A.25	prevalentie 2c-B, 3-MMC/4-MMC en 4-FA naar gender en leeftijd	105
Tabel A.26	lachgas, ketamine, GHB en lean	105
Tabel A.27	prevalentie lachgas, ketamine en GHB naar gender en leeftijd	105
Tabel A.28	paddo's, LSD en DMT	105
Tabel A.29	prevalentie paddo's en LSD naar gender en leeftijd	105
Tabel A.30	heroïne, crack en methamfetamine	105
Tabel A.31	medicijnen	106
Tabel A.32	gokken	106
Tabel A.33	prevalentie gokken naar gender en leeftijd	106
A.2.3	Uitgaan	106
Tabel A.34	uitgaan algemeen	106
Tabel A.35	onveiligheid in uitgaansgelegenheden	107
Tabel A.36	dronkenschap en uitgaan	107
Tabel A.37	mening over regels rond dronkenschap en uitgaan	108
Tabel A.38	tijdens en na het uitgaan	108
A.3	Tabellen trends 2017-2018-2022	109
Tabel A.39	achtergrondkenmerken	109
Tabel A.40	alcohol	110
Tabel A.41	tabak	110
Tabel A.42	cannabis	110

Tabel A.43 xTC-pillen	111
Tabel A.44 MDMA-poeder	111
Tabel A.45 cocaïne	111
Tabel A.46 amfetamine	111
Tabel A.47 2C-B, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB	111
Tabel A.48 lachgas, ketamine en GHB	112
Tabel A.49 paddo's, LSD en DMT	112
Tabel A.50 heroïne, crack en methamfetamine	112
Tabel A.51 medicijnen	112
Tabel A.52 gokken	113

A.1 Surveymethode

In *III Survey uitgaanders* is de manier waarop de data werden verzameld kort beschreven. Deze bijlage gaat meer gedetailleerd in op het veldwerk, gehanteerde definities en analyse.

A.1.1 Veldwerk

Voor het veldwerk op en rond de Groest in Hilversum is een lokale veldwerker aangetrokken, die bekend is met het Hilversumse uitgaanleven. Gedurende 15 donderdag-, vrijdag- en zaterdagavonden in de periode oktober-december 2022 heeft de veldwerker tussen ca. 22:30 en 01:30 uitgaanders benaderd voor het onderzoek. Meestal gebeurde dat buiten (binnen is het over het algemeen te vol of luidruchtig); bij kou of regen mocht soms vlak achter de entree worden gewerkt.

De veldwerker sprak uitgaanders persoonlijk aan met de vraag of zij mee wilden doen met een onderzoek over uitgaan, drank en drugs. Hierbij werd benadrukt dat zij ook konden meedoen als zij geen genotmiddelen gebruikten en dat hun antwoorden anoniem zouden blijven. De instructie was bezoekers te benaderen die een afspiegeling vormden van het aanwezige publiek en te zorgen voor variatie door niet alleen grote vriendengroepen te benaderen. Bij uitgaanders die aangaven interesse te hebben om mee te doen, werd ten behoeve van non-respons analyse (zie *A.1.2 Representativiteit*, pag. 90) een korte vragenlijst afgenomen waarin wat basale kenmerken en informatie over het gebruik van genotmiddelen werden genoteerd. Vervolgens werd een kaartje overhandigd met daarop een unieke code en link naar een langere online vragenlijst. Omdat deze langere vragenlijst o.a. vragen bevatte over middelengebruik tijdens en na het uitgaan (dus over de uren die volgden), was het verzoek om deze op een later moment (de volgende dag of na het weekend) in te vullen. Als geheugensteuntje voor het invullen konden deelnemers hun e-mailadres opgeven om een herinneringsmail te ontvangen of via het scannen van een QR-code een agenda-item op hun smartphone aanmaken. Als bedankje kregen ze een pakje kauwgom.

Het was niet altijd even druk in het uitgaansgebied en bij slecht weer soms vrijwel uitgestorven. Bovendien bleef de respons achter bij de verwachting. Over het algemeen werd welwillend gereageerd, maar de veldwerker ontving ook wel ongeïnteresseerde en tijdens een enkele avond zelfs vijandige reacties. In totaal werd 377 uitgaanders een kaartje met link naar de lange online vragenlijst overhandigd. Slechts 35 van deze uitgaanders

vulden de online vragenlijst ook in.⁵⁸ Dit komt neer op een responspercentage van 9%; veel lager dan de 25% die bij de vorige Antenne uitgaanderssurvey van 2018 werd gerealiseerd. Naar de precieze achterliggende reden voor de toegenomen non-respons is het gissen: de gehanteerde procedure bleef grotendeels ongewijzigd, maar de tijdgeest is in vier jaar tijd wel veranderd.⁵⁹

Aanvullend veldwerk

De achterblijvende respons was aanleiding om een extra veldwerkweekend te organiseren, met een aangepaste procedure. Op vrijdag 31 maart en zaterdag 1 april 2023 hebben teams van vijf veldwerkers gewapend met tablets tussen 22:30 en 01:30 uitgaanders uitgenodigd om de lange online vragenlijst direct ter plekke in te vullen. De korte vragenlijst t.b.v. non-respons analyse was hierdoor niet meer nodig. De vragen over middelengebruik tijdens en na het uitgaan (dus over de uren die volgden) in de lange vragenlijst kwamen te vervallen. Deze extra ronde leverde in totaal nog eens 72 ingevulde vragenlijsten op.

AVG

Voor dit onderzoek werden de richtlijnen van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) gevolgd. Invullen van de vragenlijst was vrijwillig en stoppen kon op elk moment, zonder opgave van redenen en zonder enig gevolg. De vragenlijst was anoniem; naam of andere direct identificerende gegevens werden niet gevraagd en IP-adres werd niet geregistreerd.

De verzamelde gegevens werden bewaard op beveiligde netwerken van Qualtrics (surveyprogramma) en HvA en waren alleen toegankelijk voor de onderzoekers. Gegevensbestanden werden niet gedeeld met derden. In deze rapportage worden uitsluitend geaggregeerde, niet tot individuele personen herleidbare resultaten gepresenteerd.

Bij de start van de vragenlijst werd het onderzoek toegelicht, benadrukt dat deelname anoniem en vrijwillig was, en uitgelegd wat met de geleverde informatie werd gedaan. Door op OK te klikken gaven deelnemers toestemming hun antwoorden te gebruiken voor het onderzoek. Wegens de minimumleeftijd van 16 jaar was geen ouderlijke toestemming nodig.

⁵⁸ Onvolledig ingevulde vragenlijsten (14 stuks) buiten beschouwing gelaten. Daarbij is een grens van meer dan 10% ontbrekende antwoorden gehanteerd, maar in verreweg de meeste gevallen was men al helemaal aan het begin van de vragenlijst afgehaakt.

⁵⁹ Ook de lengte van de lange online vragenlijst (eveneens grotendeels ongewijzigd) lijkt geen verklaring te bieden. Deze was ontworpen om in 15-20 minuten ingevuld te kunnen worden. In de praktijk deed ruim driekwart van de respondenten er korter over. En degenen die voortijdig afhaakten, deden dat vaak al binnen een minuut. Het leeuwendeel van de non-respons bestaat uit benaderde bezoekers die de lange online vragenlijst überhaupt niet bezochten.

A.1.2 Representativiteit

Zoals in de vorige paragraaf vermeld, bleef de respons tijdens de eerste veldwerkperiode (herfst/winter 2022) steken op 9%. Belangrijker nog dan het responspercentage, is de vraag in hoeverre de 35 respondenten een goede afspiegeling vormen van de 377 benaderde uitgaanders. Doordat toen een korte vragenlijst werd afgenomen, kan een non-respons analyse worden uitgevoerd. De korte vragenlijst bevatte de basiskenmerken gender, leeftijd en uitgaansfrequentie en basale informatie over het ooit-gebruik van alcohol, tabak, cannabis, ecstasy, amfetamine en cocaïne.

Er zijn geen significante verschillen in gender, leeftijd en uitgaansfrequentie tussen respondenten die de lange online vragenlijst invulden en degenen die dat niet deden (Figuur VI.1). In beide gevallen gaat het voornamelijk om jongvolwassen mannen en vrouwen die regelmatig uitgaan. Wat middelengebruik betreft valt op dat respondenten vaker ervaring hebben met XTC/MDMA en amfetamine. Het ooit-gebruik van alcohol ligt weliswaar iets lager onder de respondenten, maar in beide groepen gaat het om slechts enkele nooit-drinkers.

	non-respons (n = 342)	respons (n = 35)	p
gender⁶⁰			
man	51.5%	51.4%	n.s.
vrouw	47.7%	45.7%	
anders	0.9%	2.9%	
leeftijd			
16-19 jaar	38.4%	22.9%	n.s.
20-24 jaar	29.0%	31.4%	
25-29 jaar	11.4%	22.9%	
30+ jaar	21.1%	22.9%	
gemiddeld (sd)	23.9 (7.3)	25.5 (7.4)	n.s.
mediaan	21	24	
uitgaansfrequentie laatste 4 weken⁶¹			
1-3 keer	46.5%	37.1%	n.s.
4+ keer	53.5%	62.9%	
gemiddeld (sd)	4.6 (3.1)	5.3 (3.3)	n.s.
mediaan	4	5	
ooit-gebruik			
tabak	86.8%	80.0%	n.s.
alcohol	99.4%	94.3%	*
cannabis	77.8%	80.0%	n.s.
XTC/MDMA	41.5%	62.9%	*
amfetamine	26.9%	45.7%	*
cocaïne	32.5%	45.7%	n.s.

Figuur VI.1: Gender, leeftijd, uitgaansfrequentie en middelengebruik naar respons

⁶⁰ De categorie 'anders' is bij de significantietoets buiten beschouwing gelaten.

⁶¹ Bij de berekening van het gemiddelde is de uitgaansfrequentie gemaximeerd op 10 keer.

De 35 respondenten uit de eerste veldwerkronde verschillen dus qua demografie niet van het benaderde uitgaanspubliek en scoren qua middelengebruik in elk geval niet lager dan de non-respondenten. De tweede veldwerkronde leverde nog eens 72 respondenten die allemaal direct de lange vragenlijst invulden, waarbij de respons dus 100% was. De respons van een enkele extra veldwerkdag vormde daarmee circa een derde van de totale onderzoeksgroep, waardoor een bij toeval afwijkend uitgaanspubliek die dag de resultaten kan beïnvloeden. Er zijn echter geen significante verschillen gevonden in middelengebruik tussen de respondenten van de eerste veldwerkronde en die van de extra veldwerkdagen. Het totaal van 107 respondenten – en daarmee cijfers over middelengebruik uit deze survey – kunnen daarmee gezien worden als representatief voor het onderzochte uitgaanspubliek.

A.1.3 Achtergrond

Voorheen werden in Antenne resultaten gepresenteerd naar etniciteit. Die werd bepaald volgens de toen geldende standaardclassificatie op basis van iemands geboorteland (eerste generatie migranten) en die van diens ouders (tweede generatie migranten). Kleinkinderen van migranten (derde generatie), wiens ouders in Nederland zijn geboren, werden volgens deze procedure geclassificeerd als zijnde Nederlands.

Tegenwoordig wordt de respondenten zélf gevraagd hun (familie)achtergrond of afkomst in te vullen, waarbij migranten zich als Nederlands kunnen identificeren, en kleinkinderen van migranten hun buitenlandse achtergrond of opvoeding kunnen aangeven.

Antwoordcategorieën zijn: Nederlands, Surinaams-Nederlands, Antilliaans/Arubaans-Nederlands, Turks-Nederlands, Marokkaans-Nederlands, en overig (te specificeren in een open invoerveld). Op basis hiervan zijn vier subgroepen gemaakt, waarbij is aangesloten bij de nieuwe indeling naar herkomst van het CBS op basis van werelddelen en klassieke immigratielanden:⁶²

- Nederlands
- Overig Europees
- Klassieke migratielanden: Turkije, Marokko, Suriname, Nederlandse Cariben (Aruba, Curaçao, Sint-Maarten, Bonaire, Sint Eustatius, Saba) en Indonesië.
- Overig

⁶² De toevoeging “-Nederlands” wordt bij de naamgeving achterwege gelaten. Bij de indeling is uitgegaan van niveau 2, maar is het aantal categorieën teruggebracht naar vier. Bron: Statistics Netherlands, [Nieuwe indeling bevolking naar herkomst](#), cbs.nl, 16 februari 2022.

A.1.4 Ooit-, recente en huidige gebruikers

Bij de meeste middelen wordt onderscheid gemaakt tussen gebruik ooit, de laatste 12 maanden, en de laatste 4 weken. *Ooit-gebruikers* hebben ooit in hun leven een middel geconsumeerd (of gegamed/gegokt), zelfs al was het maar 1 of 2 keer. De startleeftijd van ooit-gebruikers is hoe oud ze waren toen ze voor het eerst een middel gebruikten. *Recente gebruikers* zijn degenen die de *laatste 12 maanden* een middel gebruikten en *huidige gebruikers* deden dit de *laatste 4 weken*. Het kan voorkomen dat respondenten volgens deze definitie weliswaar recente of huidige gebruikers zijn, maar op het moment dat zij de vragenlijst invullen hun gebruik hebben gestopt, bijvoorbeeld vanwege 'stoptober' of 'dry january'. Vragen als 'gebruik je in het weekend of doordeweeks?' en 'hoeveel per dag gebruik je?' kunnen dan niet beantwoord worden. Daarom is voor vervolgvragen over frequentie en hoeveelheid een selectie gemaakt van recente of huidige gebruikers, met de toevoeging *en niet inmiddels gestopt*.⁶³ In de tabellen in A.2.2 *Middelengebruik* (pag. 96) is terug te vinden welk percentage inmiddels is gestopt en wordt bij tabellen gebaseerd op een selectie van recente of huidige gebruikers het betreffende aantal respondenten vermeld.

A.1.5 Frequentie

Gebruiksfrequentie van alcohol, tabak en cannabis, xTC-pillen, amfetamine en cocaïne wordt weergegeven in het (gemiddeld) aantal gebruiksdagen per jaar. Deze is berekend op basis van twee vragen:

Hoe vaak gebruik je [middel]?

- Antwoord = elke dag → geen vervolgvraag
- Antwoord = een (paar) keer per week → vervolgvraag: *Hoeveel dagen per week?*
- Antwoord = een (paar) keer per maand → vervolgvraag: *Hoeveel dagen per maand?*
- Antwoord = een (paar) keer per jaar → vervolgvraag: *Hoeveel dagen per jaar?*
- Antwoord = ik ben ermee gestopt → geen vervolgvraag

Bij dagelijkse gebruikers is het aantal gebruiksdagen per jaar gesteld op 365; bij wekelijkse gebruikers is het aantal gebruiksdagen per jaar berekend door het aantal dagen per week te vermenigvuldigd met 52; bij maandelijke gebruikers is het aantal gebruiksdagen per jaar berekend door het aantal dagen per maand te vermenigvuldigd met 12.

⁶³ Gebruikers die inmiddels zijn gestopt worden alleen bij de tabellen over vervolgvragen buiten beschouwing gelaten. Voor de prevalentiecijfers van recent en huidig gebruik (het percentage gebruikers de laatste 12 maanden en de laatste 4 weken) tellen gebruikers die inmiddels gestopt zijn wel mee.

Trendanalyses

Vorige Antenne surveys onder uitgaanders in Gooi en Vechtstreek bevatten voor tabak, alcohol en cannabis één frequentievraag met andere antwoordcategorieën. De verschillende meetmethoden zijn niet helemaal goed te vergelijken. De grootste gemene deler is een driedeling die voor trendanalyses volgens onderstaand schema is toegepast.

Dagelijks	Wekelijks	Incidenteel
Categorieën 2017 en 2018		
dagelijks	5-6 dagen per week 3-4 dagen per week 1-2 dagen per week	minder dan 1 dag per week
Categorieën 2022		
elke dag	een (paar) keer per week	een (paar) keer per maand een (paar) keer per jaar

Figuur VI.2: Driedeling gebruiksfrequentie alcohol, tabak en cannabis

A.1.6 Hoeveelheid

Informatie over gebruikshoeveelheden van alcohol, tabak en cannabis is afzonderlijk verzameld voor doordeweekse dagen, weekenddagen en speciale dagen (die niet samenhangen met de weekdag, zoals feest- of vakantiedagen).⁶⁴ Het aantal respondenten dat alleen op speciale dagen drinkt, rookt of blowt bleek relatief beperkt. Daarom is voor de gebruikshoeveelheden onderscheid gemaakt tussen doordeweekse dagen en vrije dagen (in het weekend of op speciale dagen).

Bij alcohol is de gebruikshoeveelheid niet expliciet gemeten in standaardglazen, maar er was wel een korte toelichting om alternatieve volumes (blikken, flessen) om te rekenen naar glazen.⁶⁵ Bij cannabis is de gebruikshoeveelheid in joints gemeten. Degenen die geen joints roken, maar cannabis op een andere wijze gebruiken (vaporizer, waterpijp, *edibles*, etc.) konden de vraag overslaan.

Gerapporteerde onwaarschijnlijk grote hoeveelheden zijn geïnterpreteerd als “veel” en daarom niet buiten beschouwing gelaten, maar afgekapt rond het 99ste percentiel. Hoeveelheden zijn daardoor voor de analyses gemaximeerd op 20 glazen alcohol, 40 sigaretten of shaggies, en 10 joints.⁶⁶

⁶⁴ Doordeweekse en weekenddagen zijn niet gespecificeerd. Over het algemeen worden zaterdag en zondag als weekenddagen aangeduid, maar de meeste mensen zeggen aan het einde van de vrijdagmiddag dat het weekend begint en in sommige culturen wordt de vrijdag(avond) ook tot het weekend gerekend. Het onderscheid moet vooral worden gezien als alternatief voor de lastig te beantwoorden vraag over gebruikshoeveelheid op een ‘gemiddelde’ dag.

⁶⁵ Een standaardglas is een wetenschappelijke maat voor 10 gram pure alcohol en vaak geen dagelijkse werkelijkheid (*Hoeveel alcohol zit er in een glas?*, alcoholinfo.nl).

⁶⁶ Deze maxima gelden ook voor gebruikshoeveelheden tijdens en na het uitgaan en zijn ten behoeve van trendanalyses ook voor gegevens van voorgaande edities van Antenne clubsurveys gehanteerd.

Trendanalyses

In voorgaande Antenne surveys onder uitgaanders werd geen onderscheid gemaakt tussen gebruikshoeveelheden op doordeweekse en vrije dagen. Daarom is voor trendanalyses de gemiddelde gebruikshoeveelheid van doordeweekse dagen en vrije dagen genomen. De hiervoor genoemde maximering van hoeveelheden is daarbij voor alle jaren gehanteerd.

A.1.7 Riskant gebruik

Bij alcohol, tabak en cannabis worden indicatoren voor riskant gebruik gerapporteerd. Er is bewust niet gekozen voor de term problematisch gebruik omdat de indicatoren uitsluitend zijn gebaseerd op frequenties en hoeveelheden, en in de vragenlijst geen informatie werd verzameld over ondervonden problemen. Alleen bij alcohol en tabak bestaan er (inter)nationale definities voor zwaar of overmatig gebruik op basis van frequentie en hoeveelheid:

- Zwaar drinken = één keer per week of vaker minimaal 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen alcohol op één dag⁶⁷
- Overmatig drinken = meer dan 14 (vrouwen) of 21 (mannen) glazen alcohol per week⁶⁷
- Zwaar roken = minstens 20 sigaretten per dag⁶⁸

Bij alcohol is (tevens) een overschrijding van geadviseerde maximale frequentie en hoeveelheid gehanteerd als indicator van riskant gebruik:

- Advies alcohol = maximaal één glas alcohol per dag en niet elke dag⁶⁹

Bij cannabis wordt sinds 1995 in Antenne een eigen definitie gehanteerd:

- Riskant blowen = dagelijks blowen (ongeacht hoeveelheid) of een paar keer per week meer dan één joint blowen

Net als voor cannabis, bestaan er voor medicijnen, gamen, gokken en overige drugs geen (inter)nationale standaardmaten of adviezen met betrekking tot frequentie of hoeveelheid van gebruik. Weliswaar zijn er meerdere diagnostische vragenlijsten en screeners voor problematisch gebruik of afhankelijkheid, maar geen van die instrumenten hanteert een afkappunt voor frequentie of hoeveelheid. Bij overige drugs moet alle gebruik als riskant worden gezien.

⁶⁷ Bron: Trimbos-instituut, *Cijfers alcohol*.

⁶⁸ Geoperationaliseerd als dagelijks roken en gemiddeld (van gebruikshoeveelheid doordeweeks en weekend) minimaal 20 per dag. Bron: Reep-van den Bergh CMM, Harteloh PPM & Croes EA (2017) [Doodsoorzaak nr. 1 bij jonge Nederlanders: de sigaret](#), *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 161: D1991.

⁶⁹ Bron: Voedingscentrum, *Encyclopedie, Alcohol (bier, wijn en sterke drank)*.

A.1.8 Analyse

Gehanteerde statistische verschiltoetsen bij vergelijkingen van *percentages* zijn Chi-kwadraat of Fisher's Exact, en bij vergelijkingen van *gemiddelden* T-test of Anova. In de tabellen wordt niet de exacte p-waarde van de uitkomst van deze toetsen vermeld, maar is de significantie aangegeven met onderstaande symbolen.

<i>n.s.</i>	<i>geen significant verschil</i>
*	< .05
**	< .01
***	< .005
****	< .001

Figuur VI.3: Verschillen (p-waarden)

Bij gemiddelden wordt in de tabellen tevens de mediaan weergegeven (het 'middelste' getal waar de helft onder en de helft boven scoort). Bij kleine aantallen, extreme uitschieters en scheve verdelingen is de mediaan meer valide dan het gemiddelde.

A.2 Tabellen survey uitgaanders 2022

A.2.1 Uitgaanders

Tabel A.1 *gender en leeftijd*

	TOTAAL (n = 107)
gender	
man	58.9%
vrouw	38.3%
anders	2.8%
leeftijd	
16-19 jaar	42.1%
20-24 jaar	29.9%
25+ jaar	28.0%
gemiddeld (sd)	22.8 (7.1)
mediaan	21

Tabel A.2 *identiteit, achtergrond en woonplaats*

	TOTAAL (n = 107)
achtergrond⁷⁰	
Nederlands	86.9%
overig Europees	3.7%
klassieke migratielanden	7.5%
anders	1.9%
woonplaats	
Gooi en Vechtstreek	73.8%
(Hilversum)	(52.3%)
(Blaricum)	(1.9%)
(Eemnes)	(1.9%)
(Gooise Meren)	(4.7%)
(Huizen)	(4.7%)
(Laren)	(5.6%)
(Wijdmeren)	(2.8%)
elders	26.2%

⁷⁰ Zelf-gerapporteerde (familie)achtergrond of afkomst. Zie A.1.3 *Achtergrond* (pag. 91)..

Tabel A.3 *opleiding en werk*

	TOTAAL (n = 107)
hoogst behaalde diploma	
basis/vmbo	29.9%
havo/vwo	24.3%
mbo	27.1%
hbo/universiteit	18.7%
huidige opleiding	
geen	43.0%
vmbo/havo/vwo	11.2%
mbo	25.2%
hbo/universiteit	20.6%
opleidingsniveau⁷¹	
basis/vmbo/havo/vwo	29.9%
mbo	36.4%
hbo/universiteit	33.6%
betaalde (bij)baan	
geen	15.0%
minder dan 12 uur p.w.	25.2%
12-35 uur p.w.	27.1%
minimaal 36 uur p.w.	32.7%
bezigheid⁷²	
studerend	57.0%
werkend	39.3%
werkloos	3.7%

A.2.2 Middelengebruik

Tabel A.4 *alcohol*

	TOTAAL (n = 107)
prevalentie	
ooit	97.2%
laatste 12 maanden	95.3%
laatste 4 weken	93.5%
startleeftijd	
gemiddeld (sd)	15.5 (2.4)
mediaan	14
frequentie (laatste 12 maanden)	
elke dag	11.2%
een (paar) keer per week	53.3%
een (paar) keer per maand	26.2%
een (paar) keer per jaar	1.9%
gestopt	2.8%
n.v.t.	4.7%

Tabel A.5 *alcohol naar gender en leeftijd*

	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken	elke dag
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
man (n = 63)	96.8%	95.2%	92.1%	9.5%
vrouw (n = 41)	97.6%	95.1%	95.1%	14.6%
leeftijd	<i>n.s.</i>	*	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
16-19 jaar (n = 45)	93.3%	88.9%	88.9%	13.3%
20-24 jaar (n = 32)	100%	100%	93.8%	6.3%
25+ jaar (n = 30)	100%	100%	100%	13.3%

⁷¹ Huidige opleiding of (indien momenteel geen opleiding volgend) hoogste afgeronde opleiding.

⁷² Studerend = volgt momenteel een opleiding, eventueel met bijbaan; werkend = volgt momenteel geen opleiding en heeft betaald werk; werkloos = volgt momenteel geen opleiding en heeft geen betaald werk.

Tabel A.6 frequentie en hoeveelheid alcohol
Huidige drinkers (laatste 4 weken en niet inmiddels gestopt)

	huidige drinkers (n = 98)
frequentie	
elke dag	12.2%
een (paar) keer per week	58.2%
een (paar) keer per maand	28.6%
een (paar) keer per jaar	1.0%
dagen per jaar	
gemiddeld (sd)	148.7 (104.3)
mediaan	104
doordeweeks, weekend of speciale dagen	
doordeweeks + weekend	35.7%
alleen doordeweeks	5.1%
alleen weekend	56.1%
alleen speciale dagen	3.1%
hoeveelheid doordeweekse dag (n = 40)	
maximaal 1 glas	4.1%
2-4 glazen	24.5%
5-9 glazen	6.1%
minimaal 10 glazen	6.1%
gemiddeld (sd)	4.4 (2.9)
mediaan	4
hoeveelheid vrije dag (weekend of speciale dag, n = 93)	
maximaal 1 glas	1.1%
2-4 glazen	23.7%
5-9 glazen	40.9%
minimaal 10 glazen	34.4%
gemiddeld (sd)	8.2 (4.7)
mediaan	8
indicatie riskant gebruik (meerdere mogelijk)	
meer dan geadviseerd ⁷³	99.0%
vaker dan geadviseerd ⁷⁴	12.2%
overmatige drinker ⁷⁵	20.8%
zware drinker ⁷⁶	55.2%
willen stoppen/minderen	23.5%

Tabel A.7 frequentie en hoeveelheid alcohol naar gender en leeftijd
Huidige drinkers (laatste 4 weken en niet inmiddels gestopt)

	gem. aantal dagen per jaar (sd)	drinkt (ook) doordeweeks	gem. hoeveelheid doordeweeks (sd)	gem. hoeveelheid vrije dag (sd)
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
man (n = 58)	139.3 (101.5)	41.4%	4.0 (2.4)	8.9 (5.1)
vrouw (n = 38)	163.2 (109.9)	39.5%	5.1 (3.6)	7.3 (3.6)
leeftijd	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
16-19 jaar (n = 39)	145.8 (112.3)	30.8%	5.1 (3.8)	8.4 (5.3)
20-24 jaar (n = 29)	149.4 (89.2)	51.7%	3.4 (2.1)	8.8 (4.5)
25+ jaar (n = 30)	151.8 (110.1)	43.3%	4.8 (2.5)	7.5 (4.0)

⁷³ Meer dan één glas alcohol per dag. Bron: Voedingscentrum, *Encyclopedie, Alcohol (bier, wijn en sterke drank)*.

⁷⁴ Elke dag alcohol drinken. Bron: Voedingscentrum, *Encyclopedie, Alcohol (bier, wijn en sterke drank)*.

⁷⁵ Meer dan 14 (vrouwen) of 21 (mannen) glazen alcohol per week. Bron: Trimbos-instituut, *Cijfers alcohol*.

⁷⁶ Eén keer per week of vaker minimaal 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen alcohol op één dag. Bron: Trimbos-instituut, *Cijfers alcohol*.

Tabel A.8 tabak

	TOTAAL (n = 107)
prevalentie	
ooit	83.2%
laatste 12 maanden	72.0%
laatste 4 weken	67.3%
startleeftijd	
gemiddeld (sd)	15.3 (2.3)
mediaan	15
frequentie (laatste 12 maanden)	
elke dag	44.9%
een (paar) keer per week	14.0%
een (paar) keer per maand	7.5%
een (paar) keer per jaar	2.8%
gestopt	2.8%
n.v.t.	28.0%

Tabel A.9 tabak naar gender en leeftijd

	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken	elke dag
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
man (n = 63)	85.7%	73.0%	66.7%	46.0%
vrouw (n = 41)	80.5%	70.7%	68.3%	41.5%
leeftijd	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
16-19 jaar (n = 45)	75.6%	71.1%	66.7%	48.9%
20-24 jaar (n = 32)	90.6%	81.3%	75.0%	40.6%
25+ jaar (n = 30)	86.7%	63.3%	60.0%	43.3%

Tabel A.10 frequentie en hoeveelheid tabak

Huidige rokers (laatste 4 weken en niet inmiddels gestopt)

	huidige rokers (n = 71)
frequentie	
elke dag	67.6%
een (paar) keer per week	21.1%
een (paar) keer per maand	11.3%
een (paar) keer per jaar	0%
dagen per jaar	
gemiddeld (sd)	285.2 (122.0)
mediaan	365
doordeweeks, weekend of speciale dagen	
doordeweeks + weekend	50.7%
alleen doordeweeks	25.4%
alleen weekend	19.7%
alleen speciale dagen	4.2%
hoeveelheid doordeweekse dag (n = 54)	
maximaal 1 sigaret	5.6%
2-4 sigaretten	22.2%
5-9 sigaretten	20.4%
minimaal 10 sigaretten	51.9%
gemiddeld (sd)	11.5 (9.7)
mediaan	10
hoeveelheid vrije dag (weekend of speciale dag, n = 53)	
maximaal 1 sigaret	7.5%
2-4 sigaretten	17.0%
5-9 sigaretten	20.8%
minimaal 10 sigaretten	54.7%
gemiddeld (sd)	13.0 (10.8)
mediaan	10
indicatie riskant gebruik (meerdere mogelijk)	
zware roker ⁷⁷	25.4%
willen stoppen/minderen	38.0%

Tabel A.11 frequentie en hoeveelheid tabak naar gender en leeftijd

Huidige rokers (laatste 4 weken en niet inmiddels gestopt)

	gem. aantal dagen per jaar (sd)	rookt (ook) doordeweeks	gem. hoeveelheid doordeweeks (sd)	gem. hoeveelheid vrije dag (sd)
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
man (n = 41)	292.5 (119.9)	75.6%	12.5 (10.1)	13.0 (11.5)
vrouw (n = 28)	268.8 (128.3)	75.0%	10.1 (9.4)	13.2 (10.3)
leeftijd	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
16-19 jaar (n = 30)	297.4 (117.3)	86.7%	10.3 (10.5)	11.9 (10.9)
20-24 jaar (n = 23)	267.3 (125.4)	60.9%	15.2 (9.1)	17.0 (13.1)
25+ jaar (n = 18)	287.6 (129.5)	77.8%	10.1 (8.0)	9.4 (5.5)

Tabel A.12 vape, shishapen, waterpijp en snus

	TOTAAL (n = 107)
laatste 12 maanden (meerdere mogelijk)	
vape	38.3%
<i>(waarvan ook gewone sigaretten)</i>	<i>(36.4%)</i>
shishapen met een smaakje	15.9%
<i>(waarvan ook gewone sigaretten)</i>	<i>(15.0%)</i>
waterpijp met tabak	17.8%
<i>(waarvan ook gewone sigaretten)</i>	<i>(16.8%)</i>
snus (nicotinepoeder)	12.1%
<i>(waarvan ook gewone sigaretten)</i>	<i>(10.3%)</i>

⁷⁷ Minimaal 20 sigaretten per dag. Bron: Reep-van den Bergh CMM, Harteloh PPM & Croes EA (2017)

Doodsoorzaak nr. 1 bij jonge Nederlanders: de sigaret, *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 161: D1991.

Tabel A.13 cannabis

	TOTAAL (n = 107)
prevalentie	
ooit	81.3%
laatste 12 maanden	63.6%
laatste 4 weken	42.1%
startleeftijd	
gemiddeld (sd)	16.2 (3.5)
mediaan	16
frequentie (laatste 12 maanden)	
elke dag	12.1%
een (paar) keer per week	13.1%
een (paar) keer per maand	11.2%
een (paar) keer per jaar	16.8%
gestopt	10.3%
n.v.t.	36.4%

Tabel A.14 cannabis naar gender en leeftijd

	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken	elke dag
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
man (n = 63)	82.5%	66.7%	46.0%	11.1%
vrouw (n = 41)	78.0%	58.5%	36.6%	14.6%
leeftijd	**	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
16-19 jaar (n = 45)	68.9%	62.2%	51.1%	13.3%
20-24 jaar (n = 32)	96.9%	78.1%	43.8%	9.4%
25+ jaar (n = 30)	83.3%	50.0%	26.7%	13.3%

Tabel A.15 frequentie en hoeveelheid cannabis

Huidige blowers (laatste 4 weken en niet inmiddels gestopt)

	huidige blowers (n = 40)
frequentie	
elke dag	32.5%
een (paar) keer per week	35.0%
een (paar) keer per maand	22.5%
een (paar) keer per jaar	10.0%
dagen per jaar	
gemiddeld (sd)	176.2 (147.5)
mediaan	156
doordeweeks, weekend of speciale dagen	
doordeweeks + weekend	42.5%
alleen doordeweeks	7.5%
alleen weekend	42.5%
alleen speciale dagen	7.5%
hoeveelheid doordeweekse dag (n = 20)	
maximaal 1 joint	15.0%
2-4 joints	50.0%
minimaal 5 joints	35.0%
gemiddeld (sd)	4.0 (2.8)
mediaan	3
hoeveelheid vrije dag (weekend of speciale dag, n = 37)	
maximaal 1 joint	35.1%
2-4 joints	37.8%
minimaal 5 joints	27.0%
gemiddeld (sd)	3.3 (3.0)
mediaan	2
indicatie riskant gebruik (meerdere mogelijk)	
riskante blower ⁷⁸	60.0%
willen stoppen/minderen	17.5%

⁷⁸ Dagelijks blowen (ongeacht hoeveelheid) of een paar keer per week meer dan één joint blowen. Deze definitie wordt (bij gebrek aan standaardmaten of adviezen) sinds 1995 in Antenne gehanteerd.

Tabel A.16 xTC-pillen

	TOTAAL (n = 107)
prevalentie	
ooit	51.4%
laatste 12 maanden	36.4%
laatste 4 weken	16.8%
startleeftijd	
gemiddeld (sd)	18.1 (3.2)
mediaan	18
frequentie (laatste 12 maanden)	
elke dag	0%
een (paar) keer per week	4.7%
een (paar) keer per maand	8.4%
een (paar) keer per jaar	23.4%
n.v.t.	63.6%
Recente gebruikers (laatste 12 maanden)	
	recente gebruikers (n = 39)
frequentie	
elke dag	0%
een (paar) keer per week	12.8%
een (paar) keer per maand	23.1%
een (paar) keer per jaar	64.1%
frequentie (dagen per jaar)	
gemiddeld (sd)	26.1 (46.6)
mediaan	7
indicatie riskant gebruik willen stoppen/minderen	10.3%

Tabel A.17 prevalentie xTC-pillen naar gender en leeftijd

	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
man (n = 63)	54.0%	42.9%	15.9%
vrouw (n = 41)	48.8%	26.8%	19.5%
leeftijd	*	*	*
16-19 jaar (n = 45)	37.8%	26.7%	15.6%
20-24 jaar (n = 32)	68.8%	56.3%	31.3%
25+ jaar (n = 30)	53.3%	30.0%	3.3%

Tabel A.18 MDMA-poeder

	TOTAAL (n = 107)
prevalentie	
ooit	42.1%
laatste 12 maanden	23.4%
laatste 4 weken	11.2%

Tabel A.19 prevalentie MDMA-poeder naar gender en leeftijd

	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
man (n = 63)	41.3%	23.8%	9.5%
vrouw (n = 41)	43.9%	22.0%	12.2%
leeftijd	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	*
16-19 jaar (n = 45)	31.1%	20.0%	6.7%
20-24 jaar (n = 32)	56.3%	37.5%	25.0%
25+ jaar (n = 30)	43.3%	13.3%	3.3%

Tabel A.20 cocaïne

	TOTAAL (n = 107)
prevalentie	
ooit	43.0%
laatste 12 maanden	34.6%
laatste 4 weken	23.4%
startleeftijd	
gemiddeld (sd)	19.9 (4.8)
mediaan	19
frequentie (laatste 12 maanden)	
elke dag	2.8%
een (paar) keer per week	1.9%
een (paar) keer per maand	9.3%
een (paar) keer per jaar	20.6%
n.v.t.	65.4%
Recente gebruikers (laatste 12 maanden)	
	recente gebruikers (n = 37)
frequentie	
elke dag	8.1%
een (paar) keer per week	5.4%
een (paar) keer per maand	27.0%
een (paar) keer per jaar	59.5%
frequentie (dagen per jaar)	
gemiddeld (sd)	50.7 (105.2)
mediaan	8
indicatie riskant gebruik	
willen stoppen/minderen	13.5%

Tabel A.21 prevalentie cocaïne naar gender en leeftijd

	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
man (n = 63)	42.9%	36.5%	23.8%
vrouw (n = 41)	39.0%	31.7%	22.0%
leeftijd	***	**	*
16-19 jaar (n = 45)	22.2%	17.8%	8.9%
20-24 jaar (n = 32)	56.3%	43.8%	34.4%
25+ jaar (n = 30)	60.0%	50.0%	33.3%

Tabel A.22 amfetamine

	TOTAAL (n = 107)
prevalentie	
ooit	33.6%
laatste 12 maanden	22.4%
laatste 4 weken	10.3%
startleeftijd	
gemiddeld (sd)	19.6 (4.1)
mediaan	18
frequentie (laatste 12 maanden)	
elke dag	2.8%
een (paar) keer per week	3.7%
een (paar) keer per maand	3.7%
een (paar) keer per jaar	12.1%
n.v.t.	77.6%
Recente gebruikers (laatste 12 maanden)	
	recente gebruikers (n = 24)
frequentie	
elke dag	12.5%
een (paar) keer per week	16.7%
een (paar) keer per maand	16.7%
een (paar) keer per jaar	54.2%
frequentie (dagen per jaar)	
gemiddeld (sd)	71.9 (121.0)
mediaan	8
indicatie riskant gebruik	
willen stoppen/minderen	16.7%

Tabel A.23 prevalentie amfetamine naar gender en leeftijd

	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
man (n = 63)	36.5%	22.2%	11.1%
vrouw (n = 41)	29.3%	22.0%	7.3%
leeftijd	**	*	<i>n.s.</i>
16-19 jaar (n = 45)	15.6%	13.3%	6.7%
20-24 jaar (n = 32)	46.9%	37.5%	21.9%
25+ jaar (n = 30)	46.7%	20.0%	3.3%

Tabel A.24 2c-B, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB

	2c-B	3-MMC/4-MMC	4-FA	5-APB/6-APB
prevalentie				
ooit	31.8%	32.7%	15.0%	5.6%
laatste 12 maanden	14.0%	21.5%	7.5%	0.9%
laatste 4 weken	5.6%	15.0%	5.6%	0.9%

Tabel A.25 prevalentie 2c-B, 3-MMC/4-MMC en 4-FA naar gender en leeftijd

	2c-B		3-MMC/4-MMC		4-FA
	ooit	laatste 12 maanden	ooit	laatste 12 maanden	ooit
gender	<i>n.s.</i>	*	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
man (n = 63)	36.5%	20.6%	28.6%	19.0%	12.7%
vrouw (n = 41)	24.4%	4.9%	36.6%	26.8%	17.1%
leeftijd	*	<i>n.s.</i>	*	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
16-19 jaar (n = 45)	20.0%	8.9%	22.2%	15.6%	13.3%
20-24 jaar (n = 32)	50.0%	25.0%	50.0%	31.3%	21.9%
25+ jaar (n = 30)	30.0%	10.0%	30.0%	20.0%	10.0%

Tabel A.26 lachgas, ketamine, GHB en lean

	lachgas	ketamine	ghb	lean
prevalentie				
ooit	43.9%	34.6%	18.7%	6.5%
laatste 12 maanden	13.1%	16.8%	8.4%	1.9%
laatste 4 weken	7.5%	12.1%	3.7%	0.9%

Tabel A.27 prevalentie lachgas, ketamine en GHB naar gender en leeftijd

	lachgas		ketamine		GHB
	ooit	laatste 12 maanden	ooit	laatste 12 maanden	ooit
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
man (n = 63)	42.9%	12.7%	34.9%	17.5%	15.9%
vrouw (n = 41)	46.3%	14.6%	34.1%	17.1%	19.5%
leeftijd	****	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	*	<i>n.s.</i>
16-19 jaar (n = 45)	24.4%	8.9%	24.4%	15.6%	13.3%
20-24 jaar (n = 32)	68.8%	21.9%	50.0%	31.3%	21.9%
25+ jaar (n = 30)	46.7%	10.0%	33.3%	3.3%	23.3%

Tabel A.28 paddo's, LSD en DMT

	paddo's	LSD	DMT
prevalentie			
ooit	35.5%	18.7%	9.3%
laatste 12 maanden	15.9%	7.5%	0.9%
laatste 4 weken	4.7%	3.7%	0%

Tabel A.29 prevalentie paddo's en LSD naar gender en leeftijd

	paddo's		LSD
	ooit	laatste 12 maanden	ooit
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
man (n = 63)	38.1%	17.5%	19.0%
vrouw (n = 41)	29.3%	14.6%	14.6%
leeftijd	***	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
16-19 jaar (n = 45)	17.8%	8.9%	8.9%
20-24 jaar (n = 32)	53.1%	21.9%	28.1%
25+ jaar (n = 30)	43.3%	20.0%	23.3%

Tabel A.30 heroïne, crack en methamfetamine

	heroïne	crack	methamfetamine
prevalentie			
ooit	3.7%	7.5%	5.6%
laatste 12 maanden	0.9%	0.9%	0.9%
laatste 4 weken	0%	0.9%	0.9%

Tabel A.31 medicijnen

	met recept	zonder recept	TOTAAL (n = 107) met en/of zonder
prevalentie (laatste 12 maanden)			
ADHD-medicatie	13.1%	9.3%	22.4%
slaap- of kalmeringsmiddelen	6.5%	5.6%	12.1%
zware pijnstillers	2.8%	2.8%	5.6%
antidepressiva	6.5%	0%	6.5%

Tabel A.32 gokken

	TOTAAL (n = 107)
prevalentie (laatste 12 maanden)	
gokken online	18.7%
gokken offline	11.2%
gokken totaal (online en/of offline)	25.2%
Recente gokkers (laatste 12 maanden)	
	recente gokkers totaal (n = 27)
uitgave ⁷⁹	
gemiddeld (sd)	€1.049 (2670)
mediaan	€50

Tabel A.33 prevalentie gokken naar gender en leeftijd

	online laatste 12 maanden	offline laatste 12 maanden	totaal laatste 12 maanden
gender	*	<i>n.s.</i>	*
man (n = 63)	27.0%	12.7%	31.7%
vrouw (n = 41)	7.3%	7.3%	14.6%
leeftijd	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
16-19 jaar (n = 45)	22.2%	8.9%	26.7%
20-24 jaar (n = 32)	21.9%	15.6%	31.3%
25+ jaar (n = 30)	10.0%	10.0%	16.7%

A.2.3 Uitgaan

Tabel A.34 uitgaan algemeen

	TOTAAL (n = 107)
frequentie (laatste 4 weken)	
1 keer	15.9%
2-3 keer	27.6%
4-9 keer	46.7%
10 keer of vaker	9.5%
gemiddeld (sd)	4.8 (3.7)
mediaan	4
uitgaansgelegenheden (laatste 4 weken)	
café, kroeg of bar	87.9%
discotheek of club	65.4%
optreden/concert van een artiest/band	34.6%
klein indoor feest/festival (minder dan 5.000 bezoekers)	22.4%
klein openlucht feest/festival (minder dan 5.000 bezoekers)	15.9%
groot indoor feest/festival (meer dan 5.000 bezoekers)	20.6%
groot openlucht feest/festival (meer dan 5.000 bezoekers)	17.8%
door vrienden georganiseerd feest	49.5%
(illegale) rave	16.8%

⁷⁹ Totale uitgave (online en offline) laatste 12 maanden. Degenen die rapporteren uitsluitend gratis gokspelletjes te spelen (n = 1) buiten beschouwing gelaten.

Tabel A.35 onveiligheid in uitgaansgelegenheden

	⁸⁰ bezoekers van gelegenheden	TOTAAL (n = 107)
onveilig gevoeld (laatste 4 weken)		
café, kroeg of bar (<i>n</i> = 94)	9.6%	8.4%
discotheek of club (<i>n</i> = 70)	28.6%	18.7%
optreden/concert van een artiest/band (<i>n</i> = 37)	2.7%	0.9%
klein indoor feest/festival (minder dan 5.000 bezoekers) (<i>n</i> = 24)	0%	0%
klein openlucht feest/festival (minder dan 5.000 bezoekers) (<i>n</i> = 17)	0%	0%
groot indoor feest/festival (meer dan 5.000 bezoekers) (<i>n</i> = 22)	4.5%	0.9%
groot openlucht feest/festival (meer dan 5.000 bezoekers) (<i>n</i> = 19)	5.3%	0.9%
door vrienden georganiseerd feest (<i>n</i> = 53)	7.5%	3.7%
(illegale) rave (<i>n</i> = 18)	5.6%	5.6%

Tabel A.36 dronkenschap en uitgaan

	TOTAAL (n = 107)
dronken tijdens het uitgaan i.h.a.	
nooit	7.5%
zelden	14.2%
soms	28.3%
vaak	25.5%
altijd	24.5%
indien dronken, alcohol krijgen aan de bar	
n.v.t. (nooit dronken tijdens uitgaan)	7.6%
nooit	3.8%
zelden	2.9%
soms	8.6%
vaak	21.0%
altijd	56.2%
indien dronken, café of club binnenkomen	
n.v.t. (nooit dronken tijdens uitgaan)	7.6%
nooit	7.6%
zelden	3.8%
soms	7.6%
vaak	21.0%
altijd	52.4%
indien dronken, weggestuurd worden uit café of club	
n.v.t. (nooit dronken tijdens uitgaan)	7.6%
nooit	62.9%
zelden	17.1%
soms	5.7%
vaak	1.0%
altijd	5.7%

⁸⁰ Percentages in deze kolom hebben betrekking op degenen die de betreffende uitgaansgelegenheden de laatste 4 weken hebben bezocht. Aantallen zijn cursief vermeld bij de uitgaansgelegenheden.

Tabel A.37 mening over regels rond dronkenschap en uitgaan

	TOTAAL (n = 107)
Horecapersoneel mag niet doorschenken aan dronken uitgaanders	
helemaal mee oneens	17.5%
mee oneens	10.7%
neutraal	17.5%
mee eens	26.2%
helemaal mee eens	28.2%
Horecapersoneel moet dronken uitgaanders de toegang weigeren	
helemaal mee oneens	16.5%
mee oneens	15.5%
neutraal	24.3%
mee eens	25.2%
helemaal mee eens	18.4%
Horecapersoneel moet dronken uitgaanders verwijderen	
helemaal mee oneens	19.4%
mee oneens	16.5%
neutraal	31.1%
mee eens	16.5%
helemaal mee eens	16.5%

Tabel A.38 tijdens en na het uitgaan⁸¹

	TOTAAL (n = 35)
uitgaanstijd	
gemiddeld (sd)	5.4 (3.3)
mediaan	5
drank en/of drugs tijdens uitgaan⁸²	
nuchter	2.9%
drinker	62.9%
blower	17.1%
pepper	17.1%
verkeersdeelname na uitgaan⁸³	
lopend of laten vervoeren (OV, meerijden, taxi/über)	31.4%
gefietst	62.9%
motorvoertuig (auto/brommer/scooter) bestuurd	5.7%
drank en/of drugs na uitgaan⁸²	
nuchter	54.3%
drinker	11.4%
blower	17.1%
pepper	17.1%

⁸¹ Tijdens de extra veldwerkkronde voorjaar 2023 werd de online vragenlijst ter plekke afgenomen en zijn deze vragen achterwege gelaten omdat de uitgaansavond/-nacht nog gaande was.

⁸² Nuchteren gebruikten geen alcohol, cannabis of andere drugs; drinkers dronken alcohol (maar gebruikten geen cannabis of andere drugs); blowers gebruikten (ook) cannabis (maar gebruikten geen andere drugs); peppers gebruikten (ook) andere drugs.

⁸³ Elkaar uitsluitende categorieën. Fietsers kunnen ook gelopen hebben en automobilisten ook gefietst, maar niet vice versa.

A.3 Tabellen trends 2017-2018-2022

Tabel A.39 achtergrondkenmerken

	2017 (n = 155)	2018 (n = 184)	2022 (n = 107)	p '18-'22
gender⁸⁴				
man	51.0%	54.9%	58.9%	<i>n.s.</i>
vrouw	49.0%	45.1%	38.3%	
anders	0%	0%	2.8%	
leeftijd				
16-19 jaar ⁸⁵	37.4%	24.5%	42.1%	**
20-24 jaar	42.6%	40.2%	29.9%	
25+ jaar	20.0%	35.3%	28.0%	
gemiddeld (sd)	21.4 (4.7)	23.8 (5.8)	22.8 (7.1)	
mediaan	21	22	21	
achtergrond⁸⁶				
Nederlands	80.6%	82.6%	86.9%	<i>n.s.</i>
anders	19.4%	17.4%	13.1%	
woonplaats				
Hilversum	63.2%	55.4%	52.3%	*
elders in Gooi en Vechtstreek	18.7%	29.9%	21.5%	
buiten de regio	18.1%	14.7%	26.2%	
opleidingsniveau⁸⁷				
basis/vmbo/havo/vwo	19.4%	13.6%	29.9%	****
mbo	23.9%	19.6%	36.4%	
hbo/universiteit	56.8%	66.8%	33.6%	
bezigheid⁸⁸				
studerend	74.8%	64.1%	57.0%	<i>n.s.</i>
werkend	22.6%	34.2%	39.3%	
werkloos	2.6%	1.6%	3.7%	
uitgaan laatste 4 weken⁸⁹				<i>n.s.</i>
minimaal 4 keer	48.1%	60.7%	56.2%	<i>n.s.</i>
café, kroeg of bar	92.2%	92.9%	87.9%	<i>n.s.</i>
discotheek of club	86.3%	53.0%	65.4%	*
festival	69.9%	28.4%	29.0%	<i>n.s.</i>

⁸⁴ De categorie 'anders' buiten beschouwing gelaten bij de vergelijking 2018-2022..

⁸⁵ Inclusief enkele 15-jarigen die in 2017 (voor de invoering van de AVG) deelnamen.

⁸⁶ Tot en met 2018 bepaald aan de hand van geboorteland. Zie *A Bijlage survey* (pag. 86) in *VI Bijlagen*.

⁸⁷ Huidige opleiding of (indien momenteel geen opleiding volgend) hoogste afgeronde opleiding.

⁸⁸ Studerend = volgt momenteel een opleiding, eventueel met bijbaan; werkend = volgt momenteel geen opleiding en heeft betaald werk; werkloos = volgt momenteel geen opleiding en heeft geen betaald werk. Laatste categorie buiten beschouwing gelaten bij de vergelijking 2018-2022.

⁸⁹ In 2017 werd gevraagd naar uitgaansgelegenheden in het afgelopen jaar. Percentages zijn daarom veel hoger en niet goed vergelijkbaar.

Tabel A.40 alcohol

	2017 (n = 155)	2018 (n = 184)	2022 (n = 107)	p '18-'22
prevalentie				
ooit	99.4%	99.5%	97.2%	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	98.7%	99.5%	95.3%	*
laatste 4 weken	95.5%	99.5%	93.5%	***
elke dag	1.3%	11.4%	11.2%	<i>n.s.</i>
Recente drinkers (laatste 4 weken)⁹⁰				
	(n = 148)	(n = 183)	(n = 98)	
frequentie				
dagelijks	1.4%	10.5%	12.2%	****
wekelijks	72.8%	77.3%	58.2%	
incidenteel	25.9%	12.2%	29.6%	
hoeveelheid				
gem. per dag (sd)	6.2 (3.9)	5.7 (3.5)	7.2 (4.0)	****
mediaan	6	5	7	

Tabel A.41 tabak

	2017 (n = 155)	2018 (n = 184)	2022 (n = 107)	p '18-'22
prevalentie				
ooit	84.5%	87.0%	83.2%	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	74.8%	72.3%	72.0%	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	65.8%	60.9%	67.3%	<i>n.s.</i>
elke dag	31.0%	32.6%	44.9%	*
Recente rokers (laatste 4 weken)				
	(n = 102)	(n = 112)	(n = 71)	
frequentie				
dagelijks	47.1%	53.2%	67.6%	<i>n.s.</i>
wekelijks	27.5%	23.4%	21.1%	
incidenteel	25.5%	23.4%	11.3%	
hoeveelheid				
gem. per dag (sd)	9.0 (9.4)	11.6 (12.6)	11.6 (9.8)	<i>n.s.</i>
mediaan	6	7	9	

Tabel A.42 cannabis

	2017 (n = 155)	2018 (n = 184)	2022 (n = 107)	p '18-'22
prevalentie				
ooit	82.6%	84.2%	81.3%	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	60.0%	59.2%	63.6%	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	30.3%	32.6%	42.1%	<i>n.s.</i>
elke dag	1.3%	3.3%	12.1%	***
Recente blowers (laatste 4 weken)				
	(n = 47)	(n = 60)	(n = 40)	
frequentie				
dagelijks	4.3%	8.5%	32.5%	****
wekelijks	31.9%	23.7%	35.0%	
incidenteel	63.8%	67.8%	32.5%	
hoeveelheid				
gem. per dag (sd)	1.3 (0.8)	1.3 (0.9)	3.2 (2.7)	****
mediaan	1	1	2	

⁹⁰ Frequentie en hoeveelheid zijn op verschillende manieren gemeten. Zie A Bijlage survey (pag. 86) in VI Bijlagen.

Tabel A.43 xTC-pillen

	2017 (n = 155)	2018 (n = 184)	2022 (n = 107)	p '18-'22
prevalentie				
ooit	38.7%	46.7%	51.4%	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	30.3%	32.6%	36.4%	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	18.7%	14.1%	16.8%	<i>n.s.</i>
Recente gebruikers (laatste 12 maanden)				
	(n = 29)	(n = 26)	(n = 18)	
frequentie				
gem. aantal dagen per jaar (sd)	9.5 (22.4)	4.6 (5.1)	26.1 (46.6)	**
mediaan	4	3	7	***

Tabel A.44 MDMA-poeder

	2017 (n = 155)	2018 (n = 184)	2022 (n = 107)	p '18-'22
prevalentie				
ooit	21.9%	33.2%	42.1%	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	16.1%	20.7%	23.4%	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	5.2%	5.4%	11.2%	<i>n.s.</i>

Tabel A.45 cocaïne

	2017 (n = 155)	2018 (n = 184)	2022 (n = 107)	p '18-'22
prevalentie				
ooit	22.6%	31.0%	43.0%	*
laatste 12 maanden	19.4%	21.2%	34.6%	*
laatste 4 weken	9.0%	8.2%	23.4%	****
Recente gebruikers (laatste 12 maanden)				
	(n = 14)	(n = 15)	(n = 25)	
frequentie				
gem. aantal dagen per jaar (sd)	17.7 (39.2)	20.6 (52.7)	50.7 (105.2)	<i>n.s.</i>
mediaan	5	4	8	<i>n.s.</i>

Tabel A.46 amfetamine

	2017 (n = 155)	2018 (n = 184)	2022 (n = 107)	p '18-'22
prevalentie				
ooit	24.5%	25.5%	33.6%	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	19.4%	15.2%	22.4%	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	7.1%	5.4%	10.3%	<i>n.s.</i>
Recente gebruikers (laatste 12 maanden)				
	(n = 11)	(n = 10)	(n = 11)	
frequentie				
gem. aantal dagen per jaar (sd)	6.9 (12.0)	5.6 (9.0)	71.9 (121.0)	*
mediaan	3	3	8	*

Tabel A.47 2C-B, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB

	2017 (n = 155)	2018 (n = 184)	2022 (n = 107)	p '18-'22
2C-B				
ooit	14.2%	11.4%	31.8%	****
laatste 12 maanden	11.6%	6.5%	14.0%	*
laatste 4 weken	3.2%	2.7%	5.6%	<i>n.s.</i>
3-MMC/4-MMC				
ooit	2.6%	3.3%	32.7%	****
laatste 12 maanden	1.9%	1.1%	21.5%	****
laatste 4 weken	1.3%	0%	15.0%	****
4-FA				
ooit	21.9%	12.5%	15.0%	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	11.6%	5.4%	7.5%	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	0.6%	1.6%	5.6%	<i>n.s.</i>
5-APB/6-APB				
ooit	0.6%	1.1%	5.6%	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	0.6%	0%	0.9%	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	0%	0%	0.9%	<i>n.s.</i>

Tabel A.48 lachgas, ketamine en GHB

	2017 (n = 155)	2018 (n = 184)	2022 (n = 107)	p '18-'22
lachgas				
ooit	51.0%	54.3%	43.9%	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	36.8%	35.9%	13.1%	****
laatste 4 weken	12.9%	12.0%	7.5%	<i>n.s.</i>
ketamine				
ooit	14.8%	14.1%	34.6%	****
laatste 12 maanden	11.0%	6.5%	16.8%	**
laatste 4 weken	5.8%	2.2%	12.1%	****
GHB				
ooit	5.2%	7.6%	18.7%	**
laatste 12 maanden	3.9%	2.7%	8.4%	*
laatste 4 weken	1.3%	1.1%	3.7%	<i>n.s.</i>

Tabel A.49 paddo's, LSD en DMT

	2017 (n = 155)	2018 (n = 184)	2022 (n = 107)	p '18-'22
paddo's				
ooit	16.8%	21.0%	35.5%	***
laatste 12 maanden	8.4%	6.5%	15.9%	*
laatste 4 weken	0.6%	0%	4.7%	**
LSD				
ooit	5.2%	5.4%	18.7%	****
laatste 12 maanden	2.6%	2.7%	7.5%	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	0.6%	0%	3.7%	*
DMT				
ooit	1.3%	3.8%	9.3%	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	0.6%	0.5%	0.9%	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	0%	0%	0%	<i>n.s.</i>

Tabel A.50 heroïne, crack en methamfetamine

	2017 (n = 155)	2018 (n = 184)	2022 (n = 107)	p '18-'22
heroïne				
ooit	1.9%	1.1%	3.7%	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	1.3%	0%	0.9%	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	1.3%	0%	0%	<i>n.s.</i>
crack				
ooit	1.9%	2.7%	7.5%	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	0.6%	0.5%	0.9%	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	0%	0.5%	0.9%	<i>n.s.</i>
methamfetamine				
ooit	0.6%	3.3%	5.6%	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	0%	0%	0.9%	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	0%	0%	0.9%	<i>n.s.</i>

Tabel A.51 medicijnen⁹¹

	2017 (n = 155)	2018 (n = 184)	2022 (n = 107)	p '18-'22
ADHD-medicatie				
ooit	14.8%	19.0%		
laatste 12 maanden	8.4%	10.3%	22.4%	**
laatste 4 weken	1.9%	3.8%		
slaap- of kalmeringsmiddelen				
ooit	23.2%	24.5%		
laatste 12 maanden	16.8%	16.3%	12.1%	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	7.7%	8.7%		

⁹¹ Geen onderscheid tussen wel/niet op recept. In 2017 en 2018 werd in plaats van ADHD-medicatie gevraagd naar "Ritalin (recreatief gebruik)". Recreatief gebruik kan ook met medicijnen op recept plaatsvinden. Maar ADHD-medicatie is wel breder dan alleen Ritalin. De vergelijking is daarom niet helemaal zuiver.

Tabel A.52 gokken

	2017 (n = 155)	2018 (n = 184)	2022 (n = 107)	p '18-'22
laatste 12 maanden				
online	10.4%	8.9%	18.7%	*
offline	19.5%	16.7%	11.2%	<i>n.s.</i>
TOTAAL (online+offline)	24.0%	20.0%	25.2%	<i>n.s.</i>

B Bijlage markt

B.1	Tabellen survey uitgaanders	115
	Tabel B.1 kopen van xtc-pillen door recente gebruikers (laatste 12 maanden)	115
	Tabel B.2 kopen van cocaïne door recente gebruikers (laatste 12 maanden)	115
	Tabel B.3 kopen van amfetamine door recente gebruikers (laatste 12 maanden)	115
B.2	Analysemethode testservice	116
	B.2.1 Categorieën testresultaten	116
	B.2.2 Werkzame stof	116
	B.2.3 Zuiverheid	116
	B.2.4 Vervuilende stoffen	117
	B.2.5 Dosering	117
	B.2.6 Prijs	117
B.3	Tabellen testservice	118
	2.3.1 Aanbod	118
	Tabel B.4 soort drugsmonsters aangeboden	118
	2.3.2 Ecstasy	118
	Tabel B.5 vorm	118
	Tabel B.6 werkzame stof xtc-pillen	118
	Tabel B.7 dosering xtc-pillen	118
	Tabel B.8 prijs xtc-pillen	118
	Tabel B.9 werkzame stof MDMA-poeders	119
	Tabel B.10 dosering MDMA-poeders	119
	Tabel B.11 prijs MDMA-poeders	119
	2.3.3 Cocaïne	119
	Tabel B.12 vorm	119
	Tabel B.13 werkzame stof cocaïnepoeders	119
	Tabel B.14 dosering cocaïnepoeders	119
	Tabel B.15 prijs cocaïnepoeders	119
	2.3.4 Amfetamine	120
	Tabel B.16 vorm	120
	Tabel B.17 werkzame stof amfetaminepoeders	120
	Tabel B.18 dosering amfetaminepoeders	120
	Tabel B.19 prijs amfetaminepoeders	120
	2.3.5 Ketamine	120
	Tabel B.20 vorm	120
	Tabel B.21 werkzame stof ketaminepoeders	120
	Tabel B.22 dosering ketaminepoeders	120
	Tabel B.23 prijs ketaminepoeders	121
	2.3.6 2c-B	121
	Tabel B.24 vorm	121
	Tabel B.25 werkzame stof 2c-B-pillen	121
	Tabel B.26 dosering 2c-B-pillen	121
	Tabel B.27 prijs 2c-B-pillen	121

B.1 Tabellen survey uitgaanders

Tabel B.1 kopen van xTC-pillen door recente gebruikers (laatste 12 maanden)

	2017 (n = 47)	2018 (n = 60)	2022 (n = 39)	p '18-'22
recent kopen (laatste 12 maanden)				
zelf xTC-pillen gekocht	59.6%	38.3%	41.0%	n.s.
Recente kopers	(n = 28)	(n = 37)	(n = 23)	
bronnen				
whatsapp-dealer / 06-dealer / bezorgdienst	50.0%	75.7%	69.6%	n.s.
bij een dealer thuis	39.3%	10.8%	13.0%	n.s.
bij een dealer op straat	10.7%	2.7%	26.1%	*
in het uitgaansleven	7.1%	10.8%	21.7%	n.s.
internet / dark web	0%	0%	13.0%	n.s.
via vrienden(groep) ⁹²			39.1%	
anders	14.3%	16.2%	4.3%	
prijs per pil				
gemiddeld (sd)	€4,60 (2,38)	€4,41 (1,76)	€4,36 (1,80)	n.s.
mediaan	€5	€5	€5	

Tabel B.2 kopen van cocaïne door recente gebruikers (laatste 12 maanden)

	2017 (n = 30)	2018 (n = 39)	2022 (n = 37)	p '18-'22
recent kopen (laatste 12 maanden)				
zelf cocaïne gekocht	53.3%	51.3%	43.2%	
Recente kopers	(n = 14)	(n = 19)	(n = 21)	
bronnen				
whatsapp-dealer / 06-dealer / bezorgdienst	71.4%	84.2%	83.3%	n.s.
bij een dealer thuis	14.3%	5.3%	42.9%	*
bij een dealer op straat	0%	0%	38.5%	**
in het uitgaansleven	21.4%	0%	28.6%	*
internet / dark web	7.1%	0%	16.7%	n.s.
via vrienden(groep) ⁹²			50.0%	
anders	7.1%	15.8%	0%	
prijs per gram				
gemiddeld (sd)	€46,73 (8,51)	€46,50 (10,53)	€46,03 (9,87)	n.s.
mediaan	€50	€50	€50	

Tabel B.3 kopen van amfetamine door recente gebruikers (laatste 12 maanden)

	2017 (n = 29)	2018 (n = 28)	2022 (n = 24)	p '18-'22
recent kopen (laatste 12 maanden)				
zelf amfetamine gekocht	51.7%	64.3%	54.2%	n.s.
Recente kopers	(n = 14)	(n = 10)	(n = 11)	
bronnen				
whatsapp-dealer / 06-dealer / bezorgdienst	35.7%	80.0%	72.7%	n.s.
bij een dealer thuis	42.9%	10.0%	9.1%	n.s.
bij een dealer op straat	7.1%	10.0%	36.4%	n.s.
in het uitgaansleven	7.1%	0%	36.4%	n.s.
internet / dark web	0%	0%	9.1%	n.s.
via vrienden(groep) ⁰			45.5%	
anders	21.4%	30.0%	0%	
prijs per gram				
gemiddeld (sd)	€8,31 (4,21)	€7,40 (3,36)	€11,85 (6,71)	n.s.
mediaan	€7	€7	€10	

⁹² Deze antwoordoptie ontbrak in de vragenlijsten van 2017 en 2018. Bij de open antwoorden onder de categorie 'anders, namelijk' werd vaak via vrienden/kennissen/bekenden of 'via via' gerapporteerd, maar omdat er niet expliciet naar gevraagd werd, is dit niet goed vergelijkbaar.

B.2 Analysemethode testservice

Bij de analyse van testresultaten worden bij de testservices aangeleverde drugsmonsters in verschillende categorieën ingedeeld. Deze indeling en een aantal gehanteerde begrippen worden hieronder nader toegelicht.

B.2.1 Categorieën testresultaten

Sinds 2012 worden in Antenne testresultaten (en bij herkende pillen de testuitslag van eerdere analyse) in vijf categorieën gerapporteerd.

- 1 Het monster bevat uitsluitend de werkzame stof waarvoor het is gekocht.
- 2 Het monster bevat voornamelijk de werkzame stof waarvoor het is gekocht.⁹³
- 3 Het monster bevat voornamelijk of uitsluitend een ander hoofdbestanddeel.⁹⁴
- 4 Het monster bevat (1) niet-gekwantificeerde andere werkzame stoffen, waardoor niet is vast te stellen wat het hoofdbestanddeel is, of (2) geen enkele werkzame stof. Daarom zal aan deze restcategorie overig in de tekst weinig aandacht worden besteed.
- 5 Er is geen analyse gedaan of de testuitslag ontbreekt. Bij de berekening van percentages wordt deze categorie buiten beschouwing gelaten.⁹⁵

B.2.2 Werkzame stof

Werkzame stoffen zijn de actieve stoffen in een monster ('vulmiddelen' zonder werking niet meegeteld). Monsters kunnen de werkzame stof bevatten waarvoor het middel is gekocht, maar ook werkzame stoffen waarvoor het middel niet is gekocht. Een monster kan bijvoorbeeld als 4-FA zijn gekocht, maar ook (of uitsluitend) MDMA bevatten.

B.2.3 Zuiverheid

Een monster is zuiver (categorie 1) wanneer een monster geen andere stof bevat dan de stof waarvoor het middel is gekocht. Monsters in categorie 2 zijn niet zuiver, maar bevatten

⁹³ Het monster bevat naast de stof waarvoor het is gekocht ook andere stoffen. Het gewicht of volumepercentage van de stof waarvoor het is gekocht is echter het grootst. Onder deze categorie vallen ook monsters die, naast de stof waarvoor het is gekocht, ook niet gekwantificeerde relatief onschuldige bijproducten bevatten.

⁹⁴ Het monster bevat andere werkzame stoffen. Daarnaast kan het ook de stof bevatten waarvoor het is gekocht, maar het gewicht of volumepercentage van de andere stof is het grootst. Dit kan alleen bepaald worden wanneer de andere stof werd gekwantificeerd.

⁹⁵ Niet-geanalyseerde monsters zijn niet-herkende pillen en overige monsters die op verzoek van de gebruiker niet werden doorgestuurd naar het laboratorium of wegens beperkte laboratoriumcapaciteit niet konden worden geanalyseerd.

voornamelijk de stof waarvoor het middel is gekocht en een beperkte hoeveelheid andere werkzame stoffen of bijproducten.⁹⁶

B.2.4 Vervuilende stoffen

Monsters kunnen andere werkzame stoffen bevatten dan waarvoor het middel is gekocht. Dit wordt vervuiling genoemd. Bijproducten worden niet als vervuilende stoffen genoemd. Wanneer bijzonder riskante vervuilingen aangetroffen worden, kan dat aanleiding zijn voor het DIMS om een zogenaamde Red Alert waarschuwing uit te brengen.

B.2.5 Dosering

Dosering (ook wel 'sterkte') heeft betrekking op de hoeveelheid werkzame stof in een monster. Dit wordt alleen weergegeven voor monsters die uitsluitend of voornamelijk de stof bevatten waarvoor het is gekocht. 'Nep' drugs die (vooral) andere stoffen bevatten worden hierbij dus buiten beschouwing gelaten. De dosering wordt voor pillen uitgedrukt in milligram, voor vloeistoffen in milligram per milliliter, voor papertrips in microgram en voor poeders in volumepercentage. Vrijwel alle poeders bestaan uit een psychoactieve base en een inactief zout. Voor de dosering wordt alleen het psychoactieve deel gemeten. Zelfs als een poeder volledig zuiver is, is de dosering door de aanwezigheid van zout nooit 100%. In tabellen en grafieken wordt naast het gemiddelde ook een boven- en benedenmarge aangegeven waarbinnen 95% van de monsters vallen.⁹⁷

B.2.6 Prijs

Klanten wordt gevraagd wat zij voor het middel dat ze komen laten testen hebben betaald. De gemiddelde prijs wordt alleen weergegeven voor monsters die uitsluitend of voornamelijk de stof bevatten waarvoor het is gekocht.⁹⁸ Bij de berekening van het gemiddelde worden gratis verkregen monsters niet meegenomen en onwaarschijnlijk hoge prijzen buiten beschouwing gelaten. Prijzen worden afgezet tegen de dosering.

⁹⁶ Of een monster als zuiver wordt gekwalificeerd, hangt daarmee ook af van de nauwkeurigheid van de test. FT-IR heeft bijvoorbeeld een detectielimiet van 10%. Zijn er vervuilende stoffen in lagere concentratie aanwezig, dan zullen deze niet worden gedetecteerd en zal het monster als zuiver worden gekwalificeerd. Overigens bleek de inzet van FT-IR-analyses (Jellinek vanaf 2018, GGD vanaf 2019) nauwelijks van invloed op het aandeel zuivere monsters.

⁹⁷ Deze marges zijn geschat op het gemiddelde plus of min 1,96 maal de standaarddeviatie. Wanneer de geschatte benedenmarge lager was dan de laagste dosering die daadwerkelijk werd aangetroffen, dan is het daadwerkelijke minimum genomen. Een soortgelijke procedure is voor de bovenmarge gevolgd. Bij monsters in poedervorm is de bovenmarge bovendien gemaximeerd op het maximaal haalbare volumepercentage.

⁹⁸ Als de aantallen dat toelaten wordt ter controle wel gekeken of andere monsters ('nep'-pillen en -poeders) vergelijkbaar geprijsd zijn.

B.3 Tabellen testservice

2.3.1 Aanbod

Tabel B.4 soort drugsmonsters aangeboden

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
XTC/MDMA	109	192	223	133	96	183
cocaïne	15	33	28	19	18	27
amfetamine	17	35	37	7	16	13
ketamine	10	9	16	15	9	10
GHB	4	4	6	2	2	5
LSD	4	3	3	7	5	4
2C-B	11	15	25	21	16	16
4-FA	16	0	17	3	1	0
overig	16	17	23	18	15	15
onbekend	0	10	1	5	1	3
TOTAAL	202	318	379	230	179	276

2.3.2 Ecstasy

Tabel B.5 vorm

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
pillen	90%	91%	94%	91%	92%	90%
	98	175	210	121	88	165
poeders/kristallen	7%	8%	6%	8%	7%	10%
	8	16	13	10	7	18
overig/onbekend	3%	1%		2%	1%	
	3	1		2	1	

Tabel B.6 werkzame stof xtc-pillen

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
uitsluitend MDMA	92%	92%	78%	69%	83%	81%
	76	129	130	72	63	107
voornamelijk MDMA	5%	3%	15%	30%	15%	15%
	4	4	25	31	11	20
ander hoofdbestanddeel		1%	1%	1%	3%	1%
		2	1	1	2	1
overig	4%	2%	7%			3%
	3	5	11			4
niet geanalyseerd						
	16	35	43	17	12	33

Tabel B.7 dosering xtc-pillen

In mg MDMA, selectie van xtc-pillen met uitsluitend of voornamelijk MDMA

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
gemiddeld (sd)	161 (41)	179 (35)	172 (32)	166 (42)	174 (45)	142 (45)
	80	133	155	103	74	127
min-max	39-230	74-241	62-235	68-287	67-311	1-292

Tabel B.8 prijs xtc-pillen

Per pil, selectie van xtc-pillen met uitsluitend of voornamelijk MDMA met prijsopgave

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
gemiddeld	€3,97	€3,83	€3,88	€3,78	€4,00	€4,16
	80	125	154	95	72	123

Tabel B.9 *werkzame stof MDMA-poeders*

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
uitsluitend MDMA	90%	71%	85%	60%	86%	93%
	9	10	11	6	6	13
voornamelijk MDMA		21%	15%	30%		
		3	2	3		
ander hoofbestanddeel	10%	7%		1%		7%
	1	1		1		1
overig					14%	
					1	
niet geanalyseerd						
		2				4

Tabel B.10 *dosering MDMA-poeders*

In volumepercentage MDMA, selectie van MDMA-poeders met uitsluitend of voornamelijk MDMA

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
gemiddeld (sd)	77 (2)	72 (18)	79 (3)	77 (4)	79 (3)	75 (18)
	9	13	13	9	6	13
min-max	75-80	15-83	75-84	70-84	77-84	15-86

Tabel B.11 *prijs MDMA-poeders*

Per gram, selectie van MDMA-poeders met uitsluitend of voornamelijk MDMA met prijsopgave

	2017	2018	2019	2020	2021	2021
gemiddeld	€19,14	€16,42	€15,58	€18,75	€20,33	€24,27
	7	12	12	8	6	11

2.3.3 Cocaïne

Tabel B.12 *vorm*

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
poeders/kristallen	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	15	33	28	19	18	27
overig/onbekend						

Tabel B.13 *werkzame stof cocaïnepoeders*

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
uitsluitend cocaïne	20%	25%	11%	11%	39%	48%
	3	8	3	2	7	10
voornamelijk cocaïne	73%	66%	85%	74%	56%	52%
	11	21	23	14	10	11
ander hoofbestanddeel				5%		
				1		
overig	7%	9%	4%	11%	6%	
	1	3	1	2	1	
niet geanalyseerd						
		1	1			6

Tabel B.14 *dosering cocaïnepoeders*

In volumepercentage cocaïne, selectie van cocaïnepoeders met uitsluitend of voornamelijk cocaïne

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
gemiddeld (sd)	65 (18)	68 (13)	65 (13)	68 (15)	75 (14)	76 (13)
	14	29	26	16	17	21
min-max	19-86	32-84	31-83	41-84	28-85	46-89

Tabel B.15 *prijs cocaïnepoeders*

Per gram, selectie van cocaïnepoeders met uitsluitend of voornamelijk cocaïne met prijsopgave

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
gemiddeld	€46,64	€48,62	€48,65	€52,14	€52,35	€49,50
	14	29	26	14	17	20

2.3.4 Amfetamine

Tabel B.16 vorm

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
poeders/kristallen	100%	97%	100%	100%	100%	100%
overig/onbekend	17	34	37	7	16	13
		3%				
		1				

Tabel B.17 werkzame stof amfetaminepoeders

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
uitsluitend amfetamine	59%		53%	57%	69%	64%
	10		19	4	11	7
voornamelijk amfetamine	6%	29%	17%	14%	19%	9%
	1	10	6	1	3	1
ander hoofdbestanddeel	35%	68%	31%	29%	13%	9%
	6	23	11	2	2	1
overig		3%				15%
		1				2
niet geanalyseerd						
			1			2

Tabel B.18 dosering amfetaminepoeders

In volumepercentage amfetamine, selectie van amfetaminepoeders met uitsluitend of voornamelijk amfetamine

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
gemiddeld (sd)	65 (11)	54 (6)	61 (14)	67 (9)	64 (11)	66 (8)
	8	10	25	5	14	8
min-max	57-72	45-65	3-73	57-74	42-75	48-73

Tabel B.19 prijs amfetaminepoeders

Per gram, selectie van amfetaminepoeders met uitsluitend of voornamelijk amfetamine met prijsopgave

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
gemiddeld	€6,18	€7,85	€6,36	€6,00	€8,88	€7,86
	11	10	24	5	12	7

2.3.5 Ketamine

Tabel B.20 vorm

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
poeders/kristallen	100%	100%	100%	100%	100%	100%
overig/onbekend	10	9	16	15	9	10

Tabel B.21 werkzame stof ketaminepoeders

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
uitsluitend ketamine	80%	89%	93%	100%	67%	90%
	8	8	14	15	6	1
voornamelijk ketamine			7%			
			1			
ander hoofdbestanddeel					11%	
					1	
overig	20%	11%			22%	10%
	2	1			2	1
niet geanalyseerd						
				1		

Tabel B.22 dosering ketaminepoeders

In volumepercentage ketamine, selectie van ketaminepoeders met uitsluitend of voornamelijk ketamine

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
gemiddeld (sd)	73 (11)	78 (11)	80 (4)	81 (12)	84 (3)	81 (3)
	8	8	15	15	6	9
min-max	50-83	52-87	69-87	41-87	79-87	76-87

Tabel B.23 prijs ketaminepoeders

Per gram, selectie van ketaminepoeders met uitsluitend of voornamelijk ketamine met prijsopgave

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
gemiddeld	€22,00	€20,71	€21,79	€22,00	€16,33	€30,78
	8	7	14	15	6	9

2.3.6 2c-B

Tabel B.24 vorm

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
pillen	100%	100%	100%	95%	94%	88%
	11	15	25	20	15	14
overig/onbekend				5%	6%	12%
				1	1	2

Tabel B.25 werkzame stof 2c-B-pillen

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
uitsluitend 2c-B	88%	36%	35%	53%	21%	27%
	7	4	6	9	3	3
voornamelijk 2c-B	13%	64%	18%	6%		
	1	7	3	1		
ander hoofdbestanddeel			12%			27%
			2			3
overig			24%	41%	79%	45%
			6	7	11	5
niet geanalyseerd						
	3	4	8	3	1	3

Tabel B.26 dosering 2c-B-pillen

In mg 2c-B, selectie van 2c-B-pillen met uitsluitend of voornamelijk 2c-B

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
gemiddeld (sd)	11 (2)	10 (3)	11 (2)	10 (2)	10 (3)	14 (5)
	8	11	9	10	3	3
min-max	8-15	4-15	7-14	6-13	7-13	8-18

Tabel B.27 prijs 2c-B-pillen

Per pil, selectie van 2c-B-pillen met uitsluitend of voornamelijk 2c-B met prijsopgave

	2017	2018	2019	2020	2021	2021
gemiddeld	€3,25	€3,91	€2,94	€4,45	€4,83	€5,00
	8	11	9	10	3	2